

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**SPREMEMBE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ PO MRS 8 –
PRIMERJAVA UPORABE V SLOVENIJI IN NEMČIJI**

Ljubljana, oktober 2013

JERNEJ ŠTEKAR

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Jernej Štekar študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor magistrskega dela z naslovom Spremembe računovodskih izkazov za nazaj po MRS 8 – primerjava uporabe v Sloveniji in Nemčiji pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Slavko Kavčič.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 1. 10. 2013

Podpis avtorja:

KAZALO

UVOD	1
1 RAČUNOVODSKI IZKAZI IN SPREMEMBE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ	5
1.1 Pomen računovodskih izkazov	5
1.2 Zakonska ureditev priprave in objave računovodskih izkazov	9
1.2.1 Priprava računovodskih izkazov	10
1.2.2 Objave računovodskih izkazov	11
1.3 Ureditev področja spreminjanja računovodskih usmeritev, računovodskih ocen in popravka napak v SRS in MSRP	14
1.3.1 Prenova MRS 8	15
1.3.2 Sprememba računovodskih usmeritev.....	17
1.3.3 Sprememba računovodskih ocen.....	20
1.3.4 Popravek napak	21
1.3.5 Neizvedljivost uporabe in spremembe za nazaj	23
2 DOSEDANJA ODKRITJA PRI SPREMINJANJU RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ	25
2.1 Značilnosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj v ZDA	26
2.1.1 Vrste sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na spremenjeno ekonomsko kategorijo	27
2.1.2 Vrste sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na pobudnika sprememb	28
2.1.3 Dejavniki, ki privedejo do sprememb računovodskih izkazov za nazaj	29
2.1.4 Posledice sprememb računovodskih izkazov za nazaj	31
2.1.5 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj in posledice za revizorje.....	35
2.1.6 Objavljanje sprememb računovodskih izkazov za nazaj.....	37
2.2 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v drugih državah	39
2.2.1 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Kanadi	39
2.2.2 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Avstraliji.....	40
2.2.3 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj na Kitajskem.....	41
2.2.4 Evropa in spremembe računovodskih izkazov za nazaj	43
3 ANALIZA UPORABE SPREMEMB RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ V SLOVENIJI IN NEMČIJI.....	45
3.1 Cilj raziskave in raziskovalne hipoteze	45
3.2 Vzorec in viri podatkov	46
3.3 Primerjava sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji.....	46
3.3.1 Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj	52
3.3.2 Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj.....	59
3.4 Preverjanje hipotez	71
SKLEP.....	72

LITERATURA IN VIRI	76
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Konsolidiran izkaz finančnega položaja Skupine Telekom na dan 31. 12. 2010.....	47
Tabela 2: Pojasnilo učinka spremembe računovodske usmeritve glede merjenja opredmetenih osnovnih sredstev za Skupino Telekom v letu 2010	49
Tabela 3: Seznam slovenskih podjetij, zajetih v vzorec, s prikazom leta, vpliva in razloga za spremembo računovodskih izkazov za nazaj	50
Tabela 4: Seznam nemških podjetij, zajetih v vzorec, s prikazom leta, vpliva in razloga za spremembo računovodskih izkazov za nazaj.....	51
Tabela 5: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih in državah	53
Tabela 6: Število sprememb računovodskih izkazov po letih glede na razlog za spremembo v Sloveniji in Nemčiji	56
Tabela 7: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj po državah glede na vrsto vpliva na spremembo kapitala	58
Tabela 8: Deskriptivne statistike – število računovodskih izkazov s spremembami računovodskih izkazov za nazaj oziroma brez njih za slovenska in nemška podjetja	58
Tabela 9: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu letnih objav spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji	59
Tabela 10: Seznam slovenskih podjetij, ki so spremenila računovodske izkaze za nazaj, s podatki o spremembah.....	60
Tabela 11: Seznam nemških podjetij, ki so spremenila računovodske izkaze za nazaj, s podatki o spremembah.....	61
Tabela 12: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na vpliv na kapital v Sloveniji in Nemčiji.....	63
Tabela 13: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na posamezen vzrok za Slovenijo in Nemčijo.....	64
Tabela 14: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih za Slovenijo in Nemčijo.....	66
Tabela 15: Deskriptivne statistike – delež spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj	69
Tabela 16: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj	69
Tabela 17: Deskriptivne statistike – delež spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za spremembe računovodskih izkazov za nazaj s pozitivnim ali negativnim učinkom na kapital	70

Tabela 18: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za spremembe računovodskih izkazov za nazaj s pozitivnim ali negativnim učinkom na kapital.. 71

KAZALO SLIK

Slika 1: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj v obdobju 1997–2006	26
Slika 2: Primerjava odstotka sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih in državah v odstotkih	54
Slika 3: Število sprememb računovodskih izkazov glede na razlog za spremembo v Sloveniji in Nemčiji	55
Slika 4: Povprečni odstotek spremembe kapitala v obveznostih do virov sredstev po letih v Sloveniji in Nemčiji	68

UVOD

Računovodski izkazi in letna poročila so izredno pomembno orodje za sprejemanje poslovnih odločitev. Čeprav so v računovodskih izkazih upoštevane samo informacije, ki jih lahko zajamemo oziroma opišemo z računovodskimi podatki, so to velikokrat edine dostopne informacije za analiziranje uspešnosti poslovanja podjetij. Namen računovodskih izkazov (Epstein & Jermakowicz, 2010, str. 31) je dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembi finančnega položaja, ki širšemu krogu uporabnikov koristijo pri poslovnem odločanju. Podatke iz računovodskih izkazov posamezniki analizirajo z računovodskimi kazalniki, s katerimi poskušajo ugotoviti uspešnost poslovanja podjetij.

Visoko kakovostno računovodsko poročanje je morda najpomembnejše, kar lahko pričakujemo od podjetij na področju poročanja. Vlagatelji, ki želijo sprejemati dobre poslovne odločitve, morajo poznati dejansko sanje. Zato mora biti računovodsko poročanje čim bolj natančno in pogosto. Le tako lahko vlagatelji sprejemajo poslovne odločitve s čim manj tveganji (Kieso, Weygandt & Warfield, 2003, str. 350). Visoko kakovostno računovodsko poročanje pomeni, da so računovodska poročila podjetij transparenta, popolna in resnična pri prikazovanju poslovnih rezultatov podjetij (Flanagan, Muse & O'Shaughnessy, 2008, str. 366). Pri merilu transparentnosti računovodskih izkazov se nedvomno upošteva razkritje metodologij, uporabljenih pri pripravi izkazov. Primerljivost računovodskih izkazov je ena od pomembnejših lastnosti računovodskih izkazov, ki jih je Mednarodni odbor za računovodske standarde opredelil v okvirju k Mednarodnim standardom računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP) (Mirza & Holt, 2011, str. 59). Tako je tudi v Mednarodnem računovodskem standardu 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov določeno, da je cilj standarda predpisati podlago za predstavljanje računovodskih izkazov za splošne namene, da bi bila zagotovljena primerljivost tako z lastnimi računovodskimi izkazi iz prejšnjih obdobj kot tudi z računovodskimi izkazi drugih podjetij (International Accounting Standards Board, 2008, str. 886).

Za primerljivost računovodskih izkazov je pomembno, da so uporabniki obveščeni o računovodskih usmeritvah, uporabljenih pri pripravi računovodskih izkazov, ter o spremembah računovodskih usmeritev in njihovih učinkih. Uporabnikom računovodskih izkazov mora biti omogočeno ugotavljanje razlik med uporabljenimi računovodskimi umeritvami podjetij v različnih obdobjih oziroma med različnimi podjetji. Razkritje uporabljenih računovodskih usmeritev zagotavlja boljšo primerljivost. Zahteva po primerljivosti računovodskih izkazov pa ne opravičuje opustitve spremembe računovodskih usmeritev, ki bi omogočala kakovostnejše računovodske informacije (International Accounting Standards Board, 2008, str. 81). Tako določa tudi Mednarodni računovodski standard 8 – Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake (Uredba Komisije (ES) št. 1126/2008, Ur.l. EU št. 261/2003 v nadaljevanju MRS 8), ki v 15. členu pravi, da morajo biti uporabniki računovodskih izkazov zmožni primerjati računovodske izkaze podjetja v daljšem obdobju, da bi lahko ugotovili smeri razvoja njegovega finančnega

položaja, uspešnosti in denarnih tokov. Torej se v posameznem obdobju in iz enega v drugo obdobje uporabljajo iste računovodske usmeritve. Podjetje pa mora računovodsko usmeritev spremeniti, če tako zahteva nov standard ali pojasnilo. Prav tako mora podjetje spremeniti računovodsko usmeritev, če bodo računovodski izkazi s tem podajali zanesljivejše in ustrežnejše informacije o učinkih transakcij, poslovnih dogodkov in stanj na uspešnost, finančno stanje in denarne tokove podjetja. To pomeni, da je kakovost pripravljenih informacij pomembnejša od primerljivosti računovodskih izkazov med leti. Če je posamezno računovodsko usmeritev treba spremeniti, da se zagotovijo boljše informacije, morajo pripravljavci računovodskih izkazov to narediti. V tem primeru morajo spremembo uporabiti za nazaj. Podjetje mora preračunati začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje in vse ostale primerjalne zneske, razkrite v vseh preteklih obdobjih, kot da bi se bila nova računovodska usmeritev uporabljala že od vsega začetka (MRS 8.22). S takšno zahtevo se zagotovi primerljivost vsaj vseh izkazanih informacij, tako da lahko uporabniki izkazov še vedno primerjajo poslovanje med različnimi obdobji.

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj so lahko potrebne tudi zaradi napak, ki so jih vsebovali predhodno objavljeni računovodski izkazi. Napake se lahko zgodijo pri pripoznavanju, merjenju, predstavljanju ali razkrivanju sestavin računovodskih izkazov. Računovodski izkazi niso skladni z MSRP, če vsebujejo bistvene napake ali nebistvene napake, storjene z namenom zakrivanja dejanskega finančnega stanja, uspešnosti ali denarnih tokov podjetja. Morebitne napake v tekočem obdobju, ki se v tem obdobju tudi odkrijejo, se popravijo, preden se računovodski izkazi odobrijo za objavo. Bistvene napake pa se včasih odkrijejo šele v naslednjem obdobju in te napake se popravijo v primerjalnih informacijah, ki so predstavljene v računovodskih izkazih za obdobje, ko se napaka odkrije (MRS 8.41).

Podjetje mora popraviti bistvene napake iz preteklih obdobj za nazaj, in sicer v prvem kompletu računovodskih izkazov, ki bodo odobreni za objavo po odkritju napak. Napake bo podjetje popravilo s (MRS 8.42):

- preračunanjem primerjalnih zneskov iz predstavljenega preteklega obdobja ali preteklih obdobj, v katerih so se napake pojavile, ali
- preračunanjem začetnih saldov sredstev, obveznosti in lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje, če se je napaka pojavila pred prvim predstavljenim preteklim obdobjem.

Pri popravljanju napake iz preteklih obdobj za nazaj mora podjetje tudi razkriti vrsto napake iz preteklega obdobja, obseg popravila za tekoče obdobje in znesek popravka na začetku prvega predstavljenega preteklega obdobja (MRS 8.49). Tako uporabniki računovodskih izkazov prejmejo dodatna pojasnila o tem, kako upoštevati napake iz preteklosti. MRS 8 dovoljuje tudi, da se ugotovljena napaka ne popravi za nazaj, ampak le v primeru, da tega ni mogoče izvesti. V takem primeru mora podjetje razkriti okoliščine, ki so vodile do tega, da je

sprememba za nazaj za določeno preteklo obdobje neizvedljiva, in opisati, kako in od kdaj je napaka popravljena.

V magistrskem delu bomo obravnavali področje spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj, ki je v slovenski literaturi razmeroma malo raziskano. Javno objavljeni računovodski izkazi so podlaga za različne odločitve in sprememba teh izkazov pomeni, da je bila podlaga za odločanje lahko napačna. Ali uporabniki računovodskih izkazov poznajo pravila popravkov računovodskih izkazov za nazaj in kaj to pomeni za njihove odločitve? Ali so spremembe posledice želje po izboljšanju posredovanih informacij ali so odprava napak iz preteklosti? Prav tako je pomembno ugotoviti, v kolikšnem obsegu so spremembe računovodskih izkazov za nazaj prisotne v slovenskem prostoru in ali so primerljive z drugimi državami.

Cilj magistrskega dela je predstaviti pravni okvir sprememb računovodskih izkazov za nazaj, analizirati domačo in tujo literaturo ter predstaviti najpomembnejše ugotovitve s tega področja. Analizirali bomo tudi letna poročila izbranih slovenskih in nemških podjetij, da bi ugotovili, ali so spreminjala računovodske izkaze za nazaj.

Namen magistrskega dela je ugotoviti, ali obstajajo pomembne razlike med objavljenimi spremembami računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in nemških podjetjih ter ali so pogostost objav, vzroki, vplivi in velikost sprememb računovodskih izkazov primerljivi med državama. Ker so podjetja, ki kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Sloveniji in Nemčiji, zavezana k uporabi MSRP in ker je slovensko gospodarstvo zelo vezano na nemško, bi lahko pričakovali, da med državama ni pomembnih razlik glede spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. Kljub veliko podobnostim in povezanosti pa nedvomno obstajajo tudi razlike. Nemška podjetja, ki kotirajo na organiziranih trgih vrednostnih papirjev, so občutno večja od slovenskih. Tudi dejavnosti nemških podjetij so v primerjavi s slovenskimi obsežnejše, tako regijsko kot po njihovi raznolikosti. Zato ni mogoče vnaprej trditi, da med državama ni razlik tudi na področju sprememb računovodskih izkazov za nazaj.

Namen naloge je statistično dokazati, da se pogostost objavljenih sprememb za nazaj v Sloveniji razlikuje od objav v Nemčiji.

Temeljni hipotezi magistrskega dela sta:

H_1 = Delež letnih objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri nemških podjetjih.

Poleg samega števila objavljenih sprememb za nazaj je tudi pomembno, kako velike so spremembe. Ker se vsaka sprememba odraža v spremembi določene postavke kapitala, je druga hipoteza magistrskega dela:

H_2 = Delež sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri nemških podjetjih.

Uporabljene metode dela. V prvem delu magistrske naloge je uporabljen deduktivni raziskovalni pristop za obravnavo sprememb računovodskih izkazov za nazaj. S tem pristopom so na podlagi obstoječe računovodske ureditve ter domače in tuje literature predstavljene značilnosti objavljanja računovodskih izkazov v Sloveniji ter spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. Za spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj so najpomembnejša določila MRS 8, ki obravnava področje računovodskih usmeritev, sprememb računovodskih ocen in napak. Prikazane so tudi značilnosti računovodskih izkazov za nazaj, ki so bile ugotovljena v različnih tujih raziskavah na tem področju.

Na podlagi spoznanj v prvem delu bo narejena analiza sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji. Za izvedbo analize bodo uporabljeni sekundarni podatki, pridobljeni na podlagi javno objavljenih poročil o poslovanju podjetij, ki kotirajo na slovenski borzi, ter podjetij, vključenih v nemški borzni indeks DAX. Analizirali bomo letna poročila in konsolidirane računovodske izkaze podjetij od leta 2008 do leta 2012. S t-preizkusom bomo statistično preverili, ali obstajajo pomembne razlike pri spreminjanju računovodskih izkazov za nazaj med slovenskimi in nemškimi podjetji. Ker bodo podatki zajeti v vzorec iz dveh različnih držav, bosta vzorca neodvisna in bomo zato uporabili preizkus skupin.

Struktura magistrskega dela. Magistrsko delo je sestavljeno iz treh poglavji. Uvodoma je predstavljeno področje proučevanja in opisan problem. Sledijo namen in cilji ter uporabljene metode dela.

V prvem poglavju so predstavljeni pomen in ureditev objav računovodskih izkazov ter ureditev spreminjanja računovodskih usmeritev, računovodskih ocen in popravka napak. Največji poudarek v tem poglavju je dan predstavitvi določil MRS 8, ki opredeljujejo, kako mora podjetje ravnati, če spreminja računovodske usmeritve ali ocene oziroma če mora popraviti pretekle napake. MRS 8 opredeljuje, kdaj podjetje sme učinek sprememb popraviti v računovodskih izkazih za tekoče poslovno leto in kdaj ne ter kdaj mora spremeniti računovodske izkaze za nazaj.

Drugo poglavje obravnava značilnosti spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj, ki so bila ugotovljena v različnih raziskavah. Večina raziskav obravnava spremembe računovodskih izkazov za nazaj v ZDA. Predstavljeno je, katere ekonomske kategorije se najpogosteje spreminjajo, kdo je pobudnik sprememb ter kateri so vzroki in posledice sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Poleg ugotovitev iz ZDA so predstavljene tudi raziskave s tega področja v nekaterih drugih državah.

V tretjem poglavju so predstavljeni in analizirani podatki o objavljenih spremembah računovodskih izkazov za nazaj za vzorec slovenskih in nemških podjetij. Vzorec vključuje 24 podjetij, katerih delnice kotirajo v prvi in standardni kotaciji na Ljubljanski borzi, ter 30 nemških podjetij, katerih delnice sestavljajo borzni indeks DAX. Za pregledane podatke so v tem poglavju prikazane primerjave glede števila, vzrokov, vpliva in velikosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj za oba izbrana vzorca.

Sledi sklep, v katerem so povzete ključne ugotovitve analize magistrskega dela.

1 RAČUNOVODSKI IZKAZI IN SPREMEMBE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ

1.1 Pomen računovodskih izkazov

Računovodsko informiranje je predstavljanje računovodskih podatkov in računovodskih informacij uporabnikom (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 252). Zagotavljati mora razumljive, ustrezne, zanesljive in primerljive računovodske informacije. Računovodske informacije so razumljive, če jih brez težav razumejo uporabniki, ki dovolj dobro poznajo poslovno in gospodarsko delovanje in računovodstvo ter jih dovolj prizadevno proučujejo. Računovodske informacije so ustrezne, kadar pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost, bistvenost pa je odvisna od njihove velikosti, ocenjene v posameznih okoliščinah, oziroma od opustitve ali napačne predstavitve; bistvenost iste postavke je lahko za različne uporabnike različna. Računovodske informacije so zanesljive, če ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo; biti morajo popolne. Informacije v letnih računovodskih izkazih so zanesljivejše, če so ti izkazi revidirani (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 254).

Pomembna je tudi primerljivost računovodskih informacij. To pomeni, da je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij, pa tudi, da so konti in knjižbe na njih metodično enotni tako v istem podjetju kot v različnih podjetjih (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 254). Način računovodskega obravnavanja gospodarskih kategorij mora biti jasno določen in se ne more spreminjati glede na trenutne koristi podjetja. Če so načini računovodskega obravnavanja gospodarskih kategorij v različnih obdobjih različni, je treba prikazati razloge in posledice takšnih sprememb. To načelo je mogoče označiti tudi kot načelo kontinuitete ali nepretrganosti. Uporabiti je treba enak način vrednotenja posameznih gospodarskih kategorij. Kadar pa je treba uporabljeno metodo spremeniti, je treba pojasniti, kako je to vplivalo na postavke v temeljnih računovodskih izkazih. Zaradi tega načela je mogoče zaradi metodične enotnosti primerjati postavke v računovodskih izkazih istega

podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij. Upoštevanje tega načela pomeni, da se izbrana računovodska načela in usmeritve dosledno uporabljajo iz obračunskega obdobja v obračunsko obdobje. Le na podlagi doslednega upoštevanja tega načela lahko primerjamo računovodske izkaze različnih obdobj med seboj. Če to ne bi bilo upoštevano, sploh ne bi mogli ugotoviti, ali je podjetje poslovalo slabše ali boljše v primerjavi z drugimi obdobji in drugimi podjetji (Odar, Hieng, Koželj, Prusnik & Zupančič, 2011, str. 36-37). Prav računovodski izkazi so med najpomembnejšimi računovodskimi informacijami, ki so dostopne vsem zainteresiranim uporabnikom.

Namen računovodskih izkazov je zagotoviti informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembah finančnega položaja podjetij, ki so koristne širokemu krogu uporabnikov in njihovem odločanju. S ciljem resničnega in poštenega prikazovanja v računovodskih izkazih mora podjetje izbrati in uporabiti tiste računovodske usmeritve, ki temeljijo na splošno sprejetih računovodskih načelih in standardih. Računovodske usmeritve morajo zadostiti bistvenim zahtevam za sprejemanje odločitev uporabnikov računovodskih izkazov (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj & Odar, 2004, str. 63):

- zvesto predstavljajo dosežke in finančno stanje organizacije;
- odsevajo gospodarsko vsebino poslovnih dogodkov;
- so nepristranske, preudarne in popolne.

Računovodski izkazi morajo biti torej pripravljeni, da zadovoljijo splošne potrebe večine uporabnikov, zato tudi ne vsebujejo vseh informacij, ki bi jih uporabniki morebiti potrebovali pri gospodarskem odločanju, in zato je treba računovodskim izkazom dodati pojasnila, ki uporabnikom zagotavljajo dodatne podatke in informacije. Pojasnila dopolnjujejo podatke in informacije, ki so predstavljene v računovodskih izkazih (Odar et al., 2011, str. 47).

Računovodsko poročanje ima tri osnovne cilje (Duhovnik, 2013, str. 8):

- Računovodsko poročanje bi moralo zagotavljati informacije, pomembne za lastnike podjetja, možne vlagatelje v podjetje, posojilodajalce in druge uporabnike, ki sprejemajo investicijske in finančne odločitve. Informacije bi morale biti razumljive vsem, ki so jih pripravljeni proučevati z razumno prizadevnostjo in ki razumejo dejavnost podjetja.
- Računovodsko poročanje bi moralo zagotavljati informacije, ki pomagajo lastnikom podjetja, možnim vlagateljem v podjetje, posojilodajalcem in drugim uporabnikom pri ocenjevanju zneskov prihodnjih denarnih pritokov iz naslova dividend ali obresti ter pritokov od prodaje, odplačila ali v plačilo dospelih vrednostnic oziroma dolgov. Prav tako bi moralo računovodsko poročanje zagotavljati informacije, potrebne za pravilno časovno opredelitev teh zneskov in za oceno z njimi povezane negotovosti. Ker so denarni tokovi posojilodajalcev in vlagateljev povezani z denarnimi tokovi podjetja, bi moralo računovodsko poročanje zagotavljati tudi informacije, ki pomagajo vlagateljem,

posojilodajalcem in drugim uporabnikom pri ocenjevanju zneskov, časa nastanka in negotovosti predvidenih denarnih tokov podjetja.

- Računovodsko poročanje bi moralo zagotavljati informacije o sredstvih podjetja, ki so posredni ali neposredni viri prihodnjih denarnih pritokov, in o obveznostih do virov sredstev podjetja, ki so posredni ali neposredni viri prihodnjih denarnih odtokov; prav tako bi moralo zagotavljati informacije o dogodkih, poslih in okoliščinah, ki vplivajo na spremembe sredstev podjetja in obveznosti do njihovih virov.

Uporabnikov računovodskih izkazov je več vrst. Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS) razdelijo uporabnike računovodskih informacij na notranje in zunanje. Notranji so izvajalci posameznih nalog v podjetju, ki morajo odločati o podrobnostih izvajanja, poslovodstvo v podjetju od najnižje ravni do uprave, upravljalni in nadzorni organi v podjetju ter zaposlenci v podjetju (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 253).

Zunanji uporabniki računovodskih informacij pa so naslednji (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 260):

- lastniki podjetja, ki niso člani njegovih upravljalnih in/ali nadzornih organov (tudi možni vlagatelji) ter jih zanimajo zlasti velikost in ustaljenost donosa v obliki dividend ali deležev v čistem dobičku, politika delitve čistega dobička, dolgoročna čista dobičkonosnost podjetja in kakovost uprave;
- posojilodajalci v vlogi dajalcev dolgoročnih posojil, ki jih zanimajo predvsem sposobnost podjetja za redno odplačevanje posojil ter v zvezi s tem dolgoročna dobičkonosnost sredstev, finančni položaj in kakovost uprave;
- dobavitelji v vlogi dajalcev kreditov, ki jih zanimata predvsem dolgoročna dobičkonosnost sredstev in kakovost uprave;
- kupci, med katerimi zlasti glavne stalne kupce zanimajo predvsem dolgoročna dobičkonosnost sredstev ter s tem možnost ohranjanja ustaljenega poslovanja, finančni položaj in kakovost uprave;
- država in njeni organi, ki jih zanimata zlasti razmeščenost dejavnikov, tudi zaposlencev, in uživanje posebnih pravic zaradi monopolnega položaja ali naravne rente, kar je povezano z uvajanjem dajatev;
- zaposlenci in njihove interesne skupnosti, ki jih zanimajo predvsem čista dobičkonosnost poslovanja in stopnja udeležbe zaposlencev v dobičku, s tem pa možnosti njihovih zaslužkov in socialnih prejemkov ter dolgoročne možnosti za zaposlitev in kakovost uprave;
- tekmeči, za katere je računovodsko informiranje zanimivo iz dveh nasprotujočih si razlogov: da bi ugotovili, kolikšna je možnost, da kupijo podjetje, in kolikšna je možnost, da podjetje kupi njih. V zvezi s tem jih zanimajo predvsem čista dobičkonosnost, finančni položaj in kakovost uprave;

- javnost, predvsem v kraju, v katerem podjetje deluje, ki želi iz računovodskih informacij ugotavljati, ali podjetje ogroža človekovo okolje, in če ga, kako to ogrožanje omejiti ali preprečiti, ter kakšne so gospodarske in finančne možnosti podjetja za pomoč pri reševanju krajevnih težav in v zvezi z zaposlovanjem. Zato javnost zanimata predvsem dobičkonosnost poslovanja in finančni položaj podjetja.

Računovodski izkazi ne morejo zadovoljiti vseh potreb uporabnikov po informacijah, vendar obstajajo potrebe, ki so skupne vsem. Večino teh potreb pa zadovoljijo ustrezno pripravljene računovodske izkazi. Pripravljavci računovodskih izkazov morajo upoštevati različne interese različnih zunanjih uporabnikov in se jim kar najbolj prilagajati. Vendar s tem ne smejo ogroziti njihovih enakih pravic do popolnega in bistvenega informiranja. Verjetno so najpomembnejši uporabniki računovodskih izkazov vlagatelji, med različnimi poročili pa verjetno letno poročilo, ki vsebuje tudi računovodske izkaze. Za vlagatelje so pravočasne in pravilne računovodske informacije, ki jih zagotavljajo računovodski izkazi, izrednega pomena, saj praviloma tudi na njihovi podlagi sprejemajo svoje odločitve (Turk et al., 2004, str. 60–62).

Vlagatelji uporabljajo računovodske izkaze kot podlago za napovedovanje bodočih denarnih tokov. Medtem ko se posojilodajalci v glavnem opirajo neposredno na računovodske izkaze, naložbeni analitiki uporabljajo dva različna načina, ki prihajata do izraza zlasti pri vrednotenju navadnih delnic in sta znana kot temeljna (fundamentalna) in tržna (tehnična) analiza (Duhovnik, 2013, str. 4).

Vodilo tržne analize je, da so uspešne naložbe v lastniški kapital mogoče samo z vrednotenjem informacij na trgu vrednostnih papirjev. Tržni analitiki proučujejo ponudbo in povpraševanje na trgu, ker verjamejo, da ceno določajo tržne sile. Tržna analiza je nujno potrebno orodje za spoznavanje gibanja cen, to pa je ključ do uspešnih naložb v navadne delnice. Tržna analiza tudi nakazuje smer splošnih gospodarskih gibanj, ki se pokažejo v cenah delnic, preden so kratkoročne računovodske informacije dosegljive za analize, zato njene ugotovitve presegajo tiste na podlagi zakasnelih netržnih podatkov. Vlagatelji tako ves čas ocenjujejo in obdelujejo podatke in informacije, ki pritekajo na trg. Po tej teoriji pa analiza računovodskih izkazov ne more prinesiti nobenih koristi, ker so vse informacije vsebovane v tržnih cenah. Vlagatelji in analitiki torej zagotavljajo tržno učinkovitost (Duhovnik, 2013, str. 4, 6).

V nasprotju s tržno analizo temeljna analiza predstavlja iskanje vrednosti z obravnavanjem dejavnikov vrednosti, kot so dobiček, dividende in podobno, ter njihove možne rasti. Pri tem se opira na računovodske izkaze kot vire informacij in ne na tržno določene dejavnike, kot sta gibanje cen in obseg trgovanja. Temeljni analitiki so prepričani, da tržne vrednosti temeljijo na informacijah zunaj trga, zlasti na podatkih, ki jih objavljajo podjetja. Te informacije vključujejo statistiko delovanja podjetij ter podatke o dobičku in dividendah. Po njihovem mnenju bi morala odločitev o nakupu vrednostnic izhajati iz njihove notranje vrednosti, ne pa

iz tržne informacije. Vodilo temeljne analize je, da ima vrednostni papir v vsakem trenutku svojo notranjo vrednost, ki je sedanja vrednost prihodnjih čistih denarnih pritokov ob upoštevanju ustrezne stopnje tveganja (Duhovnik, 2013, str. 4).

Kljub različnim teorijam glede uporabnosti analize računovodskih izkazov so analize, ki temeljijo na njih, zelo pogoste. Razlogi za to so (Duhovnik, 2013, str. 7):

- Da bi bil trg vrednostnih papirjev učinkovit, mora nekdo analizirati razpoložljive podatke, vključno z računovodskimi izkazi, in se nanje odzvati.
- Številni vlagatelji ne verjamejo v učinkovitost trga vrednostnih papirjev in se ne obnašajo na način, ki je združljiv s tržno učinkovitostjo. Zato jim pri sprejemanju odločitev pogosto pomaga analiza računovodskih izkazov podjetij.
- Vrednostni papirji mnogih podjetij niso predmet trgovanja na organiziranih trgih. Če se na novo pojavijo na trgu, jim je treba določiti izhodiščno prodajno ceno. Ta temelji v pretežni meri na analizi računovodskih izkazov.
- Ne glede na delovanje trga posojilodajalci pogosto zahtevajo od morebitnih posojilojemalcev računovodske izkaze, ki jih analizirajo pred odobritvijo posojila.
- Relativno tveganje posameznega vrednostnega papirja se s časom spreminja. Spremembe tveganja so lahko povezane s spremembo sestave kapitala podjetja, s spremembo dejavnosti podjetja in z drugimi dejavniki. Natančna ocena teh dejavnikov, ki so razkriti v računovodskih izkazih in drugih virih informacij, lahko omogoči vlagatelju, da natančneje napove pričakovane donose.

Računovodski izkazi in letna poročila so pomembno orodje za sprejemanje odločitev. Čeprav so v računovodskih izkazih upoštevane samo informacije, ki jih lahko zajamemo oziroma opišemo z računovodskimi podatki, so le-ti velikokrat edini dostopni podatki za analiziranje uspešnosti poslovanja posameznih podjetij. Podatke iz računovodskih izkazov posamezniki analizirajo z računovodskimi kazalniki, s katerimi poskušajo ugotoviti uspešnost poslovanja določenega podjetja v primerjavi z drugimi podjetji ali ugotoviti trende poslovanja v določenem časovnem obdobju.

Iz navedenega lahko potrdimo, da so računovodski izkazi pomembni za širok krog uporabnikov, med katerimi so verjetno najpogostejši ravno vlagatelji. Da bi bili računovodski izkazi uporabni, morajo biti tudi dostopni. Zato je potrebna javna objava računovodskih izkazov, ki je tudi zakonsko predpisana.

1.2 Zakonska ureditev priprave in objave računovodskih izkazov

Računovodski izkazi imajo zaradi velikega pomena tudi jasna pravila o pripravi in objavi. Le poenotena pravila, ki jih morajo vsa podjetja upoštevati, zagotovijo pravo vrednost računovodskih izkazov.

1.2.1 Priprava računovodskih izkazov

Računovodski izkazi morajo biti primerljivi tako med leti kot tudi med podjetji. Zato je pomembno, da so pravila za sestavljanje računovodskih izkazov in letnih poročil podjetij pripravljena na podlagi enakih predpostavk, ki omogočajo večjo primerljivost. Splošno sprejeti računovodski standardi, kot so na primer MSRP, ob dosledni uporabi povečujejo (tudi mednarodno) primerljivost računovodskih informacij, medtem ko lahko razlike v računovodskih predpisih otežujejo primerjave, ki jih opravljajo uporabniki računovodskih informacij (Novak, 2012, str. 45). Večja primerljivost je cilj, ki se zasleduje s konvergenco pravil računovodenja in računovodskih izkazov. Tu je še posebej pomembno približevanje določil MSRP in ameriških US GAAP.

Evropska unija je že pred leti poenotila računovodska pravila za države članice. Poleg drugih pravnih predpisov je bila pomembna Uredba 1606/2002 o uporabi MSRP. Evropski svet je že v letu 2000 v Lizboni poudaril potrebo po hitrejšem uresničevanju notranjega trga finančnih storitev. Takrat je bilo določeno, da bodo do leta 2005 izvedeni ukrepi za izboljšanje primerljivosti računovodskih izkazov, ki jih pripravljajo podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu. V pojasnilih k tej uredbi je navedeno, da je kot prispevek k boljšemu delovanju notranjega trga treba zahtevati od takšnih podjetij, da pri pripravi svojih konsolidiranih računovodskih izkazov uporabljajo enotno zbirko visoko kakovostnih računovodskih standardov. Poleg tega je pomembno, da so standardi poročanja o finančnem položaju, ki jih uporabljajo podjetja Skupnosti, udeležena na finančnih trgih, sprejeti na mednarodni ravni in da so resnično globalni standardi. To vključuje čedalje večjo konvergenco računovodskih standardov, ki se sedaj uporabljajo na mednarodnem področju s končnim ciljem, da se doseže enotna zbirka globalnih računovodskih standardov (Uredba (ES) št. 1606/2002, Ur.l. št. 243/2002, str. 609).

Uredba 1606/2002 je prispevala k uspešnemu in stroškovno učinkovitemu delovanju kapitalskega trga, saj sta varstvo vlagateljev in ohranitev zaupanja v finančne trge tudi pomembna vidika uresničevanja notranjega trga na tem področju. Uredba je utrdila prosti pretok kapitala na notranjem trgu in pomagala podjetjem, da enakovredno tekmujejo za finančna sredstva, ki so na voljo na kapitalskih trgih Skupnosti in tudi na svetovnih kapitalskih trgih.

Cilji uredbe so bili sprejetje in uporaba MSRP v Skupnosti z namenom uskladitve finančnih informacij, ki jih predložijo podjetja, ter zagotovitev visoke stopnje preglednosti in primerljivosti računovodskih izkazov, s tem pa učinkovito delovanje kapitalskega trga Skupnosti in notranjega trga. Pri tem uredba tudi določa, da se računovodski standardi sprejmejo, če izpolnjujejo merila razumljivosti, ustreznosti, zanesljivosti in primerljivosti, ki se zahtevajo za finančne informacije, potrebne za sprejemanje ekonomskih odločitev in ocenjevanje upravljanja. V četrtem členu te uredbe je predpisano, da morajo podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na reguliranem trgu katere koli države članice,

pripraviti konsolidirane računovodske izkaze skladno z MSRP. Zaradi poenotenih pravil v zvezi z računovodenjem bi morali biti računovodski izkazi med posameznimi državami članicami Evropske unije primerljivi (Uredba (ES) št. 1606/2002, Ur.l. št. 243/2002, str. 609).

Slovenija je Uredbo 1606/2002 vnesla v slovenski pravni red v Zakonu o gospodarskih družbah. V 54. členu Zakona o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/2009-UPB3, 83/2009, v nadaljevanju ZGD-1) je določeno, da morajo podjetja in podjetniki voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti v skladu s tem zakonom in SRS ali MSRP, če zakon ne določa drugače. Na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba za vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu tega poslovnega leta sestaviti letno poročilo. Poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega leta. Podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti in so zavezana h konsolidaciji, morajo sestaviti konsolidirano letno poročilo v skladu z MSRP. Poleg za konsolidirana poročila velja, da morajo računovodska poročila v skladu z MSRP sestaviti tudi banke in zavarovalnice. Računovodska poročila po MSRP lahko pripravljajo tudi druga podjetja, če tako odloči skupščina podjetja, vendar najmanj za pet let. Ostala podjetja so zavezana pripraviti računovodska poročila v skladu s SRS, ki morajo povzemati vsebino Direktive 78/660/EGS in Direktive 83/349/EGS ter v zasnovi ne smejo biti v nasprotju z MSRP. Na takšen način je zagotovljena dobra primerljivost med vsemi računovodskimi izkazi slovenskih podjetji.

1.2.2 Objave računovodskih izkazov

Objava podatkov o poslovanju podjetij je pomembna za vlagatelje in druge deležnike, saj jim olajša sprejemanje poslovnih odločitev. Zato je tudi zakonsko določena javna objava letnih poročil. ZGD-1 v 58. členu zahteva, da je treba letna poročila in konsolidirana letna poročila zaradi javne objave skupaj z revizorjevim poročilom predložiti Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) v osmih mesecih po koncu poslovnega leta. Namen javne objave letnih poročil je, da se poslovni javnosti in vsem drugim zainteresiranim uporabnikom omogoči preprost in učinkovit dostop do podatkov o poslovanju podjetij in samostojnih podjetnikov, ki predstavljajo pomemben del informacij pri sprejemanju poslovnih odločitev.

Poleg zahtev ZGD-1 o javni objavi letnih poročil na AJPES-u veljajo za podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, dodatne zahteve glede poročanja. Tako mora takšno podjetje objaviti svoje letno poročilo najpozneje v štirih mesecih po koncu poslovnega leta in mora zagotoviti, da ostane javno dostopno najmanj pet let po njegovi objavi (110. člen Zakona o trgu finančnih instrumentov, Ur. l. RS, št. 108/2010-UPB3, 78/2011, 55/2012, 105/2012-ZBan-1J, 63/2013-ZS-K, v nadaljevanju ZTFI). Letno poročilo mora vsebovati:

1. revidirano računovodsko poročilo,

2. poslovno poročilo ter
3. izjavo članov poslovodstva in drugih oseb, ki so odgovorni za sestavo letnega poročila ter katerih imena in položaji v podjetjih morajo biti jasno razkriti, da je po njihovem najboljšem vedenju:
  - a) računovodsko poročilo sestavljeno v skladu z ustreznim okvirom računovodskega poročanja ter da daje resničen in pošten prikaz sredstev in obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida podjetja in morebitnih drugih podjetij, vključenih v konsolidacijo kot celote, in
  - b) v poslovno poročilo vključen pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih vrst tveganja, ki so jim podjetje in morebitna druga podjetja, vključena v konsolidacijo, kot celota izpostavljene.

Hkrati z objavo letnega poročila mora takšno podjetje na enak način kot letno poročilo objaviti tudi revizorjevo poročilo, ki ga je podpisal revizor, odgovoren za revidiranje letnega poročila podjetja.

Računovodsko poročilo vključuje temeljne računovodske izkaze in prilogo s pojasnili k izkazom. Za vse pravne osebe so v 69. členu ZGD-1 določena obvezna pojasnila oziroma razkritja. Podjetja, ki so zavezana reviziji, morajo poleg obveznih razkritij iz zakona upoštevati še zahteve računovodskih standardov ter razkriti še veliko več podatkov in informacij (Odar et al., 2011, str. 360). V poslovnem poročilu podjetje predstavi poslovanje, ki ni razvidno iz računovodskih izkazov. Po ZGD-1 mora poslovno poročilo vsebovati najmanj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je podjetje izpostavljeno. Pošten prikaz mora biti uravnotežen in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in sestavljenosti njegovega poslovanja. Analiza mora vsebovati ključne računovodske, finančne in po potrebi druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in zaposlenci. Analiza se sklicuje na zneske v računovodskih izkazih in obsega potrebna dodatna pojasnila. Tu ne gre le za računovodske, ampak tudi za finančne in druge informacije. Tako morajo biti predstavljeni ekološka in kadrovska problematika ter trajnostni razvoj. Poslovno poročilo mora vsebovati tudi vse pomembnejše dogodke po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj podjetja, dejavnosti podjetja na področju raziskav in razvoja ter obstoj njegovih podružnic. Prav tako je treba pripraviti oceno in prikaz tveganj, ki jim je podjetje izpostavljeno, ter predstaviti ukrepe za varovanje pred tveganji (Odar et al., 2011, str. 361-362).

Cilj teh določb je zakonsko zagotoviti podatke in informacije bralcem in uporabnikom računovodskih izkazov ter tako prispevati k uspešnosti in stroškovni učinkovitosti delovanja kapitalnega trga (Odar et al., 2011, str. 361-362).

Ljubljanska borza kot dobro prakso na področju vsebine letnega poročila priporoča sledenje naslednjim usmeritvam (Ljubljanska borza d.d., 2013, str. 18):

- Največje težišče dela pri oblikovanju letnega poročila naj bo namenjeno vsebini in ne obliki letnega poročila. Letno poročilo naj vsebuje jasno razlago vzrokov in vsebine bistvenih poslovnih odločitev podjetja, predvsem naj bo razviden njihov pomen za poslovanje in položaj podjetja (»zgodba« podjetja).
- Navajanje teoretičnih besedil (na primer naštevanje in opisovanje standardnih definicij tveganj) naj bo v letnem poročilu karseda omejeno, saj deluje podcenjevalno do bralcev.
- Podatki o poslovanju naj bodo segmentirani po področjih in ne le v obliki konsolidiranih podatkov.
- Rezultati naj bodo podani tudi po četrtletjih in ne le kumulativno za celo leto.
- Večji poslovni sistemi naj objavijo tudi ločene podatke o poslovanju večjih hčerinskih podjetij.
- V primeru večjih enkratnih dogodkov, predvsem prevzemov, naj podjetja natančno razkrijejo ločen vpliv posameznega dogodka.
- V letnem poročilu naj bo razkrita vsebina sklenjenih opcijskih pogodb oziroma navedba, da podjetje nima sklenjenih tovrstnih pogodb.

Poleg letnih poročil morajo podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, objaviti polletno poročilo za prvih šest mesecev svojega poslovnega leta takoj, ko je to mogoče, in ne pozneje kot v dveh mesecih po koncu tega obdobja. Takšno podjetje mora zagotoviti, da njegovo polletno poročilo ostane javno dostopno najmanj pet let po njegovi objavi (112. člen ZTFI). V 114. členu ZTFI je tudi določeno, da mora takšno podjetje, katerega delnice so uvrščene v trgovanje na organiziranem trgu, objaviti dvakrat na leto vmesno poročilo posloводства. Vmesno poročilo pa ni enako četrtletnemu poročilu, saj je časovno opredeljeno drugače. Če pa takšno podjetje na podlagi drugih predpisov ali pravil organiziranega trga ali na lastno pobudo objavlja četrtletna poročila, mu ni treba objavljati še vmesnih poročil.

Namen objave vmesnega poročila posloводства je vzdrževati kontinuiteto objavljane informacij o poslovanju podjetja skozi celotno leto. Gre torej za objavo, ki v obdobju med razkritjem letnega in polletnega poročila investicijski javnosti zagotavlja dostopnost do bistvenih informacij o poslovanju izdajatelja v obdobju od posameznega šestmesečnega obdobja poslovanja. Podatki o medletnem poslovanju (poslovanje v prvih treh in devetih mesecih poslovnega leta) so za vlagatelje pomembni, saj povečujejo zaupanje tako domačih kot tujih vlagateljev pri trgovanju z delnicami. Sočasno kakovostno medletno poročanje zmanjšuje volatilitet delnic, saj se brez četrtletnih poročil v ceno delnic vgrajuje vse več govoric in nepreverjenih informacij. Medletno obveščanje tako zagotavlja informacijsko podlago, na podlagi katere lahko vlagatelji sprejemajo kakovostne investicijske odločitve (Ljubljanska borza d.d., 2013, str. 21-23).

Za sprejemanje ustreznih odločitev morajo biti objavljene računovodske informacije kakovostne. Računovodske informacije naj bi bile pravilne in primerljive. Ker vedno ni tako, je v naslednjem poglavju prikazano, kdaj lahko podjetje spreminja podlage za pripravo računovodskih izkazov in kako mora ukrepati v takšnem primeru ter v primeru, ko so pretekli izkazi vsebovali napake.

1.3 Ureditev področja spreminjanja računovodskih usmeritev, računovodskih ocen in popravka napak v SRS in MSRP

Pomemben cilj računovodskih standardov je zagotavljati primerljivost računovodskih izkazov med podobnimi podjetji. To je potrebno za lažje poslovno odločanje vlagateljev, posojilodajalcev, državnih agencij, kupcev, dobaviteljev, zaposlenih in vseh ostalih deležnikov. Čeprav popolne primerljivosti ne bo mogoče doseči, dokler bodo računovodski standardi omogočali podjetjem izbirati med različnimi računovodskimi usmeritvami, je povečanje primerljivosti pomemben cilj pri prenovi računovodskih standardov. Cilj Mednarodnega odbora za računovodske standarde v projektu zbliževanja računovodskih standardov (angl. *convergence objective*) je ukiniti možnost izbire usmeritev, tako v MSRP kot v primerjavi med MSRP in US GAAP. Na takšen način bi dosegli eno zbirko visoko kakovostnih mednarodnih pravil računovodskega poročanja, ki bi dovoljevala malo izjem in alternativ (Epstein & Jermakowicz, 2010, str. 939).

Uspešnost poslovanja posameznega podjetja je lahko razvidna le iz serije več zaporednih računovodskih izkazov. Zato pa morajo biti informacije v računovodskih izkazih podjetij primerljive med obdobji. Uporabniki računovodskih izkazov poskušajo s proučevanjem in analiziranjem informacij v računovodskih izkazih ugotoviti trende glede finančnega položaja, uspešnosti poslovanja in denarnega toka. Zato je nujno, da se pri pripravi računovodskih izkazov med leti v največji možni meri uporabljajo iste računovodske usmeritve ter da se vse spremembe in odstopanja jasno razkrijejo. MSRP s tem namenom zahtevajo prikaz sprememb za nazaj v primeru odprave napak in sprememb računovodskih usmeritev (Epstein & Jermakowicz, 2010, str. 936).

Računovodska ureditev glede spreminjanja računovodskih usmeritev, računovodskih ocen in odprave napak je prikazana v MRS 8 ter v devetem poglavju uvoda v SRS. Glede na to, da SRS ne smejo biti v nasprotju z MSRP, je tudi področje spremembe računovodskih usmeritev, spremembe računovodskih ocen in odprave napake zelo podobno obravnavano. SRS in MSRP se razlikujeta v tem, da MRS 8 bistveno natančneje opredeljuje obravnavano področje, saj mu namenja celoten standard.

Cilj MRS 8 je predpisati sodila za izbiranje in spreminjanje računovodskih usmeritev, kar zajema tudi računovodsko obravnavanje in razkrivanje sprememb računovodskih usmeritev in sprememb računovodskih ocen ter popravljanje napak. Standard je namenjen povečanju

ustreznosti in zanesljivosti računovodskih izkazov podjetja ter zagotoviti tako medsebojno primerljivost skozi različna obdobja kot tudi primerljivost z računovodskimi izkazi drugih podjetij (MRS 8.1).

1.3.1 Prenova MRS 8

Sedaj veljavni MRS 8 je nadomestil MRS 8 – Čisti poslovni izid v obdobju, bistvene napake in spremembe računovodskih usmeritev, ki je bil popravljen leta 1993, in velja od leta 2005. Z začetkom uporabe prenovljenega standarda sta se prenehala uporabljati SOP-2 – Doslednost – kapitalizacija stroškov izposojanja ter SOP-18 – Doslednost – druge metode (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1007).

Prenovljeni MRS 8 je bil del projekta za izboljšave MSRP. Celoten projekt je bil posledica kritik računovodskih standardov, ki so jih podali regulatorji trga vrednostnih papirjev, strokovna javnost in drugi deležniki. Cilj projekta izboljšav je bil zmanjšati ali v celoti preprečiti alternative v računovodskih standardih ter odpraviti podvajanja in nasprotja med standardi (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1007).

Cilj prenove MRS 8 je bil (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1007):

- odstraniti dovoljeno možnost, da se podjetje lahko odloči, ali bo spremenilo računovodske izkaze za nazaj ob prostovoljni spremembi računovodske usmeritve in ob odpravljanju napak iz preteklih let;
- odpraviti pojem bistvena napaka;
- določiti cilje in njihov vrstni red, ki jih mora poslovodstvo upoštevati, ko po lastni presoji razvija in uporablja računovodsko usmeritev. To je potrebno v primeru, da ne obstaja standard ali pojasnilo, ki bi neposredno urejalo določeno transakcijo;
- opredeliti bistvene opustitve ali napačne navedbe ter določiti, kako uporabiti načelo bistvenosti pri uporabi računovodskih usmeritev in odpravljanju napak;
- v standard vključiti določila pojasnil SOP-2 in SOP-18.

Ostala določila preteklega MRS 8 niso bila spremenjena.

V MRS 8 so bila iz MRS 1 prenesena določila o izbiri računovodskih usmeritev v primerih, ko noben standard ali pojasnilo ne ureja specifične transakcije. MRS 8 tako določa, kaj naj poslovodstvo upošteva pri določanju računovodske usmeritve (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1008).

V prenovljenem standardu je bila definirana bistvena opustitev ali napačna navedba. Določeno je, da (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1008):

- posameznih računovodskih usmeritev ni treba uporabljati, če je učinek njihove uporabe nebistven. To je tudi v skladu z MRS 1, ki določa, da posameznih zahtevanih razkritij po MSRP ni treba pripraviti, če je podana informacija nebistvena;
- računovodski izkazi niso skladni z MSRP, če vsebujejo bistvene napake;
- mora podjetje bistvene napake iz preteklih obdobj popraviti za nazaj, in sicer v prvem kompletu računovodskih izkazov, ki bodo odobreni za objavo po odkritju napak.

Prenovljeni MRS 8 zahteva, da se spremembe ob prostovoljni spremembi računovodske usmeritve uporabijo za nazaj. Prav tako se izvedejo spremembe za nazaj, da bi popravili napako. Na takšen način je bilo odpravljeno določilo prejšnjega MRS 8, ki je dovoljevalo pripoznavanje učinka spremembe računovodske ocene in popravka napake iz preteklih let v tekočem poslovnem izidu ter prikaz nespremenjenih primerjalnih informacij v računovodskih izkazih predhodnega obdobja. Zaradi odprave možnosti izbire med različnimi alternativami se primerjalne informacije predhodnih obdobj prikažejo, kot da bi se računovodske usmeritve vedno uporabljale in da napak v preteklih obdobjih ne bi bilo (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1008).

Prenovljeni standard določa tudi kriterije neizvedljivosti uporabe in spremembe za nazaj ob spremembi računovodskih usmeritev oziroma popravljanju preteklih napak. V standardu je tako opredeljen pojem neizvedljivosti in pojasnilo, v katerih primerih so popravki za nazaj neizvedljivi. Če učinkov v določenem obdobju, ki jih ima sprememba računovodske usmeritve ali napaka na primerjalne informacije iz preteklega predstavljenega obdobja ali več obdobj, ni mogoče določiti, mora podjetje preračunati začetne salde sredstev, obveznosti in lastniškega kapitala za prvo obdobje, za katerega je spremembo za nazaj mogoče opraviti (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1008).

Pretekli standard je bistveno napako opredeljeval kot napako, odkrito v obravnavanem obdobju, ki ima takšen pomen, da ni več mogoče šteti, da so bili računovodski izkazi enega ali več preteklih obdobj na dan izdaje zanesljivi. Prenovljeni standard je odpravil pojem bistvene napake in s tem razlikovanje med bistvenimi napakami in drugimi materialnimi napakami. V standardu je bil opredeljen pojem napake iz preteklih obdobj (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1009).

MRS 8 zahteva in ne več samo spodbuja, da podjetje razkrije, da še ni začelo uporabljati novega standarda ali pojasnila, ki je že izdano, a ne veljavno. Dodatno mora podjetje razkriti znane ali smiselne informacije, koristne za ocenjevanje morebitnega vpliva uporabe novega standarda ali pojasnila na računovodske izkaze podjetja v obdobju začetne uporabe (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1009).

Standard zahteva tudi podrobnejša razkritja glede višine prilagoditve zaradi spremembe

računovodske usmeritve ali popravka napak. Podjetje mora tako razkriti višino spremembe za vsako vpleteno vrstično postavko v računovodskem izkazu ter osnovni in popravljeni čisti dobiček na delnico, če za podjetje velja MRS 33 – Čisti dobiček na delnico (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1009).

Poleg sprememb glede spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je s prenovo MRS 8 prišlo tudi do nekateri drugih sprememb. Tako so bile vse zahteve glede predstavitve čistega poslovnega izida v obdobju prenesene v MRS 1 (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1009). V standard so bila vključena tudi določila SOP-18 – Doslednost, ki so zahtevala, da mora podjetje dosledno izbirati in uporabljati računovodske usmeritve za podobne transakcije, druge poslovne dogodke in stanja, razen če standard ali pojasnilo izrecno zahteva ali dovoljuje razvrstitev postavk v skupine, za katere so morda potrebne različne usmeritve. Če standard ali pojasnilo zahteva ali dovoljuje takšno razvrstitev, mora podjetje izbrati ustrezno računovodsko usmeritev za vsako skupino in jo dosledno uporabljati v okviru te skupine.

Vključitev pojasnila SOP-18 v MRS 8 posledično vključuje tudi zahteve pojasnila SOP-2 – Doslednost – kapitalizacija stroškov izposojanja, ki zahteva, da mora podjetje potem, ko sprejme usmeritev glede usredstvenja stroškov izposojanja, to rešitev uporabljati dosledno pri vseh takšnih sredstvih.

Prenovljeni standard je tudi opredelil pojem spremembe računovodske ocene kot prilagoditev knjigovodske vrednosti sredstva ali obveznosti do virov sredstev oziroma vrednost redne porabe sredstva, ki je posledica ocene trenutnega stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev ter predvidenih bodočih koristi in obveznosti, ki so z njimi povezani. Spremembe računovodskih ocen temeljijo na novih informacijah ali novih dogodkih, zato se ne štejejo za popravke napak. Standard je tudi vključil izjemo glede upoštevanja učinka spremembe računovodske ocene, ki se mora pripoznati za naprej, tako da se vključi v poslovni izid v obdobju spremembe, če sprememba vpliva samo na to obdobje, ali v obdobju spremembe in prihodnjih obdobjih, če sprememba vpliva na oboje. Kadar sprememba računovodske ocene spodbudi spremembe sredstev in obveznosti ali se navezuje na del lastniškega kapitala, se mora to izjemoma pripoznati s preračunom knjigovodske vrednosti s tem povezanega sredstva, obveznosti ali dela lastniškega kapitala v obdobju spremembe (International Accounting Standards Board, 2008, str. 1009).

1.3.2 Sprememba računovodskih usmeritev

Računovodski standardi, ki predstavljajo splošno sprejeta in priznana pravila sestavljanja računovodskih izkazov, v svojih določilih vsebujejo temeljne računovodske predpostavke, saj so bile te upoštevane pri njihovem sestavljanju. Računovodski standardi določajo računovodske usmeritve, z uporabo katerih je zagotovljeno, da bodo računovodski izkazi

predstavljali podatke, ki vsebujejo ustrezne in zanesljive informacije o tistih transakcijah, drugih poslovnih dogodkih in stanjih, ki jih določen standard dejansko ureja. Za neposredno izvajanje predpostavk in načel pa mora podjetje izbrati računovodske usmeritve, ki jih uporablja pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov (Odar et al., 2011, str. 59). MRS 8.5 opredeljuje računovodske usmeritve kot posebna načela, temelje, dogovore, pravila in navade, ki se jih podjetje drži pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov.

Računovodske usmeritve so ključne za pravilno razumevanje informacij, prikazanih v računovodskih izkazih. Podjetje mora jasno razkriti vse pomembne računovodske usmeritve, ki so bile uporabljene pri pripravi računovodskih izkazov. Ker MSRP dovoljujejo izbiro med različnimi računovodskimi usmeritvami, je še toliko pomembneje, da podjetje jasno razkrije, katero usmeritev je uporabilo pri pripravi računovodskih izkazov (Mirza, Orrell & Holt 2008, str. 51). Tako mora podjetje dosledno izbirati in uporabljati računovodske usmeritve za podobne transakcije, druge poslovne dogodke in stanja, razen če standard ali pojasnilo izrecno zahteva ali dovoljuje razvrstitev postavk v skupine, za katere so morda potrebne različne usmeritve. Če standard ali pojasnilo zahteva ali dovoljuje takšno razvrstitev, mora podjetje izbrati ustrezno računovodsko usmeritev za vsako skupino in jo dosledno uporabljati v okviru te skupine (MRS 8.13). Tako na primer MRS 2.25 – Zaloge določa, da je treba vrednost zalog obravnavati na podlagi metode zaporednih cen (FIFO) ali metode tehtanih povprečnih cen. Podjetje mora pri vseh zalogah s podobno naravo in uporabo uporabljati isto metodo obračunavanja nabavne vrednosti oziroma stroškov. Pri zalogah z različno naravo ali uporabo utegnejo biti različne metode obračunavanja nabavne vrednosti oziroma stroškov upravičene. Možnosti, kjer lahko podjetje izbira med različnimi metodami vrednotenja, je še več in v vseh primerih mora podjetje izbrati ustrezno računovodsko usmeritev (International Accounting Standards Board, 2008, str. 971).

Za primerljivost računovodskih izkazov je pomembno, da so uporabniki obveščeni o računovodskih usmeritvah, uporabljenih pri pripravi računovodskih izkazov, ter o spremembah računovodskih usmeritev in njihovih učinkih. Podjetja morajo v obdobju in iz enega v drugo obdobje uporabljati iste računovodske usmeritve. Podjetje spremeni računovodske usmeritve, če je sprememba obvezna po standardu ali pojasnilu oziroma če so njene posledice take, da računovodski izkazi podajajo zanesljivejše in ustrežnejše informacije o učinkih transakcij, drugih poslovnih dogodkov in stanj na finančno stanje, uspešnost in denarne tokove podjetja (MRS 8.14-15). To pomeni, da zahteva po primerljivosti računovodskih izkazov ne opravičuje opustitve spremembe računovodskih usmeritev, ki bi omogočala boljše računovodske informacije (International Accounting Standards Board, 2008, str. 81). Če je določeno usmeritev treba spremeniti, da se zagotovijo boljše informacije, morajo pripravljalci računovodskih izkazov to narediti. V tem primeru MRS 8 določa, kako se računovodski izkazi prilagodijo, da še vedno zagotavljajo določeno primerljivost med leti.

Če se računovodska usmeritev spremeni zaradi začetka uporabe novega standarda ali pojasnila, mora podjetje spremembo utemeljiti v skladu z morebitnimi posebnimi prehodnimi določbami tega standarda ali pojasnila. Kadar standard ali pojasnilo ne vsebujeta prehodnih določb glede takšnih sprememb, mora podjetje uporabiti spremembo za nazaj. Prav tako mora podjetje uporabiti spremembo za nazaj, če prostovoljno spremeni računovodsko usmeritev. (Mirza et al., 2008, str. 53). Uporaba za nazaj pomeni uporabo nove računovodske usmeritve pri transakcijah, drugih poslovnih dogodkih in stanjih, kot da bi se bila vedno uporabljala (MRS 8.5). Podjetje mora preračunati začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje in vse ostale primerjalne zneske, razkrite v vseh preteklih obdobjih, kot da bi se bila nova računovodska usmeritev uporabljala že od vsega začetka (MRS 8.22). Preračuni za obdobja pred tistimi, ki so predstavljena v računovodskih izkazih, se nanašajo na začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala v prvem predstavljenem preteklem obdobju. Ponavadi se preračuna zadržani čisti dobiček, lahko pa se preračuna tudi katera druga sestavina lastniškega kapitala. Tudi vse druge informacije iz preteklih obdobj se prav tako preračunajo za nazaj, kolikor je izvedljivo (MRS 8.26). S takšno zahtevo se zagotovi vsaj primerljivost med zadnjimi obdobji, tako da lahko uporabniki izkazov še vedno primerjajo poslovanje med različnimi obdobji.

Ob prenovi MRS 8 v letu 2003 so bile ukinjene vse predhodne možnosti, ki so dovoljevale vključiti vpliv spremembe računovodskih usmeritev v poslovni izid tekočega leta, ne da bi se spremenili predstavljeni računovodski izkazi predhodnih obdobj (Epstein & Jermakowicz, 2010, str. 937).

Kadar podjetje spremeni računovodsko usmeritev zaradi začetne uporabe standarda ali pojasnila, MRS 8.28 določa, da je treba razkriti:

1. naslov standarda ali pojasnila,
2. da je sprememba računovodske usmeritve skladna s prehodnimi določbami standarda ali pojasnila, če je do spremembe sploh prišlo,
3. vrsto spremembe računovodske usmeritve,
4. opis prehodnih določb, če obstaja skladnost z njimi,
5. prehodne določbe, ki bodo morda vplivale na prihodnja obdobja, če je ustrezno,
6. znesek preračuna za tekoče obdobje in za vsako predstavljeno preteklo obdobje, kolikor je izvedljivo, in sicer znesek prilagoditve za:
  - a) vsako vpleteno vrstično postavko v računovodskem izkazu ter
  - b) osnovni in popravljeni čisti dobiček na delnico,
7. znesek prilagoditve za obdobja pred tem, ki je predstavljeno, kolikor je izvedljivo, ter
8. če je uporaba za nazaj za določeno preteklo obdobje ali za obdobja pred predstavljenimi neizvedljiva, okoliščine, ki so vodile do tega stanja, in opis, na kakšen način in od kdaj se uporablja sprememba računovodske usmeritve.

Podobna razkritja so potrebna ob prostovoljni spremembi računovodskih usmeritev, pri čemer je treba še utemeljiti, zakaj uporaba nove računovodske usmeritve zagotavlja zanesljivejše in ustrežnejše informacije (Mirza et al., 2008, str. 55). V obeh primerih v računovodskih izkazih za poznejša obdobja ni treba ponavljati teh razkritij. S samimi razkritji podjetje pojasni, zakaj je spremenilo usmeritve, kolikšen je učinek v preteklih računovodskih izkazih in samo prilagoditev računovodskih izkazov za nazaj. Na takšen način lahko uporabnik računovodskih izkazov primerja poslovanje podjetja v letih, sočasno pa pozna učinek nove usmeritve.

Podjetje mora vedno skladno z Mednarodnim računovodskim standardom 1 (Uredba Komisije (EU) št. 301/2013, v nadaljevanju MRS 1) predstaviti najmanj dva izkaza finančnega položaja, dva izkaza poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa, dva izkaza denarnih tokov, dva izkaza sprememb lastniškega kapitala in povezana pojasnila (MRS 1.38A). Ob spremembi za nazaj MRS 1 zahteva, da se predstavi dodaten izkaz finančnega položaja s podatki na začetku primerjalnega obdobja (KPMG International, 2010, str. 251). Tako podjetje, ki uporabi računovodske usmeritve za nazaj, poleg minimalnih primerjalnih računovodskih izkazov predstavi tretji izkaz finančnega položaja s stanjem na začetku predhodnega obdobja. V tem primeru naredi preračun postavk v računovodskih izkazih za nazaj ali prerazvrsti postavke v računovodskih izkazih. To naredi, če imajo uporaba za nazaj, preračun za nazaj ali prerazvrstitev pomemben vpliv na informacije v izkazu finančnega položaja na začetku predhodnega obdobja (MRS 1.40A). Na takšen način imajo uporabniki računovodskih izkazov podatke o vsaj treh presečnih datumih, kjer so upoštevane nove računovodske usmeritve. Ob spremembi predstavitev ali razvrstitev postavk v računovodskih izkazih mora prerazvrstiti primerjalne zneske, razen če to ni izvedljivo. Če podjetje prerazvrsti primerjalne zneske, razkrije naravo prerazvrstitve, zneske v vsaki postavki ali skupini postavk, ki se ponovno razvrščajo, in razlog za prerazvrstitev. V vseh primerih se spremeni vključno s stanjem na začetku predhodnega obdobja (MRS 1.41).

1.3.3 Sprememba računovodskih ocen

Zaradi negotovosti, ki so del poslovnega delovanja, mnogih postavk v računovodskih izkazih ni mogoče natančno izmeriti, temveč se lahko le ocenijo. Ocenjevanje zajema sodbe, ki so zasnovane na najnovejših zanesljivih informacijah (MRS 8.32). Uporaba smiselnih ocen je bistven del pripravljanja računovodskih izkazov in ne zmanjšuje njihove zanesljivosti.

Sprememba računovodskih ocen je prilagoditev knjigovodske vrednosti sredstev oziroma obveznosti kot posledica ocene sedanjega stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev ter predvidenih bodočih koristi iz sredstev in obveznosti (MRS 8.5). Ocenjevanje je morda treba spremeniti, če se spremenijo okoliščine, na katerih je ocena temeljila, ali če se pojavijo nove informacije ali več izkušenj. Narava spremembe ocene je taka, da ni vezana na pretekla obdobja in se ne šteje za popravek napak (MRS 8.34).

Učinek spremembe računovodske ocene je treba pripoznati za naprej, tako da se vključi v poslovni izid v obdobju spremembe oziroma v obdobju spremembe in prihodnjih obdobjih, če sprememba vpliva na oboje (MRS 8.36). Pripoznanje učinka spremembe računovodske ocene za naprej pomeni, da sprememba velja za vse transakcije, druge poslovne dogodke in stanja od dneva spremembe ocene. Sprememba računovodske ocene lahko vpliva le na poslovni izid v tekočem obdobju ali pa na poslovni izid tako v tekočem obdobju kot v prihodnjih obdobjih. Na primer, sprememba ocene zneska popravka vrednosti slabe terjatve vpliva samo na poslovni izid v tekočem obdobju in ga je zato treba pripoznati v tekočem obdobju. Toda v primeru spremembe ocenjene dobe koristnosti ali pričakovanega vzorca uporabe prihodnjih gospodarskih koristi amortizirljivega sredstva vpliva na obračunano amortizacijo tako v tekočem obdobju kot v vsakem prihodnjem obdobju v preostali dobi koristnosti sredstva. V obeh primerih je treba učinek spremembe, ki se nanaša na tekoče obdobje, pripoznati kot spremembo poslovnega izida tekočega obdobja. Učinek na prihodnja obdobja pa se pripozna kot sprememba poslovnih izidov v ustreznih prihodnjih obdobjih (Odar et al., 2011, str. 61).

V primeru, da se spremenijo uporabljene podlage merjenja, je to sprememba računovodske usmeritve in ne sprememba računovodske ocene. Kadar je težko razločiti med spremembo računovodske usmeritve in spremembo računovodske ocene, se sprememba obravnava kot sprememba računovodske ocene (MRS 8.35).

Spremembo računovodske ocene je treba ločevati od popravka napake. Če gre pri napaki za napačno uporabo računovodskih pravil oziroma za napačno interpretacijo razpoložljivih informacij, je sprememba računovodskih ocen posledica novih informacij ali izkušenj. Ocene upoštevajo vse obstoječe dejavnike. S časom pa se dejavniki spreminjajo ali podjetje pridobi dodatne izkušnje, ki zahtevajo spremembe ocen. Kadar je težko razločiti med spremembo računovodske ocene in napako, se obravnava kot sprememba računovodske ocene. Čeprav to v MRS 8 ni izrecno navedeno, je takšen pristop skladen z določitvijo, ali gre za spremembo ocene ali usmeritve (KPMG International, 2010, str. 250).

Ob spremembi računovodske ocene mora podjetje razkriti vrsto in znesek spremembe računovodske ocene, ki vpliva na tekoče obdobje ali naj bi imela vpliv na prihodnja obdobja, razen če gre za razkrivanje učinka na prihodnja obdobja, kjer je ocenjevanje učinka neizvedljivo (MRS 8.39).

1.3.4 Popravek napak

Napake lahko nastanejo pri pripoznavanju, merjenju, predstavljanju in/ali razkrivanju postavk računovodskih izkazov. Napake so opustitve postavk in napačne navedbe v računovodskih izkazih za pretekla obdobja, ki izhajajo iz neupoštevanja ali napačne uporabe zanesljivih informacij, ki so bile na voljo v času, ko so bili računovodski izkazi odobreni za objavo, in za katere se je upravičeno domnevalo, da bodo pridobljene in upoštevane pri sestavitvi računovodskih izkazov (Slovenski inštitut za revizijo, 2011, str. 20).

Računovodski izkazi niso skladni z MSRP, če vsebujejo bistvene ali nebistvene napake, storjene nalašč z namenom zakrivanja dejanskega finančnega stanja, finančne uspešnosti ali denarnih tokov podjetja. Morebitne napake v tekočem obdobju, ki se v tem obdobju tudi odkrijejo, se popravijo, preden se računovodski izkaziodobrijo za objavo. Bistvene napake pa se včasih odkrijejo šele v naslednjem obdobju in te napake se popravijo v primerjalnih informacijah, ki so predstavljene v računovodskih izkazih za obdobje, ko se napaka odkrije (MRS 8.41). Opustitev ali napačna navedba postavk je bistvena, če lahko posamično ali združeno vpliva na gospodarske odločitve, ki jih sprejemajo uporabniki na podlagi računovodskih izkazov. Bistvenost je odvisna od obsega in narave opustitve ali napačne navedbe, ki se presoja v danih okoliščinah. Obseg ali narava postavke ali oboje je lahko odločilen dejavnik. Takšne napake vključujejo posledice matematičnih pomot, napak pri uporabi računovodskih usmeritev, spregledov, napačnega podajanja dejstev in prevar (MRS 8.5). V pojasnilih k SRS (Pojasnilo 4 k Uvodu SRS 2006, Ur. l. RS, št. 75/2006) je opredeljeno, da na ustreznost postavk, ki je ena od kakovostnih značilnosti računovodskih izkazov, vpliva njihova bistvenost oziroma pomembnost. Naravo in stopnjo bistvenosti opredeli podjetje v svojih aktih. Prav tako podjetje v prilogah k računovodskim izkazom razkrije bistvenost, ki jo upošteva pri pripravi računovodskih izkazov.

Podjetje mora popraviti bistvene napake iz preteklih obdobj za nazaj, in sicer v prvem kompletu računovodskih izkazov, ki bodo odobreni za objavo po odkritju napak. Če so napake nastale v preteklem obdobju, ki je predstavljeno v tekočih računovodskih izkazih (npr. v predhodnem poslovnem letu), podjetje preračuna primerjalne zneske tega obdobja. Kadar pa se je napaka pojavila pred prvim predstavljenim preteklim obdobjem, podjetje preračuna začetne salde obveznosti in lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje (MRS 8.42). To pomeni, da se popravek napake iz preteklega obdobja ne vključi v poslovni izid v obdobju, v katerem je prišlo do odkritja napake. To je tudi pomembna razlika s predhodnim MRS 8, ki je dovoljeval popravek napake v tekočem poslovnem izidu. Vse predstavljene informacije iz preteklih obdobj, vključno z izvirnimi seštevki računovodskih podatkov, se prav tako preračunajo za nazaj, kolikor je izvedljivo (MRS 8.46). Sprememba za nazaj je popravljanje pripoznanj, izmer in razkritij zneskov v računovodskih izkazih, kot da do napake v preteklem obdobju sploh ne bi prišlo. V takšnem primeru mora podjetje v računovodskih izkazih razkriti (MRS 8.43):

1. vrsto napake iz preteklega obdobja,
2. obseg popravila za tekoče obdobje, kolikor je izvedljivo, in sicer znesek popravka za:
  - a) vsako vpleteno vrstično postavko v računovodskem izkazu, ter
  - b) osnovni in popravljeni čisti dobiček na delnico,
3. znesek popravka na začetku prvega predstavljenega preteklega obdobja, ter
4. če je sprememba za nazaj za določeno preteklo obdobje neizvedljiva, okoliščine, ki so vodile do tega stanja, in opis, na kakšen način in od kdaj je napaka popravljena.

Zahtevana razkritja so zelo podobna kot v primeru prostovoljne spremembe računovodskih usmeritev, saj je v obeh primerih treba računovodske izkaze spremeniti za nazaj. Prav tako kot pri spremembi računovodskih usmeritev tudi pri popravku napak iz preteklih obdobj v računovodskih izkazih za poznejša obdobja ni treba ponavljati teh razkritij.

Čeprav v MRS 8 ni posebej zahtevano, je pri spremembi za nazaj v vsakem izkazu in razkritju v naslovu tabel treba jasno navesti, da gre za popravek podatkov iz preteklih obdobj. Takšen način je nujen, da se jasno poudari, da pretekli podatki niso enaki, kot so bili predhodno objavljeni (KPMG International, 2010, str. 248).

1.3.5 Neizvedljivost uporabe in spremembe za nazaj

Sprememba za nazaj je zahtevana tako pri spremembi računovodske usmeritve kot pri popravkih napak za nazaj. Pri tem pa v nekaterih okoliščinah s preračunanjem primerjalnih informacij iz preteklega obdobja ali več preteklih obdobj ni mogoče doseči primerljivosti s tekočim obdobjem. Na primer, podatki v preteklem obdobju ali obdobjih niso bili zbrani na način, ki bi omogočal uporabo nove računovodske usmeritve za nazaj ali spremembe za nazaj ter s tem popravilo napake iz preteklega obdobja, in morda ponovno oblikovanje informacij ni izvedljivo (MRS 8.50).

Sprememba za nazaj je neizvedljiva, če je podjetje kljub razumnim prizadevanjem ne more izvesti. V določenem preteklem obdobju ni izvedljivo uporabiti spremembe računovodske usmeritve za nazaj ali izvesti spremembe za nazaj, da bi popravili napako, če (MRS 8.5):

1. učinki uporabe ali spremembe za nazaj niso določljivi,
2. je pri uporabi ali spremembi za nazaj treba predvidevati, kakšen je bil namen managementa v preteklem obdobju, ali
3. je pri uporabi ali spremembi za nazaj treba podati veliko ocen zneskov, vendar je nemogoče objektivno ločiti informacije o ocenah, ki
  - a) potrjujejo okoliščine na dan, ko naj bi se omenjeni zneski pripoznali, izmerili ali razkrili, ter
  - b) bi bile na voljo, ko so bili računovodski izkazi za obravnavano preteklo obdobje odobreni za objavo, in ostalimi informacijami.

Pri uporabi nove računovodske usmeritve za sestavine računovodskih izkazov, ki so pripoznane ali razkrite glede na transakcije, druge poslovne dogodke ali stanja, je pogosto potrebno ocenjevanje. Ocenjevanje je samo po sebi pristransko in ocene se lahko pripravijo po datumu izkaza finančnega položaja. Priprava ocen pa je lahko tudi zahtevnejša kakor uporaba računovodske usmeritve za nazaj ali sprememba za nazaj za popravilo napake iz preteklega obdobja, ker je od povezane transakcije, drugega poslovnega dogodka ali stanja lahko minilo že precej časa. Cilj ocen, ki se nanašajo na pretekla obdobja, pa je isti kot namen ocen v tekočem obdobju – ocena mora odražati okoliščine v trenutku, ko je prišlo do

transakcije, drugega poslovnega dogodka ali stanja (MRS 8.51). Torej je pri uporabi nove računovodske usmeritve za nazaj ali popravilo napake iz prejšnjega obdobja treba od drugih informacij razločevati informacije, ki (MRS 8.52):

1. potrjujejo okoliščine, ki so obstajale na dan ali dneve, ko naj bi prišlo do transakcije, drugega poslovnega dogodka ali stanja, in
2. bi bile na voljo, ko so bili računovodski izkazi za obravnavano preteklo obdobje odobreni za objavo.

Pri nekaterih vrstah ocen (npr. ocena poštene vrednosti, ki ne temelji na tržni ceni ali vložkih) teh informacij ni mogoče razločevati. Če uporaba ali sprememba za nazaj zahteva pripravo pomembne ocene, kjer pa razločevanje informacij ne bi bilo mogoče, je uporaba nove računovodske usmeritve ali popravilo napake iz preteklega obdobja za nazaj neizvedljivo.

Prav tako se poznejše spoznanje ne sme upoštevati pri uporabi nove računovodske usmeritve ali popravljanju zneskov v preteklem obdobju, niti v obliki predpostavk o namenih managementa v preteklem obdobju niti v obliki ocenjevanja zneskov, ki so bili pripoznani, izmerjeni ali razkriti v preteklem obdobju. Na primer, ko podjetje popravi napako iz preteklega obdobja pri merjenju finančnih sredstev, ki jih je prej v skladu z MRS 39 – Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje – obravnavalo kot finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, se podlaga za merjenje v tistem obdobju ne spremeni, če se management pozneje odloči, da jih ne bo zadržal do zapadlosti v plačilo. Poleg tega podjetje, ko popravi napako iz preteklega obdobja pri izračunavanju obveznosti do zaposlencev zaradi akumuliranega bolniškega dopusta v skladu z MRS 19 – Zasluzki zaposlencev, ne upošteva informacij o pojavu izredno nevarne gripe v naslednjem obdobju, ki so se razkrile šele potem, ko so bili računovodski izkazi za preteklo obdobje že odobreni za objavo. Dejstvo, da so pomembne ocene pogosto potrebne pri spreminjanju primerjalnih informacij, predstavljenih za pretekla obdobja, ne odvraca od zanesljivih prilagoditev ali popravkov primerjalnih informacij (MRS 8.53).

Če učinkov v določenem obdobju, ki jih ima sprememba računovodske usmeritve na primerjalne informacije iz preteklega predstavljenega obdobja ali več obdobj, ni mogoče določiti, mora podjetje novo računovodsko usmeritev uporabiti za knjigovodske vrednosti sredstev in obveznosti do virov sredstev kot na začetku prvega primerne obdobja, v katerem je uporaba za nazaj izvedljiva (to je lahko tekoče obdobje), in ustrezno prilagoditi začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala za tisto obdobje (MRS 8.24). Podobno mora podjetje preračunati začetne salde sredstev, obveznosti in lastniškega kapitala za prvo obdobje, za katerega je sprememba za nazaj mogoče opraviti tudi, če ne more določiti učinkov v določenem obdobju, ki jih ima napaka na primerjalne informacije iz preteklega predstavljenega obdobja ali več obdobj (MRS 8.44). Če na začetku tekočega obdobja ni mogoče določiti nabranih učinkov uporabe nove računovodske usmeritve ali napake za vsa

pretekla obdobja, mora podjetje preračunati primerjalne informacije, da bo lahko novo računovodsko usmeritev čim prej uporabljalo za naprej (MRS 8.25, 8.45).

Uporaba za naprej je bodisi (MRS 8.5):

1. uporaba nove računovodske usmeritve pri transakcijah, drugih poslovnih dogodkih in stanjih potem, ko se je usmeritev spremenila, ali
2. pripoznavanje učinka spremembe računovodske ocene v tekočem in vseh prihodnjih obdobjih, na katere bo sprememba vplivala.

Če podjetje zaradi nezmožnosti določitve nabranih učinkov uporabe usmeritve za vsa pretekla obdobja ne more uporabiti nove računovodske usmeritve za nazaj, mora uporabiti novo računovodsko usmeritev za naprej, in sicer na začetku prvega obdobja, v katerem bo to izvedljivo. Podobno v primeru, ko ni mogoče določiti obsega napake za vsa pretekla obdobja, podjetje čim prej preračuna primerjalne informacije za naprej. Tako se pred tem datumom del nabranih sprememb sredstev, obveznosti in lastniškega kapitala ne upošteva (MRS 8.27, MRS 8.47).

Pomembno je poudariti, da predvidena neizvedljivost uporabe za nazaj ni določena zato, da bi se podjetja izognila popravljanju računovodskih izkazov za nazaj. Cilj MSRP in posebej MRS 8 je povečati primerljivost informacij med posameznimi leti. S tem se uporabnikom računovodskih izkazov olajšajo poslovne odločitve tako, da lahko analizirajo trende poslovanja in predvidijo tudi prihodnje poslovanje. Pri tem velja splošna predpostavka, da so koristi spremenjenih računovodskih izkazov za nazaj večje od stroškov, ki jih bo imelo podjetje z njihovo pripravo. Zato si morajo podjetja po najboljših močeh prizadevati, da spremenijo primerjalne informacije za vsako predstavljeno obdobje (Epstein & Jermakowicz, 2010, str. 964).

2 DOSEDANJA ODKRITJA PRI SPREMINJANJU RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ

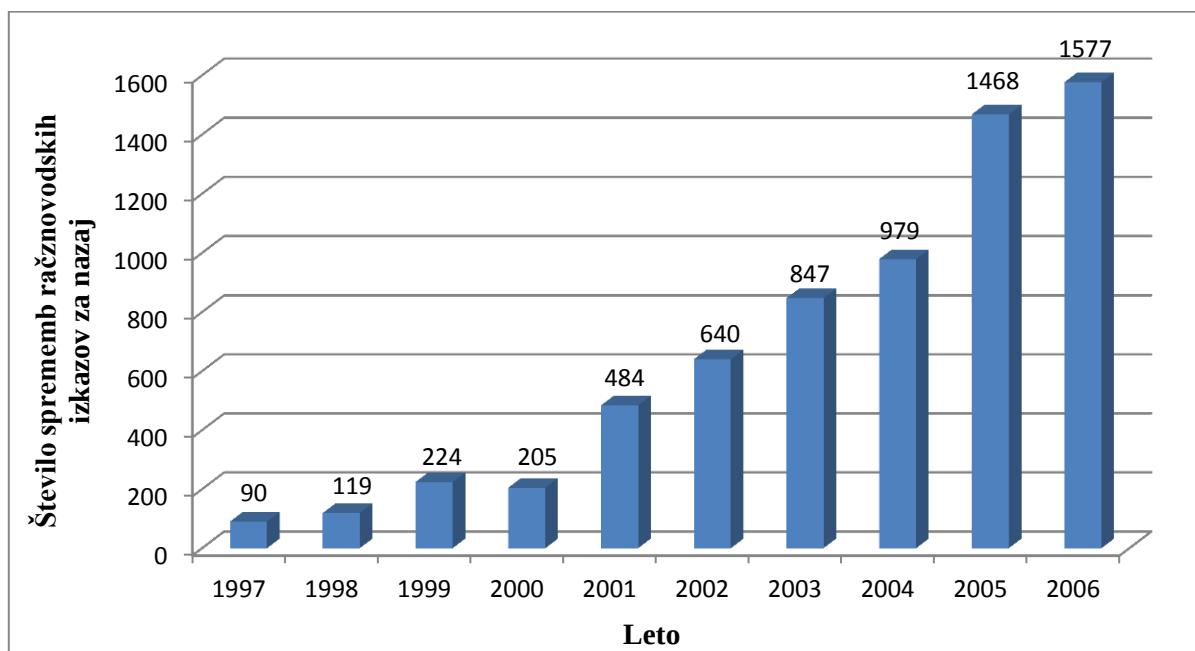
Spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj je pomembno z vidika analiziranja računovodskih izkazov. Poslovni subjekti sprejemajo poslovne odločitve tudi na podlagi informacij iz računovodskih izkazov. Če podjetje spremeni računovodske izkaze za nazaj, pomeni, da so bile podlage za sprejemanje preteklih odločitev napačne. Zato to področje postaja vedno bolj pomembno. K temu so seveda pripomogli vsi primeri poneverb računovodskih informacij, na primer v primerih Enrona, WorldComa, Parmalata in drugih. Rezaee (2002, str. 56) navaja, da je v ZDA goljufivo poročanje samo v letih 2001 in 2002 stalo vlagatelje okoli 100 milijard dolarjev.

Kot se pogosto zgodi, je bilo do sedaj največ analiz spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj na primeru podjetij iz Združenih držav Amerike. Vseeno pa je bilo nekaj raziskav opravljenih tudi v drugih državah. Oboje smo prikazali v tem poglavju.

2.1 Značilnosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj v ZDA

V Združenih državah Amerike so se množične raziskave področja spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj začele po letu 2002, ko je ameriški GAO (angl. *U.S. Government Accountability Office*) objavil seznam 919 sprememb računovodskih izkazov za nazaj, ki so bile objavljene v obdobju od 1. 1. 1997 do 30. 6. 2002. Na podlagi teh podatkov so številni raziskovalci začeli analizirati vzroke, posledice in značilnosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Zaradi naraščanja števila sprememb računovodskih izkazov za nazaj v naslednjih letih se je število raziskav še povečalo. V desetih letih od leta 1997 do leta 2006 se je število sprememb računovodskih izkazov za nazaj povečalo kar 17,5-krat. Število sprememb računovodskih izkazov po letih je prikazano v Sliki 1.

Slika 1: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj v obdobju 1997–2006

Vir: S. Scholz, *The Changing Nature and Consequences of Public Company Financial Restatements 1997–2006*, 2008, str. 2.

Število objavljenih sprememb računovodskih izkazov za nazaj ni enakomerno porazdeljeno med podjetji ne glede na njihovo velikost. Opaziti je, da manjša podjetja pogosteje objavijo spremembe računovodskih izkazov za nazaj kot večja podjetja. V letu 2005 je več kot 11 odstotkov vseh podjetij s tržno kapitalizacijo, manjšo od 250 mio USD, objavilo spremembe računovodskih izkazov za nazaj, medtem ko je med večjimi podjetji s tržno kapitalizacijo nad 2,5 milijarde USD objavilo spremembe računovodskih izkazov za nazaj 6 odstotkov podjetij

(Turner & Weirich, 2006, str. 23). Skupaj je računovodske izkaze spremenilo 8,4 odstotka vseh podjetij, katerih delnice so uvrščene na organizirane trge kapitala (Turner & Weirich, 2006, str. 14). Raziskave v ZDA so se osredotočale predvsem na spremembe računovodskih izkazov za nazaj v primeru napak.

2.1.1 Vrste sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na spremenjeno ekonomsko kategorijo

Spremembe za nazaj se lahko ločijo glede na ekonomsko kategorijo, ki jo podjetja spreminjajo za nazaj. Iz raziskave, ki jo je izvedel ameriški GAO v letu 2002, je razvidno, katere ekonomske kategorije so bile največkrat spremenjene (Flanagan et al., 2008, str. 365–366). Podjetja so največkrat spreminjala pripoznavanje prihodkov, in sicer v več kot 42 odstotkih. Pri prihodkih so bili razlogi za spremembe v višini prihodkov ali zaradi pripoznanja prihodkov v napačnem poslovnem letu. Sprememba pripoznanih stroškov ali odhodkov je bila druga najpogostejša sprememba, in sicer v skoraj 20 odstotkih primerov. V skoraj 14 odstotkih primerov pa so podjetja reklasificirala osnovna sredstva ali zaloge, kjer so popravljala neustrezne oslavitve sredstev in neustrezno vrednotenje zalog. Tri skupine ekonomskih kategorij so predstavljale več kot tri četrtine vseh sprememb za nazaj. Ostali razlogi za spremembe so še povezani z naložbami, prevzemi, davki, finančnimi obveznostmi in drugim.

V raziskavi, ki jo je objavila Scholz (2008), je opazovala spremembe računovodskih izkazov za nazaj v obdobju 1997–2006. V daljšem časovnem obdobju je opaziti določene spremembe glede ekonomskih kategorij, ki jih podjetja spreminjajo. Prilagoditev prihodkov, ki je bila sprva najpogostejše spremenjena ekonomska kategorija, je še vedno ena od pogostejših. Čeprav se je število primerov, ko so se spreminjali prihodki, iz leta v leto povečevalo, se je zmanjševal delež med vsemi spremembami računovodskih izkazov za nazaj. V začetnih letih so podjetja spremenila prihodke v več kot 40 odstotkih, v letih 2001–2004 pa le v 20–25 odstotkih primerov. Delež se je še nižal, saj je bilo v letu 2005 opaziti takšne spremembe pri 15 odstotkih podjetij, v letu 2006 pa le še pri 11 odstotkih podjetij (Scholz, 2008, str. 16).

Skokovito povečanje števila sprememb računovodskih izkazov za nazaj od leta 2001 naprej je bilo povezano predvsem s spremembami stroškov in odhodkov. Slednji so razdeljeni na dve skupini. V prvo skupino so vključeni stroški in odhodki, povezani z dejavnostjo podjetja, kot so stroški prodaje, najemnine, amortizacija, administrativni stroški ter raziskave in razvoja. Sprememb računovodskih izkazov za nazaj, ki so spremenile te ekonomske kategorije, je bilo v celotnem obdobju kar 40 odstotkov. V tej kategoriji so bile pogoste spremembe preteklih izkazov zaradi napak pri evidentiranju finančnih najemov opredmetenih osnovnih sredstev ter nagrajevanja zaposlenih z opcijami. Ti dve kategoriji sta zelo narasli po letu 2001 (Scholz, 2008, str. 14-17). Nepripoznavanje obveznosti za finančni najem je bila dolgoletna praksa podjetij v ZDA, čeprav je šlo za kršenje določil računovodskih standardov. Samo v letu 2005 je bilo 249 sprememb računovodskih izkazov za nazaj zaradi popravka pripoznanja finančnih

obveznosti iz naslova najemov. Največ primerov je bilo v gostinskem sektorju in sektorju trgovine na drobno (Turner & Weirich, 2006, str. 19). Druga skupina stroškov in odhodkov so stroški in odhodki, ki niso neposredno povezani z dejavnostjo podjetja. Tu so vključeni posojila in finančni odhodki, odhodki za davke, prevrednotovalni odhodki, učinki poslovnih združenj in drugo. Takšnih sprememb računovodskih izkazov je bilo kar 33 odstotkov. Pri tem je bila več kot polovica povezana s posojili in finančnimi odhodki (Scholz, 2008, str. 14-17). Tako spremembe prihodkov kot obeh kategoriji stroškov in odhodkov so se iz leta v leto povečevale. Če se je število sprememb prihodkov od leta 1997 do leta 2006 povečalo štirikrat, so se stroški in odhodki, povezani z osnovno dejavnost, povečali za več kot 20-krat, ostali stroški in odhodki pa za kar 39-krat (Scholz, 2008, str. 18).

2.1.2 Vrste sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na pobudnika sprememb

Zanimivo je tudi pogledati, kdo je bil pobudnik za spremembo računovodskih izkazov za nazaj. Odločitev za spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj lahko sprejme podjetje samo, lahko pa ga v to prisilijo zunanji revizorji, državne institucije, borze ali kdo drug.

Podjetja sama pripravljajo in objavljajo računovodske izkaze in imajo največ podatkov za presojanje, ali je mogoče treba računovodske izkaze spremeniti za nazaj (Flanagan et al., 2008, str. 366). Zato bi pričakovali, da bi večina sprememb za nazaj nastala kot posledica odločitev podjetij samih.

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj lahko zahtevajo zunanji revizorji. Vsa podjetja, katerih delnice so uvrščene v trgovanje na organiziranem trgu v ZDA, so zavezane k reviziji, kjer imajo revizorji dostop do vseh podatkov podjetij in lahko tudi zahtevajo spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Pri tem so revizorji v posebnem položaju, saj je njihova naloga, da preverijo resničnost in poštenost navedb podjetij, po drugi strani pa njihove storitve plačujejo podjetja. Pri tem ni zanemarljivo dejstvo, da lahko podjetja enostavno zamenjajo revizorja, kar slednjega postavlja v odvisen položaj. Prav tako je pomembno tudi dejstvo, da sprememba računovodskih izkazov za nazaj tudi za revizorje ni prijetna, saj so ne nazadnje prav oni predhodno potrdili računovodske izkaze, ki jih je nato treba spremeniti za nazaj. Kljub navedenemu so v večjem številu primerov prav revizorji pobudniki za spremembo računovodskih izkazov za nazaj (Flanagan et al., 2008, str. 367-368). Spremembe računovodskih izkazov za nazaj imajo seveda tudi vpliv na revizorje, kar je predstavljeno v poglavju 2.1.5.

SEC (angl. *US Securities and Exchange Commission*) je ameriška Komisija za vrednostnice in borze, kateri morajo poročati vsa podjetja v ZDA, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu. Cilja SEC sta varovati vlagatelje ter zagotavljati pošten, urejen in učinkovit trg vrednostnih papirjev. Za doseganje teh ciljev morajo računovodske informacije zagotavljati popolna in poštena razkritja vseh pomembnih dejstev. Da bi bilo to zagotovljeno, mora SEC tudi inspiciirati posamezna podjetja, kjer obstaja sum na

nepravilnosti. V primeru, da se ugotovijo nepravilnosti, mora podjetje v določenih primerih spremeniti računovodske izkaze za nazaj (Flanagan et al., 2008, str. 368).

Izmed treh opisanih pobudnikov za spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj so podjetja sama tista, ki se največkrat odločijo za spreminjanje. V obdobju od 1. 1. 1997 do 30. 6. 2002 so bila podjetja pobudnik v skoraj 41 odstotkih primerov, SEC v skoraj 13 odstotkih in revizorji v 7 odstotkih. Pri tem je bilo v tem obdobju kar 35 odstotkov primerov, ko podjetja niso razkrila informacije, kdo je bil pobudnik za odločitev za spremembo računovodskih izkazov za nazaj (Flanagan et al., 2008, str. 369–370). V primerih, ko je bil SEC pobudnik za spremembo računovodskih izkazov za nazaj, je bila v večini spremenjena samo ena ekonomska kategorija. V primerih, ko so bili pobudniki za spremembo za nazaj podjetja ali revizorji, pa sta se večinoma spremenili dve ali več ekonomskih kategorij. Primerjava, katere ekonomske kategorije so bile spremenjene, je pokazala, da so se spremembe zaradi odločitve podjetij ali vpliva revizorjev odrazile predvsem pri spreminjanju pripoznanja prihodkov. V primerih, ko je bil pobudnik za spremembe SEC, pa so bile spremenjene predvsem kategorije, povezane s prevzemi oziroma pripojitvami podjetij ter stroški za raziskave in razvoj. To tudi jasno pokaže, da se SEC bolj osredotoča na te ekonomske kategorije (Flanagan et al., 2008, str. 369).

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj so bile najpogostejše v proizvodnem in storitvenem sektorju, pri čemer je opaziti, da so na področjih finančnega in nepremičninskega sektorja pogostejše spremembe, ki so jih zahtevali revizorji in SEC kot pa podjetja sama (Flanagan et al., 2008, str. 370).

Iz analize vrednosti sprememb za nazaj v obdobju 1997–2002 je razvidno, da so spremembe izkazov za nazaj večje, kadar jih zahteva SEC. Prav tako so v teh primerih udeležena predvsem večja podjetja, večji pa so bili tudi deleži sprememb za nazaj. Prav tako so bila ta podjetja pred spremembo nadpovprečno uspešna. To dodatno potrjuje, da SEC preverja predvsem večja podjetja, in to v primerih, ko že sumi na določene nepravilnosti. Takšni pregledi in ugotovitve SEC so tudi zgled vsem drugim podjetjem (Flanagan et al., 2008, str. 374).

2.1.3 Dejavniki, ki privedejo do sprememb računovodskih izkazov za nazaj

Poleg informacij, kdo je pobudnik sprememb in katere ekonomske kategorije se največkrat spreminjajo, je pomembno ugotoviti, kaj privede do sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Latham in Jacobs sta opredelila pet dejavnikov, ki povzročijo spremembe računovodskih izkazov za nazaj zaradi popravka napak, in sicer lastništvo delnic oziroma opcij vrhnjega managementa, pridobitev ugodnih virov financiranja, pomanjkanje močnih upravljaljskih struktur, pomanjkanje ustreznega nadzora zunanjih revizorjev ter pomanjkanje računovodskega znanja članov uprave in vrhnjega managementa (Flanagan et al., 2008, str. 374).

Lastništvo delnic oziroma opcij vrhnjega managementa. Management ima koristi, če cena delnic raste. Zato je v takšnih primerih večje tveganje, da bi poskušal prilagoditi računovodske informacije in s tem doseči koristi zase. Različne raziskave so potrdile, da podjetja, kjer je nagrajevanje z delnicami večje, pogosteje popravljajo računovodske izkaze za nazaj zaradi preteklih napak. Zaradi ugotovljenega negativnega vpliva prevelikega nagrajevanja managementa z delnicami in opcijami se podjetja v letih po spremembi računovodskih izkazov za nazaj odločijo, da zmanjšajo takšen način nagrajevanje managementa. Čeprav se celotna nagrada managementa ne spremeni, se spremeni razmerje med nagrajevanjem v denarju ter nagrajevanjem z delnicami in opcijami. Zmanjšanje nagrad v opcijah in delnicah je zaznati ne glede na to, ali je podjetje zamenjalo management ali ne. Po spremembi računovodskih izkazov za nazaj je zaznati tudi zmanjšano volatilitnost v ceni delnic in poslovnem rezultatu ter tudi izboljšanje samih poslovnih rezultatov. Razlaga za to je, da je management predhodno sprejemal preveč tvegane poslovne odločitve, ki so bolj povečevale vrednost delnic. Z zmanjšanjem takšnega nagrajevanja pa so se sprejemale manj tvegane odločitve, ki so celo povečale poslovne rezultate (Cheng & Farber, 2008, str. 1218-1219).

Pridobitev ugodnih virov financiranja vpliva na management, da prikazuje boljše poslovne rezultate. Veliko podjetij ima sklenjene finančne zaveze, ki jim olajšajo financiranje. Da podjetja ne bi kršila finančnih zavez, prikazujejo boljše poslovne rezultate. Tako morajo podjetja z večjo zadolženostjo pogosteje spremeniti računovodske izkaze za nazaj. Podjetja večkrat tudi prikažejo boljši poslovni rezultat, kadar želijo izdati nove vrednostne papirje, saj lahko na takšen način pridobijo vire financiranja pod boljšimi pogoji (Flanagan et al., 2008, str. 375).

Pomanjkanje močnih upravljavskih struktur vpliva na pogostejše spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj. Podjetja z zunanjimi finančnimi svetovalci v upravi manj pogosto spreminjajo računovodske izkaze za nazaj, medtem ko je sprememb več, kadar je generalni direktor podjetij družinski član lastnikov podjetij. Prav tako je pomembno, kako neodvisna je revizijska komisija v posameznih podjetjih, čeprav ni neposredno dokazano, da to vpliva na pogostost spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj (Flanagan et al., 2008, str. 375).

Pomanjkanje ustreznega nadzora zunanjih revizorjev, ki bi bilo posledica konflikta interesov zaradi svetovalnih dejavnosti njihovih povezanih podjetij, raziskave s tega področja niso mogle potrditi (Flanagan et al., 2008, str. 375).

Pomanjkanje računovodskega znanja članov uprave in vrhnjega managementa lahko vpliva na pogostost spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. Razlog je v vedno zahtevnejših računovodskih pravilih in tudi v vedno večjem pritisku za doseganje dobrih poslovnih rezultatov (Flanagan et al., 2008, str. 375).

2.1.4 Posledice sprememb računovodskih izkazov za nazaj

Pomemben vidik spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je tudi vprašanje, kakšen vpliv ima to na podjetja. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so posledica preteklih napak, ne morejo imeti pozitivnega vpliva na poslovanje in vrednost podjetja. Posledice takšne odprave preteklih napak so zmanjšanje vrednosti delnic, povečanje stroškov kapitala podjetij, splošno zmanjšanje zaupanja v podjetja ter poslabšanje ugleda managementa (Flanagan et al., 2008, str. 376).

Zmanjšanje vrednosti delnic po objavi spremembe izkazov za nazaj. V raziskavi, ki so jo izvedli Callen, Livnat in Segal (2006, str. 57-58), je bilo ugotovljeno, da so odzivi trgov odvisni od tega, katere ekonomske kategorije so bile popravljene. Zmanjšanje prikazanih prihodkov ali dobička vsekakor povzroči negativen odziv kapitalskih trgov, medtem ko se trgi ne odzivajo na povečanje preteklih rezultatov. Trgi tako upoštevajo, kako sprememba računovodskih izkazov za nazaj vpliva na prihodnje rezultate, verodostojnost računovodskega informacijskega sistema podjetij in verjetnost neustreznega delovanja managerjev. Sprememba računovodskih izkazov za nazaj nedvomno vpliva na ceno delnic, ki se v povprečju zniža za več kot 9 odstotkov v naslednjih dveh dneh po objavi informacije, da bo podjetje izvedlo spremembo računovodskih izkazov za nazaj. Na višino spremembe vrednosti delnic vpliva, kdo je pobudnik za spremembo, ali je sprememba posledica prevar, ali se spremenijo pretekli prihodki oziroma poslovni izid ter ali se hkrati spremeni večje število ekonomskih kategorij (Palmrose, Richardson, Scholz, 2004, str. 59). Kadar se sprememba izvede na zahtevo revizorjev, je znižanje cene delnic večje. To je mogoče pojasniti s tem, da trg začne dvomiti v spodobnost in poštenost managementa, kar povečuje negotovost v prihodnje poslovanje. Zmanjšanje prihodkov in poslovnega izida vpliva na predvidene prihodnje rezultate in zato negativno vpliva na ceno delnic. Posebej negativno vpliva, če se pretekli čisti dobiček spremeni v čisto izgubo. Sočasno spreminjanje večjega števila ekonomskih kategorij pa je signal trgu, da je poslovanje neurejeno. Na višino spremembe vrednosti delnice vpliva tudi dejstvo, ali podjetje ob objavi spremembe za nazaj sporoči višino spremembe. Če podjetje objavi, da bo izvedel spremembo, in je ne kvantificira, se vrednost delnic bolj zniža, kot če sporoči tudi višino popravka. Trg zazna, da je manjše in enostavnejše spremembe mogoče hitro ugotoviti, kvantificirati in odpraviti. Če pa podjetje spremembe ne kvantificira, pomeni, da bo le-ta večja, saj tovrstnih napak ni mogoče tako hitro ugotoviti. To pa je nedvomno negativen signal trgom. Takšen odziv je tudi upravičen, saj podjetja, ki ob objavi spremembe za nazaj ne kvantificirajo višine spremembe, pozneje ob objavi navadno sporočijo večje popravke in na večjem številu ekonomskih kategorij ter so tudi večkrat posledica goljufij (Palmrose et al., 2004, str. 84-87).

Na odziv trgov vpliva tudi dejstvo, ali je bil management predhodno nagrajen z delnicami oziroma opcijami podjetja. Bolj kot je bilo takšno nagrajevanje prisotno, večji je padec cene delnic. Takšen odziv vlagateljev je povezan z verjetnostjo prihodnjih tožb podjetja zaradi

zavajajočega poročanja. Pogostost tožbe podjetja, ki je spreminjalo izkaze za nazaj, je povezano z nagrajevanjem managerjev z delnicami oziroma opcijami. Ker so imeli managerji lastne osebne koristi ob rasti vrednosti delnic, je verjetneje, da so namenoma prilagajali računovodske izkaze in posledično zavajali ostale vlagatelje. V teh primerih so podjetja pogosteje tožena za povrnitev škode vlagateljem zaradi znižanja vrednosti delnic, ki je sledila priznanju napak iz preteklosti. Možnost stroškov zaradi tožb pa znižuje vrednost delnic (Amoah, 2012, str. 48).

Povečanje stroškov kapitala podjetij, ki je posledica zmanjšanja zaupanja vlagateljev v objavljene računovodske informacije. Vrednost delnic se po spremembi računovodskih izkazov za nazaj zmanjša delno zaradi zmanjšanja predvidenih prihodnjih denarnih tokov, delno pa tudi zaradi povečanja stroškov kapitala. Hribar in Jenkins ugotavljata, da se stroški kapitala povečajo od 7 do 19 odstotkov takoj po objavi spremembe računovodskih izkazov za nazaj, pri čemer je povečanje stroškov kapitala večje, če je sprememba izvedena na pobudo revizorjev in pri podjetjih, ki imajo večji delež dolga. Povečanje stroškov kapitala je posledica povečanega zaznanega tveganja, saj se poveča negotovost glede verodostojnosti in sposobnosti managementa. To pa povzroči dvome tudi v ostalo poslovanje podjetja. Celotna negotovost glede informacij, povezanih s podjetjem, ki je spremenilo računovodske izkaze za nazaj, povzroči, da vlagatelji zahtevajo višjo stopnjo donosa kot pred spremembo (Hribar & Jenkins, 2006, str. 338–339).

Poleg povečanja stroškov lastniškega kapitala se zaradi objave sprememb računovodskih izkazov za nazaj poveča tudi zahtevana donosnost dolžniških vrednostnih papirjev teh podjetij. V dneh po objavi se je zahtevana donosnost v povprečju povečala za 6,2 odstotka. Raziskava je bila narejena za 143 dolžniških vrednostnih papirjev 49 podjetij, ki so objavila spremembo računovodskih izkazov za nazaj. V primeru negativnih sprememb računovodskih izkazov za nazaj je bilo povprečno povečanje stroškov kapitala za 8,2 odstotka, v primeru pozitivnega učinka sprememb pa 2,3 odstotka. Prav tako je bilo ugotovljeno, da je bil za ista podjetja negativni učinek na vrednost delnic še večji, in sicer v povprečju 7,5 odstotka. Razlika je vidna tudi pri odzivu na takojšnjo navedbo točnega učinka sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Zahtevani donosi dolžniških vrednostnih papirjev se še bolj povečajo, če ob objavi ni takoj navedena višina spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Na izbranem vzorcu pa ni bila ugotovljena odvisnost med takojšnjo objavo točnega zneska spremembe računovodskih izkazov za nazaj in odzivom trgov, kar se razlikuje s prehodnimi raziskavami, ki so takšno odvisnost potrdile (Cornil, 2009, str. 157, 171).

Splošno zmanjšanje zaupanja v podjetja, zaradi česar je več težav pri zaposlitvah dobrih strokovnjakov, ohranjanju kupcev ter ohranjanju ustreznega odnosa z dobavitelji in vlagatelji. Stroški, ki jih povzroči takšen upad zaupanja, so veliko večji kot sodni stroški in dodeljene denarne kazni podjetjem zaradi neustreznih računovodskih izkazov. Karpoff, Lee in Martin so na vzorcu 585 podjetij, ki jih je SEC preiskoval zaradi prirejanja poslovnih rezultatov, ugotovili, da predstavljajo stroški zaradi izgube zaupanja podjetja kar dve tretjini vseh

stroškov in presegajo kar za 7,5-krat stroške denarnih kazni in sodnih poravnjav ter 2,5-krat vrednost, ki je bila na trgu umetno ustvarjena zaradi prirejanja poslovnih rezultatov. To pomeni, da stroški prirejanja računovodskih izkazov pomembno presegajo trenutne pozitivne učinke na vrednost delnic (Karpoff, Lee & Martin, 2008, str. 582-583). Kot stroške podjetja so upoštevali celotno zmanjšanje tržne kapitalizacije teh podjetij. Celotno zmanjšanje je bilo v višini 161,3 milijarde dolarjev. Stroški denarnih kazni in sodnih poravnjav so znašali 13,7 milijarde oziroma 8,5 odstotka, medtem ko je prilagoditev na dejansko vrednost podjetij predstavljala 37,4 milijarde dolarjev oziroma 24,5 odstotka. Preostalih več kot 100 milijard dolarjev pa predstavlja izgubo zaradi zmanjšanja zaupanja v podjetja. Stroške povzroči izguba kupcev oziroma spremenjeni pogoji, ki jih kupci zahtevajo, da bi še poslovali s takšnimi podjetji. Kupci se zavarujejo pred ponovnimi prevarami in morebitnimi težavami ob prihodnjem uveljavljanju garancij ali pridobivanju nadomestnih delov. Dodatni stroški nastanejo tudi zaradi povečanja stroškov kapitala in tudi zaradi poslabšanja pogojev z dobavitelji. Prav tako dodatne stroške povzroča nezmožnost managementa, da bi se posvečal dejavnosti podjetja, saj se mora ukvarjati z zahtevami inšpekcijskih organov. Neposredni stroški poslovanja, ki se zvišajo, so tudi stroški za vzpostavitev in vzdrževanje dodatnih notranjih kontrol (Karpoff et al., 2008, str. 598-600).

Poslabšanje ugleda managementa, saj se po spremembi računovodskih izkazov za nazaj pogosteje zamenja vodilni management, ki tudi težje pride do nove zaposlitve. Desai, Hogan in Wilkins (2006, str. 85) so v raziskavi primerjali, koliko podjetij je v 24 mesecih po spremembi računovodskih izkazov za nazaj zamenjalo vsaj enega od vodilnih managerjev. Ugotovili so, da je prišlo do zamenjave vsaj enega vodilnega managerja kar v 60 odstotkih podjetij, ki so objavila spremembo računovodskih izkazov za nazaj, medtem ko je bilo pri ostalih primerljivih podjetjih takšnih sprememb samo pri 35 odstotkih podjetij. Zamenjava vodilnih managerjev je ukrep podjetij na odzive trga, kjer se po objavi spremembe računovodskih izkazov za nazaj vrednost delnic pomembno zniža. Z zamenjavo vodilnih managerjev si podjetja poskušajo ponovno pridobiti zaupanje vlagateljev in izboljšati ugled podjetja (Desai et al., 2006, str. 85-86). Zamenjava vodilnih managerjev je pogostejša tudi, kadar so pobudniki sprememb računovodskih izkazov za nazaj revizorji ali podjetja sama. V takšnih primerih je prišlo do zamenjave kar v 68 odstotkih podjetij. Manj je zamenjav, kadar so pobudniki za spremembo računovodskih izkazov za nazaj SEC ali drugi. V teh primerih je prišlo do zamenjav v 48 odstotkih podjetij (Desai et al., 2006, str. 101). Poleg same izgube delovnega mesta se morajo vodilni managerji, katerih podjetja so spreminjala računovodske izkaze za nazaj, soočiti tudi z izgubo ugleda. Zato takšni managerji težje pridobijo novo zaposlitev, saj se le manjši delež ponovno zaposli na vodilnih položajih v drugih podjetjih. To pomeni, da trg dela kaznuje posameznike, ki so privedli podjetja do sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Zaradi težje ponovne zaposlitve se morajo takšni managerji sprijazniti tudi s slabšimi pogoji pri novi zaposlitvi. Nova delovna mesta so v manjših podjetjih, kot so bila prejšnja podjetja. Prav tako so tudi prejemki takšnih managerjev nižji od prejemkov v prejšnjem podjetju, nižji pa so tudi v primerjavi z novimi zaposlitvami managerjev, katerih podjetja niso spreminjala računovodskih izkazov za nazaj (Desai et al., 2006, str. 106-107).

Raziskava, ki so jo pripravili Desai et al. (2006), se je osredotočila na posledice sprememb računovodskih izkazov za nazaj za vodilne managerje. Med temi managerji niso bili vključeni finančni direktorji (angl. *CFO – chief financial officer*), ki so tudi odgovorni za objavljene računovodske informacije. Odgovornost finančnega direktorja je poudarjena tudi v Sarbanes-Oxleyjevem zakonu, ki je leta 2002 zelo poostрил nadzor nad poročanjem podjetij. Tako je v njem med drugim določeno, da mora finančni direktor potrditi poštenost objavljenih računovodskih izkazov. Finančni direktor je lahko kazensko odgovoren za napačne navedbe v računovodskih izkazih ter mora vrniti vse dobičke, ki jih je dobil z delnicami ali opcijami podjetja in so posledica napačnih navedb v računovodskih izkazih (Collins, Masli, Reitenga & Sanchez, 2009, str. 6). Kakšne posledice utrpijo finančni direktorji, katerih podjetja so spreminjala računovodske izkaze za nazaj, so proučevali Collins et al. (2009). Za podjetja, ki so objavila spremembe računovodskih izkazov za nazaj, so preverili, ali je bil finančni direktor zamenjan ter tudi, kakšne so nove zaposlitve teh direktorjev. Podatke so primerjali s primerljivimi podjetji, ki niso spreminjala računovodskih izkazov za nazaj. Dodatno so ugotavljali, kakšen vpliv je imel Sarbanes-Oxleyjev zakon na finančne direktorje podjetij, ki so spreminjali računovodske izkaze za nazaj (Collins et al., 2009, str. 2). Podobno, kot velja za vodilne managerje, velja tudi za finančne direktorje. Ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj pogosteje pride do zamenjave finančnega direktorja kot pri ostalih podjetjih. Poleg izgube službe pa takšne finančne direktorje kaznuje tudi trg dela. Finančni direktorji podjetij, ki so spreminjala računovodske izkaze za nazaj, so težje zaposljivi. Tako morajo pogosteje sprejeti slabša delovna mesta. To pomeni, da je njihova funkcija v podjetjih nižja, kot je bila pri prejšnji zaposlitvi, zaposlijo se v manjših podjetjih in prejmejo tudi nižje plačilo za svoje delo (Collins et al., 2009, str. 25). Finančni direktorji iz podjetij, ki so spreminjala izkaze za nazaj, so tudi pogosteje izpostavljeni hudim kaznim. Kar 27,4 odstotka takšnih finančnih direktorjev je utrpelo hujše kazni. Tako je bil 13 odstotkom finančnih direktorjev odvzet naziv pooblaščenega revizorja ali prepovedano delovati kot direktor v podjetjih, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, s čimer jim je bilo onemogočeno prihodnje zaposlovanje kot finančni direktor. Kar 19 odstotkov finančnih direktorjev je bilo kazensko preganjanih zaradi napak v objavljenih računovodskih izkazih. Finančne posledice zaradi civilnih tožb in vračil nagrad pa je utrpelo 16 odstotkov finančnih direktorjev (Collins et al., 2009, str. 28). Sprejetje Sarbanes-Oxleyjevega zakona ni vplivalo na pogostost zamenjave finančnega direktorja pri podjetjih, ki spreminjajo računovodske izkaze za nazaj. Zakon pa je vplival na nadaljnje zaposlitve takšnih finančnih direktorjev, ki so v obdobju po začetku veljavnosti tega zakona slabše zaposljivi kot pred veljavnostjo. Trg dela je po sprejetju zakona še bolj kaznoval finančne direktorje iz podjetij, ki so spreminjala računovodske izkaze za nazaj.

Na pogostost zamenjave generalnega direktorja ali finančnega direktorja vpliva tudi vrsta napake, ki je privedla do spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Hennes, Leone in Miller (2008) so ugotovili, da je velika razlika, ali je bila napaka namerna ali nenamerna. Na vzorcu podjetij so ugotovili, da je v primeru namernih napak zamenjava generalnega

direktorja prisotna kar v 49 odstotkih primerov, pri nenamernih pa samo v 8 odstotkih podjetij. Podobno velja za zamenjavo finančnega direktorja. Če je sprememba računovodskih izkazov za nazaj posledica namernih napak in poneverb, so podjetja kar v 64 odstotkih primerov zamenjali finančnega direktorja, v primeru nenamernih napak pa samo v 12 odstotkih primerov. Še večja razlika je razvidna, če se izločijo namerne napake, ki so se zgodile v tujih podružnicah, na katere navadno generalni direktorji in finančni direktorji nimajo neposrednega nadzora. V primeru ostalih namernih napak so podjetja zamenjala generalnega direktorja v kar 67 odstotkih primerov, finančnega direktorja v 85 odstotkih primerov. To pomeni, da kadar so spremembe računovodskih izkazov za nazaj posledica namernih napak podjetja pogosto zamenjajo vodilne managerje. V primerih nenamernih napak pa so menjave redke, saj ne krivijo managerjev za nastalo napako (Hennes et al., 2008, str. 1490).

2.1.5 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj in posledice za revizorje

Revizorji računovodskih izkazov delujejo v interesu javnosti in morajo poročati na način, ki zadovoljuje javni interes (Odar et al., 2011, str. 396). Vlagatelji se zanašajo na kakovostno delo revizorjev, čeprav zelo težko preverijo dejansko kakovost. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so posledica namernih ali nenamernih napak, potrjujejo neustreznost revizorjevega dela v takšnih primerih (Hennes, Leone & Miller, 2010, str. 2).

Različni finančni škandali, ki so pretresali javnost v začetku tretjega tisočletja, so imeli veliko posledic na delo revizorjev. V ZDA so s Sarbanes-Oxleyjevem zakonom med drugim revizijskim podjetjem omejili svetovanje strankam. Podobne omejitve so bile sprejete tudi drugje po svetu. Največji finančni škandali so povzročili tudi velik pretres med revizorji, saj je zaradi primera Enron propadlo revizijsko podjetje Arthur Andersen, ki je bilo eno od največjih revizijskih podjetij na svetu.

Tudi pogoste spremembe računovodskih izkazov za nazaj so vplivale na revizijska podjetja. Hennes et al. (2010) so analizirali, kako spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj vpliva na menjavo revizorja. V raziskavi so ugotavljali, ali podjetja, ki spreminjajo računovodske izkaze za nazaj, pogosteje zamenjajo revizorja kot druga podjetja. Pregledali so tudi, ali je pogostost menjav odvisna od vrste spremembe za nazaj, in sicer, ali gre za namerno ali nenamerno napako v računovodskih izkazih, ter ali je menjava odvisna od velikosti revizijskega podjetja. Med velika revizijska podjetja so vključili štiri podjetja, ki so poznana kot *Big four* in vključujejo revizijska podjetja PwC, Ernst & Young, KPMG in Deloitte Touche Tohmatsu. Na menjavo revizijskega podjetja lahko vpliva njegova velikost, saj imajo večja podjetja navadno za revizorje tudi eno od večjih revizijskih podjetij. Menjava revizorjev pa povzroči določene stroške, saj se morajo novi revizorji spoznati s poslovanjem podjetja, kar je lahko zelo zahtevno, če ima podjetja kompleksno poslovanje. Manjša podjetja imajo navadno manj kompleksno poslovanje in to vpliva tudi na hitrost uvajanja novih revizorjev ter posledično manj stroškov (Hennes et al., 2010, str. 8-9).

Revizorje so pogostejše zamenjala podjetja, ki so spreminjala računovodske izkaze za nazaj zaradi napak. Skoraj 30 odstotkov revizijskih podjetij je bilo zamenjanih potem, ko je podjetje spremenilo računovodske izkaze za nazaj, medtem ko so druga podjetja zamenjala revizorje le v 9 odstotkih primerov. Iz tega sledi, da spremembe računovodskih izkazov za nazaj povečajo možnost zamenjave revizorjev. Razlog za to je verjetno signal trgov, ki ga povzroči zamenjava revizorjev. Podjetje s tem prikaže, da je že začelo z ukrepi za izboljšanje položaja, kar vpliva tudi na izboljšanje javne podobe. Pri tem je pomembno, ali podjetje revidira eno od štirih največjih revizijskih podjetij ali manjša revizijska podjetja. V slednjem primeru je ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj še večja verjetnost, da podjetje zamenja revizorje. To se zgodi kar v 47 odstotkih primerov. Če pa ima podjetje za revizorja eno od večjih revizijskih podjetij, ob spremembi izkazov za nazaj zamenja revizorje le v 25 odstotkih primerov. Razlog so višji stroški zamenjave revizorjev v večjih podjetjih, ki jih tudi revidirajo večja revizijska podjetja (Hennes et al., 2010, str. 3). Velikost revizijskih podjetij vpliva tudi na pogostost spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. V letu 2005 je kar 37,2 odstotka podjetij, ki so jih revidirala manjša revizijska podjetja, spremenilo računovodske izkaze za nazaj. V istem letu je objavilo spremembe preteklih računovodskih izkazov 6,1 odstotka podjetij, ki so imeli za revizorje enega od štirih večjih revizijskih podjetij (Turner & Weirich, 2006, str. 22).

Napaka v računovodskih izkazih je lahko namerna ali nenamerna. Sprememba računovodskih izkazov za nazaj zaradi nenamerne napake v večini primerov ne zahteva zamenjave vodilnih managerjev, saj niso vedeli za neustrezne podatke v objavljenih računovodskih izkazih. Ali je tudi glede revizorjev razlika v pogostosti njihove zamenjave glede na to, ali so spremembe računovodskih izkazov za nazaj posledica namernih ali nenamernih napak? Hennes et al. (2010, str. 4) so ugotovili, da je pogostost zamenjave revizorjev skoraj enaka v obeh primerih, če je napaka namerna ali če je nenamerna. Ugotovitev je seveda pričakovana, saj so revizorji enako odgovorni za napačno objavljene računovodske izkaze ne glede na vrsto napake. To velja tako za velika kot majhna revizijska podjetja.

Objava spremembe računovodskih izkazov za nazaj ima navadno za posledico znižanje vrednosti delnic podjetij. Tudi zamenjava revizorjev povzroči določen odziv trgov. Ali je odziv pozitiven ali negativen, je odvisno od tega, ali je revizorje odpustilo podjetje ali so sami odstopili od nadaljnjega sodelovanja. Kadar podjetja odpustijo revizorje, se trg odzove pozitivno, saj naj bi podjetje zamenjalo revizorja z drugim, ki bo bolje opravljal svoje delo. Kadar revizor odstopi, pa se vrednosti delnic znižajo (Hennes et al., 2010, str. 5).

Napake v računovodskih izkazih se lahko obravnavajo tudi kot napake revizorjev, kar ima za posledico tudi tožbe delničarjev proti revizorjem. Takšne napake revizorjev so imele posledice tudi na obnašanje ostalih revizorjev, predvsem v obdobju po Enronu. Fafatas (2010) je ugotovil, da se ob večjih napakah revizorjev to odraža tudi pri drugih podjetjih, ki jih ti revizorji revidirajo. Lokalne pisarne revizijskih podjetij, ki so naredile večjo napako, so v

naslednjem letu previdnejše tudi pri revidiranju ostalih podjetij. To se odraža v zahtevah po uporabi konservativnejših računovodskih politik in upoštevanju načela previdnosti njihovih revidirancev. Tako je opaziti kar 2-odstotno zmanjšanje vrednosti celotnih sredstev pri podjetjih, ki jih revidirajo takšni revizorji, v primerjavi s podjetji, ki jih revidirajo drugi revizorji. To pomeni, da si revizorji želijo po večji napaki povrniti ugled s strožjim pristopom do revidiranih podjetij ter tako preprečiti morebitne dodatne napake (Fafatas, 2010, str. 640-641).

2.1.6 Objavljanje sprememb računovodskih izkazov za nazaj

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj imajo veliko negativnih posledic, kot smo prikazali v poglavju 2.1.4. Zaradi odziva vlagateljev in drugih deležnikov na takšne spremembe je za podjetja pomembno, kako takšno novico sporočiti javnosti. Ker so podjetja v preteklosti uporabljala različne načine sporočanja sprememb računovodskih izkazov za nazaj, je prihajalo do velikih razlik glede objave sprememb. Nekatera podjetja so novico objavila v medijih, druga so preprosto spremenila pretekle računovodske izkaze in informacijo o spremembi napisala med opombami. Zaradi tako različnih praks so bili tudi vlagatelji različnih podjetij v neenakovrednem položaju. SEC je zato v letu 2004 predpisal zahteve glede objave sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Ko podjetja ugotovijo, da bodo morala spremeniti računovodske izkaze za nazaj, so dolžna izpolniti obrazec 8-K (Sharp, 2007, str. 6). To je obrazec, ki ga podjetja, katerih vrednosti papirji kotirajo na organiziranih trgih kapitala v ZDA, izpolnijo ob vseh pomembnejših spremembah v podjetju. Na takšen način so vlagatelji že od leta 1934 obveščeni o dogodkih, ki bi lahko vplivali na njihove odločitve. Podjetja tako obveščajo na primer ob zamenjavi generalnih direktorjev, insolventnosti, poslovnih združitvah, spremembah lastnikov, ki imajo kontrolni delež, pomembnih oslabitvah itd. Podjetja morajo predložiti SEC izpolnjen obrazec 8-K v štirih delovnih dneh od nastanka dogodka. Izpolniti morajo poglavje, ki se nanaša na netočnosti v predhodno objavljenih računovodskih izkazih ali povezanem revizorjevem poročilu ali medletnem poslovnem poročilu. Objava je potrebna tudi, kadar revizor meni, da predhodno izdano revizijsko mnenje za letne in medletne računovodske izkaze ni več ustrezno. V takšnih primerih morajo podjetja tudi razkriti, ali je revizijska komisija, uprava ali pristojni član uprave ta dogodek obravnaval z revizorji. Vlagatelji so na podlagi tega obvestila pazljivi, saj lahko vpliva na predhodno poročane poslovne izide. Podjetja pa navadno spremenijo računovodske izkaze za nazaj veliko pozneje od same objave v obrazcu 8-K (Obrazec 8-K).

Ažurno obveščanje o spremembi preteklih računovodskih izkazov je pomembno, saj se z odlašanjem z objavo vlagateljem onemogoči pravočasno vključevanje teh informacij v vrednost delnic (Sharp, 2007, str. 1). Raziskavo o posledicah različnega objavljanja spremembe računovodskih izkazov za nazaj so izvedli tudi Files, Swanson in Tse (2009, str. 1495–1497). Ugotavljali so, kakšne posledice ima na vrednost delnic podjetja in na možnost tožb, če so pri objavah sprememb za nazaj le-te bolj ali manj poudarjene. Podjetja so razdelili v tri skupine. Skupina podjetij, ki je dala informaciji o spremembah računovodskih izkazov za

nazaj velik poudarek, je v obvestilih javnosti te spremembe navajala že v naslovu. Podjetja s srednjim poudarkom spremembe računovodskih izkazov za nazaj so v naslovu obvestila za javnost navajala druge teme (npr. informacije o prihodkih, tekočem poslovnem izidu itd.), vendar je v obvestilu opisala tudi spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Tretja skupina podjetij, ki je objavila spremembe računovodskih izkazov za nazaj, je to storila z majhnim poudarkom. To pomeni, da je v opombah k obvestilu za javnost pojasnila tudi spremembo računovodskih izkazov za nazaj. Iz analize gibanja vrednosti delnic so avtorji ugotovili, da so delnice podjetij z majhnim poudarkom na spreminjanju računovodskih izkazov za nazaj takoj po objavi manj izgubile na vrednosti. A kljub temu so nato vrednosti delnic v naslednjih 20 dneh po objavi izgubile skoraj enako kot pri ostalih podjetjih. Drugače je glede tožb, ki jih delničarji naslovijo na podjetja. Podjetja, ki so objavila spremembe računovodskih izkazov za nazaj z velikim poudarkom v obvestilih, delničarji pogosteje tožijo, manj so tožena podjetja, ki so dala srednji poudarek spremembam računovodskih izkazov za nazaj, skoraj nič pa tista z majhnim poudarkom teh sprememb. Razlog je lahko v tem, da se ob velikem poudarku vrednosti delnic zelo znižajo v kratkem obdobju, kar vlagatelji pripišejo odgovornosti managementa zaradi napak v preteklih računovodskih izkazih. Zaradi takšnega prepričanja vlagatelji tožijo podjetja zaradi znižanja vrednosti delnic.

Nekatera podjetja pa o spremembah računovodskih izkazov za nazaj sploh ne objavijo obvestila. Takšno početje se imenuje tiha sprememba računovodskih izkazov za nazaj. Podjetja to naredijo na tri načine (Turner & Weirich, 2006, str. 20-22):

1. **Spremenijo računovodske izkaze, a ne izdajo popravljenega poročila.** Podjetja bi morala ob spremembi računovodskih izkazov pripraviti dodatno spremenjeno četrtletno oziroma letno poročilo za SEC, s katerim se opozori, da je prišlo do spremembe računovodskih izkazov. Veliko podjetij se raje izogne takšnemu dodatnemu objavljanju vmesnih poročil. Ob naslednjem poročanju pa že vključijo spremenjene podatke za pretekle računovodske izkaze. Podjetja verjetno naredijo to namenoma. Na takšen način veliko vlagateljev ne opazi spremembe računovodskih izkazov za nazaj, saj ob pregledovanju poročil ne opazijo opomb. V letu 2005 kar 45 odstotkov podjetij, ki je spremenilo računovodske izkaze za nazaj, ni pripravilo popravljenega poročila, medtem ko je bilo v letu 2003 takšnih samo 5 odstotkov.
2. **Spremenijo računovodske izkaze, a tega ne objavijo.** Kot smo predhodno predstavili, morajo podjetja, ki spreminjajo računovodske izkaze za nazaj, izpolniti in objaviti obrazec 8-K v štirih delovnih dneh po ugotovitvi, da so pretekli računovodskih izkazi neustrezni. Da bi se podjetja izognila pozornosti, ki jo pritegne informacija o spreminjanju računovodskih izkazov za nazaj, tega sploh ne naredijo. Podjetja imajo možnost, da v štiridnevem obdobju, ko bi morala objaviti spremembo računovodskih izkazov za nazaj, izdajo redno četrtletno ali letno poročilo. V takšnem primeru jim ni treba objaviti sprememb na predpisanem obrazcu. To možnost podjetja izkoriščajo, saj ni določeno, kdaj začne teči štiridnevni rok za objavo. Podjetja se na primer lahko z revizorji več mesecev dogovarjajo, ali naj spremenijo računovodske izkaze za nazaj ali

ne. Ko se dogovorijo o tem, da so spremembe potrebne, je to lahko ravno v obdobju štirih dni, ko morajo redno objaviti četrtno ali letno poročilo o poslovanju. Posledično jim ni treba ločeno objaviti sprememb računovodskih izkazov za nazaj. V letu 2005 je 66 odstotkov podjetij objavilo spremembo računovodskih izkazov za nazaj na predpisani način z obrazcem 8-K, kar je več kot leta 2003, ko jih je samo ena tretjina. Še vedno pa je bilo tudi v letu 2005 veliko podjetij, ki niso ustrezno opozorila vlagateljev o spremembi računovodskih izkazov za nazaj.

3. **Odložijo objavo računovodskih izkazov in nato objavijo spremenjene računovodske izkaze za nazaj.** Podjetja imajo vnaprej določen koledar objav četrtnih in letnih poročil. V primeru sprememb računovodskih izkazov za nazaj podjetja velikokrat odložijo njihovo objavo do zadnjega dneva, ko je zakonsko dopustno. Podjetja počakajo z objavo poročil, dokler ne določijo celotnega učinka sprememb in odpravijo vzroka za spremembo. V letu 2005 je zamujalo z objavo poročil kar 64 odstotkov podjetij, ki so nato spremenila računovodske izkaze za nazaj. Takšno zamujanje z objavo poročil pa je za vlagatelje signal o resnosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Prav tako lahko daje signal o slabih notranjih kontrolah podjetja.

V letu 2005 je bilo okoli 14 odstotkov sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kjer so podjetja uporabila vse tri načine za zakrivanje sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Odstotek je bil veliko večji kot leta 2004, ko je bilo takšnih sprememb računovodskih izkazov samo 2 odstotka, in kot leta 2003, ko je bilo takšnih samo 1 odstotek (Turner & Weirich, 2006, str. 22).

2.2 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v drugih državah

Večina raziskav in odkritij s področja spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je pripravljena na podlagi podatkov iz ZDA. V nadaljevanju so prikazane še ugotovitve raziskav iz nekaterih drugih držav, kar omogoča preveritev, ali so ugotovitve iz ZDA primerne tudi za ostale trge.

2.2.1 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Kanadi

Raziskovalca Robbani in Bhuyan sta pregledala vse objavljene spremembe za nazaj v obdobju od januarja 2001 do marca 2006 za podjetja, ki kotirajo na borzi v Torontu. V analizo sta vključila 253 sprememb za nazaj, ki jih je objavilo 149 podjetij. Pojem sprememba za nazaj je v tej raziskavi obravnavan širše kot v raziskavah v ZDA, saj so kot spremembe preteklih podatkov upoštevane tudi spremembe podatkov v poslovnem poročilu, razkritjih ali drugih informacijah za obdobje, ki je že bilo predhodno objavljeno.

V analizi sta se osredotočila na razloge za spremembe za nazaj in na vpliv objavljenih sprememb za nazaj na gibanje vrednost delnic. Ob upoštevanju teorije delujočih kapitalskih trgov naj bi vsaka nova informacija povzročila odziv vlagateljev na trgu. To pomeni, da bi ob

objavi spremembe za nazaj trgi te informacije vključili v pričakovanja o prihodnjem poslovanju podjetij (Robbani & Bhuyan, 2010, str. 188-190).

Med analiziranimi spremembami za nazaj je bilo največ popravkov zaradi sprememb podatkov v poslovnem poročilu, in sicer kar v 28,5 odstotka primerih. V poslovnem poročilu management predstavi preteklo poslovanje, finančno stanje podjetja in načrte za prihodnost. Čeprav poslovno poročilo ne vključuje računovodskih izkazov, sta avtorja upoštevala tudi spremembe teh podatkov. Ker je ta del neposredno povezan z računovodskimi izkazi, je v Kanadi velika pozornost dana objavljenim informacijam. Drug najpogostejši razlog je dejanska sprememba preteklih informacij v računovodskih izkazih. To se je zgodilo v 24,9 odstotka primerov. Podjetja so spreminjala pretekle prihodke, oslabile različna sredstva, spreminjala stroške itd. V 24,1 odstotka primerov pa so podjetja popravljala podatke v primerjalnih računovodskih izkazih, ki niso bili skladni z zahtevami kanadske agencije za trg vrednostnih papirjev. Ostale spremembe so bile povezane še z razkritji pri računovodskih izkazih, ki so bila spremenjena ali predhodno niso bila dovolj razkrita, ter z ustreznim poročanjem pri prevzemih in združitvah ter drugim (Robbani & Bhuyan, 2010, str. 192).

Iz analize gibanja vrednosti delnic po objavi sprememb za nazaj je bilo dokazano, da se vrednosti delnic po objavi spremembe za nazaj znižajo. To pomeni, da objave sprememb za nazaj povzročijo znižanje vrednosti delnic, kar je skladno z ugotovitvami raziskav v ZDA. Čeprav so odzivi trgov v različnih primerih različni, pa ni bilo ugotovljeno, da bi bile pomembne razlike v gibanju vrednosti delnic za različne razloge sprememb za nazaj. Negativni odziv trgov je opaziti tako, kadar se ob spremembi pretekli rezultati izboljšajo ali poslabšajo. Pri tem je negativen učinek nižji, če se sprememba ne nanaša neposredno na pretekle poslovne rezultate. Časovno gledano je padec vrednosti delnic dokazan tako za obdobje takoj po objavi sprememb kot za daljše obdobje. Je pa po preteku daljšega obdobja takšen negativen odziv trgov še bolj poudarjen (Robbani & Bhuyan, 2010, str. 194-196).

2.2.2 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Avstraliji

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Avstraliji sta analizirala Ahmed in Goodwin. Pregledala sta vse spremembe 500 največjih avstralskih podjetij od leta 1970 do leta 2003. V tem obdobju je bilo 195 sprememb računovodskih izkazov za nazaj, ki sta jih razdelila v tri skupine, in sicer tiste, ki so bile posledica spremembe računovodskih usmeritev, tiste, ki so bile posledica spremembe računovodskih ocen, ter tiste, ki so vključevale spremembe zaradi napak in nepojasnjene spremembe. Med nepojasnjene spremembe so vključene spremembe izkazov za nazaj, kjer podjetja niso pojasnila razlogov za spremembe (Ahmed & Goodwin, 2007, str. 2). Opozoriti velja, da od leta 2005 naprej tudi v Avstraliji ni dovoljeno spremembe računovodskih ocen popraviti s spremembo izkazov za nazaj. Takšna ureditev je v skladu z MRS 8 in je začela veljati istočasno kot prenovljeni MRS 8. V pregledanem vzorcu 195 podjetij je bilo 49 odstotkov sprememb zaradi spremembe računovodskih usmeritev, 40

odstotkov zaradi spremembe računovodskih ocen in le 11 odstotkov zaradi napak in nepojasnjenih razlogov (Ahmed & Goodwin, 2007, str. 9).

Podatke o podjetjih, ki so spreminjala računovodske izkaze za nazaj, sta avtorja primerjala z ostalimi podjetji v istih dejavnostih, ki takšnih sprememb niso imela. Iz analize je razvidno, da so podjetja, ki so spreminjala izkaze za nazaj, manjša in z večjim potencialom za rast kot ostala podjetja v istih dejavnostih. Spremembe preteklih poslovnih izidov so negativno povezane z vrednostjo delnic. Čeprav so bili negativni odzivi prisotni pri vseh treh skupinah sprememb za nazaj, pa je le pri skupini napak in nepojasnjenih sprememb negativni učinek tudi statistično dokazan. To pomeni, da spremembe računovodskih usmeritev in računovodskih ocen trgi ne sprejmejo tako negativno kot same napake. Takšno povezanost so potrdile tudi različne raziskave v ZDA. Prav tako sta ugotovila, da se trgi v Avstraliji pozitivno odzovejo na spremembe za nazaj, ki izboljšajo predhodne poslovne rezultate. Takšna ugotovitev pa je v nasprotju s predhodnimi ugotovitvami raziskav v ZDA, kjer so se trgi negativno odzvali tudi na spremembe, ki izboljšujejo pretekle poslovne rezultate (Ahmed & Goodwin, 2007, str. 19-20).

2.2.3 Spremembe računovodskih izkazov za nazaj na Kitajskem

Ljudska republika Kitajska predstavlja eno od največjih svetovnih gospodarstev. V primerjavi z drugimi večjimi gospodarstvi se je kitajsko gospodarstvo zaradi svoje politične ureditve začelo razvijati razmeroma pozno. Tudi danes ima Kitajska posebno obliko tržnega gospodarstva, ki ni primerljivo z drugimi tržnimi gospodarstvi. Ta posebna ureditev nedvomno vpliva tudi na značilnosti kitajskih podjetij in njihovo računovodsko ureditev. Avtorja Wang in Wu (2011) sta analizirala kitajska podjetja glede spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. V raziskavi sta ugotavljala, kakšne so značilnosti spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj in ali so značilnosti primerljive z ugotovitvami s tega področja pri ameriških podjetjih.

Računovodska pravila na Kitajskem so določena z lokalnimi računovodskimi standardi. Še v devetdesetih letih dvajsetega stoletja kitajski računovodski standardi niso določali, kako naj podjetja obravnavajo računovodske napake in nepravilnosti. Zato so podjetja v tem obdobju različno reševala takšne primere. Kitajska je nato sprejela reformo na področju računovodstva in tako v letu 1998 tudi sprejela računovodski standard, ki je obravnaval spremembe računovodskih usmeritev, ocen in popravkov bistvenih računovodskih napak. Standard je opredeljeval načine spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj ter zahteval razkritje razlogov za spremembo računovodskih izkazov in učinke sprememb. Podjetja so morala objaviti spremembe računovodskih izkazov za nazaj v rednih letnih poročilih in ne, kot je zahtevano v ZDA, da se sprememba objavi takoj, ko se podjetje odloči zanj. Kitajska je sprejela prenovljene računovodske standarde v letu 2006. Prenovljeni računovodski standardi so na področju sprememb računovodskih usmeritev, ocen in odprave napak v celoti sprejeli

določila MSRP. Tudi na drugih področjih so se prenovljeni računovodski standardi zelo približali MSRP (Wang & Wu, 2011, str. 170–172).

V raziskavi sta Wang in Wu analizirala 1092 sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri 637 kitajskih podjetjih v obdobju sedmih let od leta 1999 do 2005. V tem obdobju so veljali računovodski standardi iz leta 1999, niso pa še stopili v veljavo novi iz leta 2006. Upoštevala sta samo spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so bile posledica nepravilnosti, napak in goljufij. Nista pa upoštevala sprememb zaradi prevzemov, sprememb računovodskih usmeritev in ocen (Wang & Wu, 2011, str. 178). Analiza sprememb računovodskih izkazov za nazaj je pokazala zanimive značilnosti pri kitajskih podjetjih.

a) Pogostost sprememb računovodskih izkazov za nazaj na Kitajskem

Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj je bilo med posameznimi leti zelo različno. V letih 1999 in 2000 je vsako leto 21 podjetij spremenilo računovodske izkaze za nazaj, kar je predstavljalo 2 odstotka vseh podjetij, ki so kotirala na organiziranem trgu kapitala. V naslednjih dveh letih se je pojav izredno povečal, saj je bilo v letu 2001 kar 282 sprememb računovodskih izkazov za nazaj, v letu 2002 pa 250, kar predstavlja skoraj 25 oziroma 21 odstotkov vseh podjetij. Tako veliko povečanje je mogoče pripisati dopolnitvi računovodskega standarda glede sprememb računovodskih usmeritev, ocen in popravka bistvenih napak, ki je še natančneje določala, kdaj mora podjetje spremeniti računovodske izkaze za nazaj. Prav tako se je v letu 2001 okrepil nadzor nad računovodskimi izkazi podjetij. V naslednjih letih sta se število in odstotek podjetij, ki so spremenila računovodske izkaze za nazaj, nekoliko zmanjšala. V letu 2003 je bilo takšnih podjetij okoli 15 odstotkov, v letih 2004 in 2005 pa okoli 12 odstotkov, kar pa je še vedno visok delež. V tem obdobju je bil delež sprememb računovodskih izkazov za nazaj v ZDA okoli 2 odstotka (Wang & Wu, 2011, str. 178–179). Največ sprememb računovodskih izkazov za nazaj je bilo pri podjetjih iz predelovalnega sektorja. Takšnih je bilo skoraj 56 odstotkov vseh sprememb. Skoraj 15 odstotkov sprememb je bilo pri podjetjih iz sektorja proizvodnje strojev in opreme ter 11 odstotkov iz naftne in kemijske industrije (Wang & Wu, 2011, str. 180).

b) Ekonomske kategorije, ki so se spremenile na Kitajskem

V raziskavah v ZDA je bilo ugotovljeno, da podjetja največkrat spreminjajo višino preteklih prihodkov. Pri kitajskih podjetjih je ta kategorija komaj na petem mestu po pogostosti, saj se je spremenila v komaj 7 odstotkih primerov. Največkrat so se računovodski izkazi za nazaj spremenili zaradi napak pri odvisnih podjetjih pri poročanju za namene konsolidacije. Takšne napake so bile prisotne v 38 odstotkih primerih. Razlog je razmeroma tehnične narave in je posledica slabega nadzora nad računovodenjem v odvisnih podjetjih. Drugi najpogostejši dejavnik sprememb so bili napačno izračunani davki, kar je pri ameriških podjetjih zelo redko. V veliki večini primerov so bili davki pri kitajskih podjetjih podcenjeni. Takšnih sprememb računovodskih izkazov za nazaj je bilo kar 34 odstotkov. Pogost pojav je tudi prenizko pripoznanje odhodkov ali stroškov, kar je bil razlog za spremembo računovodskih izkazov za nazaj v 20 odstotkih primerov. Napake pri stroških amortizacije in rezervacijah pa

so zahtevale spremembe računovodskih izkazov za nazaj v 17 odstotkih podjetij. Veliko sprememb s tega področja je razmeroma razumljivo, saj te ekonomske kategorije zahtevajo veliko ocenjevanja in presoje. To je lahko za manj izkušene računovodje zahtevno, prav tako pa omogočajo tudi manipuliranje odgovornih oseb. Oboje lahko povzroči napake v računovodskih izkazih, ki jih je nato treba popraviti za nazaj (Wang & Wu, 2011, str. 181–182).

c) Odzivi na spremembe računovodskih izkazov za nazaj na Kitajskem

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj na Kitajskem nimajo takšnih posledic kot v državah z delujočimi kapitalskimi trgi (npr. v ZDA), kjer je veliko raziskav potrdilo, da se po spremembi računovodskih izkazov za nazaj vrednost delnic na trgu pomembno zniža. Pri kitajskih podjetjih takšnega znižanja ni opaziti, kar pomeni, da trg ne kaznuje podjetij zaradi napak v objavljenih računovodskih izkazih. Vlagatelji upoštevajo samo podatke za tekoče poslovno leto in ne upoštevajo, da so bili pretekli poslovni rezultati napačni (Wang & Wu, 2011, str. 189). Prav tako ni enakega učinka glede povišanja stroškov financiranja, ki je značilen za ZDA. Večina podjetij se financira z bančnimi posojili in ne z izdajanjem dolžniških vrednostnih papirjev. Ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj se kitajskim podjetjem ne poveča zahtevana obrestna mera za njihovo zadolževanje, kar se lahko pojasni z neustreznim delovanjem dolžniških trgov. V ZDA je značilno, da vlagatelji tožijo podjetje ali management zaradi izgube, ki jo utrpijo. Na Kitajskem so podjetja redko tožena zaradi prirejanja računovodskih izkazov, saj navadno vlagatelji ne trpijo izgub vrednosti delnic. Prav tako pa sodišča na Kitajskem redko sprejmejo tožbe zaradi izgube vrednosti delnic. Razlika z ZDA je tudi pri objavljanju sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kjer takšne spremembe povzročijo veliko zanimanja v javnosti in medijev. Na Kitajskem pa spremembe računovodskih izkazov za nazaj v medijih ne vzbudijo velikega zanimanja, čeprav je pojav bolj pereč kot v ZDA (Wang & Wu, 2011, str. 194).

Kitajski trg še ni zrel trg, ki bi bil primerljiv z drugimi razvitimi trgi. Zato ne kaznuje podjetij, ki objavljajo neustrezne računovodske informacije. V ZDA je več mehanizmov, ki kaznujejo podjetja, če izdajajo računovodske izkaze z napačnimi informacijami. Večina teh dejavnikov na Kitajskem ne deluje, tako da podjetja ne utrpijo hudih posledic zaradi slabih računovodskih informacij (Wang & Wu, 2011, str. 195).

2.2.4 Evropa in spremembe računovodskih izkazov za nazaj

Raziskave v ZDA s področja sprememb računovodskih izkazov za nazaj so se povečale po številnih finančnih škandalih. Kot smo predhodno predstavili, je bilo nekaj raziskav narejenih tudi v drugih državah, a nobena ni iz Evrope. Razlog je v tem, da ob pregledovanju literature nismo našli takšnih raziskav. Nedvomno se spremembe računovodskih izkazov za nazaj dogajajo tudi v Evropi. Prav tako je bilo nekaj zelo odmevnih primerov zlorab na področju računovodskega poročanja, med katerimi je nedvomno najbolj znan primer Parmalat. Torej, zakaj ni raziskav, ki bi obravnavale to področje?

Možni razlog za pomanjkanje raziskav s tega področja je v manjšemu številu sprememb računovodskih izkazov za nazaj zaradi napak, ki so navadno upoštevane v ameriških raziskavah. Pojasnilo za manj napak je podal Coffee (2005), ki je ugotovil, da je med podjetji iz ZDA in Evrope predvsem razlika v razpršenosti lastniške strukture in načinu nagrajevanja managerjev. V ZDA je bilo na začetku največ sprememb računovodskih izkazov za nazaj zaradi popravka prihodkov. Managerji so v veliko primerih umetno povečevali prihodke, da bi presegli pričakovanja trgov. S tem so dosegali, da so se vrednosti delnic zviševale. Za povečanje cene delnic so bili zainteresirani zaradi prevladujočega načina nagrajevanja, ki je temeljil predvsem na nagrajevanju z delnicami in opcijami (Coffee, 2005, str. 7). O tem smo pisali tudi v poglavju 2.1.3. V Evropi ni bilo tako značilno nagrajevanje managerjev v obliki delnic in opcij ter je bilo občutno manjše kot v ZDA. Takšno obliko nagrajevanja v ZDA sta spodbudili davčna ureditev, ki je manj obdavčila tovrstno obliko nagrajevanja, in tudi prevladujoča lastniška struktura. Posamezni delničarji pri razpršeni lastniški strukturi nimajo velikega vpliva na poslovne odločitve managerjev v podjetjih. Ker so bili managerji v preteklosti preveč konzervativni in njihov primarni cilj ni bil povečati dobičkonosnosti podjetij, temveč povečati velikost podjetij, se je razvil način nagrajevanja, s katerim managerji sledijo predvsem cilju povečanja dobičkonosnosti, ki vpliva tudi na višino njihovih prejemkov (Coffee, 2005, str. 8–9).

Za evropska podjetja je značilno, da imajo navadno enega prevladujočega lastnika, tako da je lastništvo manj razpršeno kot pri ameriških podjetjih. Lastnik, ki ima prevladujoč lastniški delež in glasovalne pravice, ne potrebuje posredne oblike nadzora nad managerji, ki bi zagotavljala, da slednji ravna v interesu lastnikov. Takšni lastniki imajo neposreden nadzor in tudi možnost zamenjave managerjev. Prav tako nimajo tolikšnega interesa za kratkoročno večanje vrednosti delnic, saj svojih delnic navadno ne prodajajo na trgu, temveč se ob prodaji neposredno dogovarjajo s kupci in dosežejo tudi premije za prevzem kontrolnega deleža. Oboje vpliva na manj pogosto prirejanje prihodkov, kot je to opaziti pri podjetjih v ZDA (Coffee, 2005, str. 11). To seveda ne pomeni, da je boljši sistem, kjer je lastništvo bolj koncentrirano. Tudi v takšnih podjetjih se zgodijo nepravilnosti in goljufije, ki pa imajo drugačne značilnosti. Parmalat je reprezentativen primer. Za razliko od ameriških podjetij, ki so povečevala prihodke, je za evropska podjetja bolj značilno izčrpavanje podjetij v korist največjih lastnikov, kar se odraža predvsem v nepravilnostih v izkazu finančnega položaja. Na takšen način se pretakajo sredstva iz podjetja k največjemu lastniku. Takšno delovanje lahko poteka tudi več desetletij, medtem ko je v ZDA to početje krajše. Če goljufije pri podjetjih v ZDA povzročijo okoriščanje managerjev na račun vlagateljev, pa se v Evropi okoriščajo največji lastniki, ki oškodujejo manjšinske delničarje (Coffee, 2005, str. 15).

Razlike med ameriški in evropski podjetji so pripeljale do tega, da je v ZDA v primerjavi z Evropo več sprememb računovodskih izkazov za nazaj zaradi napak. To pa je tudi vplivalo na slabšo pokritost z znanstvenimi raziskavami tega področja v Evropi.

3 ANALIZA UPORABE SPREMEMB RAČUNOVODSKIH IZKAZOV ZA NAZAJ V SLOVENIJI IN NEMČIJI

Glede na predstavljene značilnosti spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je v nadaljevanju prikazana primerjava tega področja za slovenska in nemška podjetja. Nemčija je najpomembnejša gospodarska partnerica Slovenije, saj slovenska podjetja največ izvažajo ravno v to državo. Zaradi takšne gospodarske navezanosti je primerna država za proučevanje podobnosti in razlik tudi na tem področju.

3.1 Cilj raziskave in raziskovalne hipoteze

Namen raziskave je ugotoviti, ali obstajajo pomembne razlike med objavljenimi spremembami računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in nemških podjetjih ter ali so pogostost objav, vplivi in velikost sprememb računovodskih izkazov primerljivi med državama. Ker so podjetja, ki kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Sloveniji in Nemčiji, zavezana k uporabi MSRP in ker je slovensko gospodarstvo zelo vezano na nemško, bi lahko pričakovali, da med državama ni pomembnih razlik glede spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. Kljub veliko podobnostim in povezanosti pa nedvomno obstajajo tudi razlike. Nemška podjetja, ki kotirajo na organiziranih trgih vrednostnih papirjev, so občutno večja od slovenskih. Tudi dejavnosti nemških podjetij so v primerjavi s slovenskimi obsežnejše, tako regijsko kot glede njihove raznolikosti. Zato ni mogoče vnaprej trditi, da med državama ni razlik tudi na področju spremembe računovodskih izkazov za nazaj.

Na področje spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj nedvomno vpliva tudi razvitost kapitalskih trgov. Bolj razviti trgi zahtevajo natančnejše informacije. Zato morajo tudi podjetja vsako spremembo takoj objaviti. Na takšen način bi pričakovali, da je pri bolj razvitih kapitalskih trgih več objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Zato lahko trdimo, da:

H_1 = Delež letnih objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri nemških podjetjih.

Pogostost objav vpliva tudi na velikost sprememb preteklih izkazov. Ker se po MRS 8 vsaka sprememba odrazi v spremembi določene postavke kapitala, lahko trdimo:

H_2 = Delež sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri nemških podjetjih.

3.2 Vzorec in viri podatkov

Spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj smo preverili na vzorcu slovenskih in nemških podjetij. Vzorec slovenskih podjetij je vključeval 24 podjetij, ki kotirajo na slovenski borzi. Vključenih je bilo 10 podjetij, ki sestavljajo slovenski borzni indeks SBI TOP, in 14 podjetij, katerih delnice kotirajo v standardni kotaciji na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev. Upoštevana so bila podjetja, ki so kotirala na Ljubljanski borzi na dan 22. 9. 2012. Za vseh 24 podjetij smo pregledali letna poročila in skupinske računovodske izkaze za obdobje od leta 2008 do 2012, ki so javno objavljena. V vzorec nemških podjetij so bila vključena podjetja, ki so na dan 22. 9. 2012 sestavljala nemški borzni indeks DAX. Tako je bilo v vzorec nemških podjetij vključenih 30 podjetij. Tudi za ta podjetja smo pregledali letna poročila in skupinske računovodske izkaze za obdobje petih let, od leta 2008 do 2012, ki so prav tako javno objavljene.

V prilogi so predstavljena podjetja, ki so bila vključena v analizo. Poleg naziva podjetja so v prilogi prikazani tudi višina prihodkov od prodaje za poslovno leto 2012, vrednost sredstev in število zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012. Tudi ti podatki so pridobljeni iz letnih poročil podjetij in samo potrjujejo velike razlike med slovenskimi in nemškimi podjetji. V obeh primerih smo pregledali največja podjetja v posamezni državi. Slovensko podjetje v našem vzorcu je imelo v poslovnem letu 2012 v povprečju 547 mio EUR prihodkov od prodaje, 1.016 mio EUR sredstev in 3.154 zaposlenih. Nemška podjetja iz vzorca so imela v letu 2012 v povprečju 45.874 mio EUR prihodkov od prodaje, 170.216 mio EUR sredstev ter 130.628 zaposlenih. Tako so imela skoraj 84-krat več prihodkov iz prodaje, 167-krat več sredstev in kar 41-krat več zaposlenih. Tudi te značilnosti prikazujejo velike razlike med slovenskimi in nemškimi podjetji.

3.3 Primerjava sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji

Primerljivosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj ni mogoče preveriti brez analize posameznih letnih poročil in računovodskih izkazov. Pričakovati je, da je število sprememb računovodskih izkazov redko. Veliko število sprememb računovodskih izkazov za nazaj bi pomenilo, da temeljna računovodska pravila ne veljajo. Pogosto spreminjanje računovodskih izkazov bi bilo ali odraz velikega števila napak v računovodskih izkazih, zaradi katerih je treba popraviti pretekle informacije, ali zaradi pogostega spreminjanja računovodskih usmeritev. V takšnem primeru ne bi bilo upoštevano načelo primerljivosti kot ene od temeljnih zahtev računovodskih izkazov. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj lahko povzročijo tudi zahteve računovodskih standardov in pojasnil. Tudi računovodski standardi in pojasnila ne smejo povzročati številčnega spreminjanja izkazov, saj bi tako sami nasprotovali namenu računovodskih standardov.

Prikaz sprememb računovodskih izkazov za nazaj je med podjetji različno. V nekaterih primerih je spreminjanje zelo nazorno pojasnjeno, v drugih je bolj skrito. V letnih poročilih podjetij, ki nazorneje prikažejo spremembe računovodskih izkazov za nazaj, je že ob pregledu temeljnih računovodskih izkazov opozorilo, da so se podatki predhodnega obdobja spremenili. Navadno je v stolpcih s podatki dodana beseda »prilagojeno« ali »popravljen«. V opombah napotujejo na poglavje z dodatnimi pojasnili, kjer sta pojasnjena razlog za spremembe in učinek sprememb na posamezno računovodsko kategorijo. Takšen prikaz sprememb in pojasnilo zanje bi morala biti vedno prikazana. Le tako bi imeli uporabniki računovodskih izkazov ustrezne informacije za sprejemanje odločitev.

V Tabelah 1 in 2 je prikazan primer spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Skupina Telekom je v letu 2010 spremenila računovodsko usmeritev na področju merjenja opredmetenih osnovnih sredstev. Ker je podjetje prostovoljno spremenilo računovodsko usmeritev, je moralo v skladu z MRS 8.22 preračunati začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje in vse ostale primerjalne zneske, razkrite v vseh preteklih obdobjih, kot da bi se bila nova računovodska usmeritev uporabljala že od vsega začetka. V glavi tabele je dodana beseda »prilagojeno«, kar označuje, da so izkazana stanja za predhodna obdobja spremenjena. Na takšen način so uporabniki računovodskih izkazov opozorjeni, da je podjetje spremenilo računovodske izkaze za nazaj. V Tabeli 1 je predstavljen samo primer izkaza finančnega položaja, saj so v tem izkazu spremembe najvidnejše. Ostalih računovodskih izkazov nismo prikazali, bralec pa jih lahko pogleda v javno objavljenem letnem poročilu Skupine Telekom za leto 2010.

Tabela 1: Konsolidiran izkaz finančnega položaja Skupine Telekom na dan 31. 12. 2010

Sredstva (v tisoč EUR)	31.12.2010	31.12.2009 prilagojeno	31. 12. 2008 prilagojeno
Neopredmetena sredstva	162.867	351.951	255.144
Opredmetena osnovna sredstva	1.108.408	1.206.694	1.120.868
Naložbe v skupne podvige	41.023	38.863	38.619
Druge finančne naložbe	12.350	14.661	18.525
Ostala dolgoročna sredstva	24.725	27.289	29.578
Naložbene nepremičnine	6.413	5.121	5.253
Odložene terjatve za davek	18.681	13.226	10.483
Skupaj dolgoročna sredstva	1.374.467	1.657.805	1.478.470
Skupaj kratkoročna sredstva*	283.761	267.721	261.330
Skupaj sredstva	1.658.228	1.925.526	1.739.800
Kapital in obveznosti (v tisoč EUR)	31.12.2010	31.12.2009 prilagojeno	31. 12. 2008 prilagojeno
Vpoklicani kapital	272.721	272.721	272.721
Lastne delnice	-3.671	-3.671	-3.671
Rezerve	357.620	573.531	543.457

se nadaljuje

nadaljevanje

Sredstva (v tisoč EUR)	31.12.2010	31.12.2009 prilagojeno	31. 12. 2008 prilagojeno
Zadržani čisti poslovni izid	102.287	111.433	148.820
Prevrednotovalne rezerve za opredmetena osnovna sredstva	76.513	48.998	51.162
Prevrednotovalne rezerve za finančne instrumente	2.117	1.515	1.626
Prevedbene rezerve	225	-2.961	5
Manjšinski delež	0	0	235
Skupaj kapital in rezerve	807.812	1.001.566	1.014.355
Dolgoročno odloženi prihodki	9.549	8.528	9.169
Rezervacije	37.814	30.529	30.580
Dolgoročne poslovne obveznosti	31	35	46
Prejeta dolgoročna posojila in krediti	131.224	254.683	241.145
Druge dolgoročne finančne obveznosti	312.221	326.331	63.863
Odložene obveznosti za davek	9.621	5.595	1.306
Skupaj dolgoročne obveznosti	500.460	625.701	346.109
Poslovne in druge obveznosti	153.317	156.173	157.280
Obveznost za davek iz dobička	5.590	2.419	3.400
Ostale kratkoročne obveznosti*	191.049	139.667	218.656
Skupaj kratkoročne obveznosti	349.956	298.259	379.336
Skupaj obveznosti	850.416	923.960	725.445
Skupaj kapital in obveznosti	1.658.228	1.925.526	1.739.800

Legenda: * Določene ekonomske kategorije so združene zaradi večje preglednosti podatkov.

Vir: Telekom d.d., Letno poročilo Skupine Telekom za leto 2010, 2013, str. 104-105.

Skladno z MRS 8.29 mora podjetje tudi razkriti določene podatke in informacije. V primeru spremembe usmeritve pri Skupini Telekom je navedeno naslednje pojasnilo, podatki pa so predstavljeni v Tabeli 2. »S 1. 1. 2010 je bila spremenjena računovodska usmeritev merjenja po pripoznavanju, in sicer iz modela prevrednotenja na model nabavne vrednosti za kabelsko omrežje in telefonske centrale. K navedeni spremembi je vodilo dejstvo, da večina evropskih Telekomov vrednoti telekomunikacijska sredstva po modelu nabavne vrednosti. Tako bo možna boljša primerljivost z računovodskimi izkazi drugih podjetij, ki opravljajo enako ali podobno dejavnost. MRS 16, ki obravnava opredmetena osnovna sredstva, ne vsebuje posebnih določil glede razkritij omenjene spremembe računovodske usmeritve, zato sta matična družba Telekom Slovenije, d. d., in Skupina Telekom Slovenije sledili določilom MRS 8 - Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake ter prilagodili računovodske izkaze za pretekla obdobja skladno z zahtevami MRS 1 - Predstavljanje računovodskih izkazov« (Telekom d.d., Letno poročilo Skupine Telekom za leto 2010, 2013, str. 111).

Predhodno pojasnilo zadošča dvema točkama glede zahtevanih razkritij v MRS 8.29, in sicer navaja vrsto spremembe računovodske usmeritve in utemeljitev, zakaj uporaba nove

računovodske usmeritve zagotavlja zanesljive in ustrežnejše informacije. V razkritju, predstavljenem v Tabeli 2, pa je zadoščeno še ostalim zahtevam MRS 8.29. Prikazani so znesek preračuna za tekoče obdobje in za vsa predstavljena pretekla obdobja za vsako vpleteno vrstično postavko v računovodskem izkazu ter osnovni in popravljeni čisti dobiček na delnico. Prav tako je predstavljen znesek prilagoditve za obdobja pred tem, ki je predstavljen, in sicer do 31. 12. 2008.

Tabela 2: Pojasnilo učinka spremembe računovodske usmeritve glede merjenja opredmetenih osnovnih sredstev za Skupino Telekom v letu 2010

Stanje 31. 12. 2008	v tisoč EUR
Znižanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev	-54.771
Znižanje vrednosti prevrednotovalnih rezerv za opredmetena osnovna sredstva	-49.869
Znižanje rezerv	-7.226
Znižanje odloženih obveznosti za davek	-4.902
Povečanje obveznosti za davek iz dobička	1.446
Sprememba zadržanega dobička	5.780
Stanje 31. 12. 2009	
Znižanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev	-48.670
Znižanje vrednosti prevrednotovalnih rezerv za opredmetena osnovna sredstva	-44.291
Znižanje rezerv	-10.839
Znižanje odloženih obveznosti za davek	-4.379
Povečanje obveznosti za davek iz dobička	2.168
Sprememba čistega dobička leta	4.856
Sprememba zadržanega dobička	3.815
Dobiček na delnico - osnovni in popravljeni se je povečal za 0,75 EUR	
Stanje 31. 12. 2010	
Znižanje amortizacije za opredmetena osnovna sredstva	-6.101
Povečanje davka iz dobička	1.245
Povečanje čistega dobička	4.856
Dobiček na delnico - osnovni in popravljeni se je povečal za 0,75 EUR	

Vir: Telekom d.d., Letno poročilo Skupine Telekom za leto 2010, 2013, str. 111.

V vseh letnih poročilih spremembe računovodskih izkazov za nazaj niso tako jasno predstavljene kot v prikazanem primeru. Spremembe so lahko zelo slabo pojasnjene, saj v temeljnih računovodskih izkazih sploh ni opozorila, da so se računovodski izkazi spremenili. Prav tako v izkazu finančnega položaja niso dodani primerjalni podatki za začetek primerjalnega obdobja, kot zahteva MRS 8. Razlogi za spremembe so pojasnjeni nekje med razkritji, kar velikokrat ni preprosto ugotoviti.

Pri ugotavljanju, ali je podjetje spreminjalo računovodske izkaze za nazaj, je tudi pomembno, kako opredelimo spremembo računovodskih izkazov za nazaj. V veliko primerih je sprememba za nazaj jasna. Podjetje je spremenilo računovodske izkaze za nazaj ali zaradi zahteve standarda oziroma pojasnil, ali zaradi spremenjene računovodske usmeritve, ali zaradi napak. V teh primerih je sprememba takoj razvidna. V nekaterih drugih primerih pa je

podjetje samo reklasificiralo določene ekonomske kategorije znotraj izkaza finančnega položaja. Takšen je, denimo, primer, ko podjetje obravnava ekonomsko kategorijo kot kratkoročno poslovno terjatev, medtem ko jo je predhodno obravnavalo kot dolgoročno poslovno terjatev. Nov način obravnavanja ekonomske kategorije upošteva podjetje za nazaj. V takšnem primeru ni vpliva ne na poslovni rezultat ne na kapital podjetja. Vseeno pa so pretekli računovodski izkazi spremenjeni. V pregledanem vzorcu je kot sprememba računovodskih izkazov za nazaj obravnavana vsaka skupina računovodskih izkazov, kjer je podjetje spremenilo vrednosti ekonomskih kategorij v predhodno objavljenih temeljnih računovodskih izkazih.

Med pregledanimi letnimi poročili je tudi opaziti, da nekatera podjetja kot razlog za spremembo računovodskih izkazov za nazaj raje navajajo, da gre za spremembo računovodske usmeritve in ne popravek napake. Tako je v pojasnilih naslov, da je podjetje spremenilo računovodske usmeritve. V samem pojasnilu pa je razvidno, da gre za popravek napake. Takšne primere smo v magistrskem delu upoštevali kot popravek napak.

V Tabelah 3 in 4 so prikazani podatki po posameznih podjetjih, ki so bili izbrani v vzorec. Za vsako podjetje je prikazano, ali je v obdobju od leta 2008 do leta 2012 spreminjalo računovodske izkaze za nazaj. Če jih je, je prikazano, v katerem letu so jih podjetja spreminjala, kakšen je bil vpliv sprememb in kakšen je bil razlog za spremembo.

Tabela 3: Seznam slovenskih podjetij, zajetih v vzorec, s prikazom leta, vpliva in razloga za spremembo računovodskih izkazov za nazaj

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe
1	Abanka	2009	Nevtralen	Usmeritev
2	Aerodrom Ljubljana	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
3	Delo Prodaja	2010	Negativen	Napaka
4	Gorenje	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
5	Intereuropa	2009	Nevtralen	Usmeritev
		2012	Nevtralen	Usmeritev
6	Istrabenz	2010	Nevtralen	Standard/pojasnilo
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo
7	Kompas MTS	2010	Nevtralen	Napaka
		2011	Pozitiven	Napaka
8	Krka	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
9	Letrika	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
10	Luka koper	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
11	Mercator	2012	Negativen	Napaka
12	Mlinotest	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
13	Nika	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
14	NKBM	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo

se nadaljuje

nadaljevanje

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe
15	Petrol	2009	Negativen	Napaka
		2011	Nevtralen	Usmeritev
16	Pivovarna Laško	2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo
17	Pozavarovalnica Sava	2009	Nevtralen	Standard/pojasnilo
18	Salus	2012	Nevtralen	Napaka
19	Sava	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
20	Telekom	2010	Negativen	Usmeritev
21	Terme Čatež	2008	Negativen	Napaka
		2009	Nevtralen	Usmeritev
		2010	Negativen	Napaka
22	Unior	2009	Nevtralen	Usmeritev
23	Zavarovalnica Triglav	2009	Negativen	Napaka
24	Žito	2012	Pozitiven	Usmeritev

Tabela 4: Seznam nemških podjetij, zajetih v vzorec, s prikazom leta, vpliva in razloga za spremembo računovodskih izkazov za nazaj

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe
1	Adidas AG	2012	Negativen	Napaka
2	Allianz SE	2009	Nevtralen	Usmeritev
3	BASF SE	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
4	BAYER AG	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
5	Beiersdorf AG	2008	Nevtralen	Standard/pojasnilo
		2009	Nevtralen	Napaka
		2011	Nevtralen	Usmeritev
		2012	Nevtralen	Napaka
6	BMW AG	2011	Pozitiven	Usmeritev
7	Commerzbank AG	2008	Nevtralen	Usmeritev
		2009	Negativen	Napaka
8	Daimler AG	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
9	Deutsche Bank	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
10	Deutsche Börse AG	2012	Negativen	Standard/pojasnilo
11	Deutsche Lufthansa AG	2009	Negativen	Standard/pojasnilo
		2010	Nevtralen	Standard/pojasnilo
12	Deutsche Post AG	2008	Negativen	Usmeritev
		2009	Nevtralen	Usmeritev
		2011	Nevtralen	Usmeritev
13	Deutsche Telekom AG	2008	Pozitiven	Usmeritev
		2009	Nevtralen	Standard/pojasnilo
14	E.ON AG	2009	Negativen	Standard/pojasnilo
		2010	Pozitiven	Standard/pojasnilo
15	Fresenius Medical Care AG & Co.	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
16	Fresenius SE & Co.	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
17	HeidelbergCement AG	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		

se nadaljuje

nadaljevanje

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe
18	Henkel AG & Co.	2009	Nevtralen	Napaka
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo
		2012	Negativen	Napaka
19	Infineon Technologies AG	2009	Negativen	Napaka
		2010	Negativen	Napaka
20	K+S AG	2010	Nevtralen	Napaka
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo
		2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
21	Linde AG	2008	Nevtralen	Standard/pojasnilo
22	MAN SE	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
23	Merck KGaA	2012	Pozitiven	Standard/pojasnilo
24	METRO AG	2008	Nevtralen	Usmeritev
		2009	Negativen	standard / pojasnilo
		2010	Nevtralen	Usmeritev
		2011	Nevtralen	Usmeritev
25	Münchener Rück AG	2008	Negativen	Napaka
		2009	Negativen	Usmeritev
26	RWE AG	2008	Negativen	Standard/pojasnilo
27	SAP AG	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
28	Siemens AG	Ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj		
29	ThyssenKrupp AG	2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo
		2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo
30	Volkswagen AG	2012	Nevtralen	Napaka

3.3.1 Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj

Primerjava števila sprememb računovodskih izkazov za nazaj med slovenskimi in nemškimi podjetji je pomembna, če želimo ugotoviti, ali obstajajo med državama razlike na področju spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. V tem poglavju je prikazano, kako pogoste so bile spremembe računovodskih izkazov za nazaj po letih, glede na vzrok za spremembe in glede vpliva na kapital.

3.3.1.1 Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj po posameznih letih

Iz računovodskih izkazov, ki so bili izbrani v vzorec, lahko preverimo, koliko sprememb računovodskih izkazov je bilo med slovenskimi podjetji in koliko med nemškimi podjetji. V Tabeli 5 je prikazano število sprememb računovodskih izkazov po posameznih letih za obe državi. Pri izbranih nemških podjetjih smo ugotovili 41 sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kar predstavlja 27,3 odstotka vseh pregledanih letnih poročil. Največ sprememb računovodskih izkazov je bilo v letu 2009, najmanj pa v letu 2010. Pri slovenskih podjetjih je bilo 25 sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kar predstavlja 20,8 odstotka vseh pregledanih letnih poročil. Največ sprememb je bilo v letu 2012, najmanj pa v letu 2008. V pregledanih letnih poročilih za obe državi je bilo število sprememb računovodskih izkazov

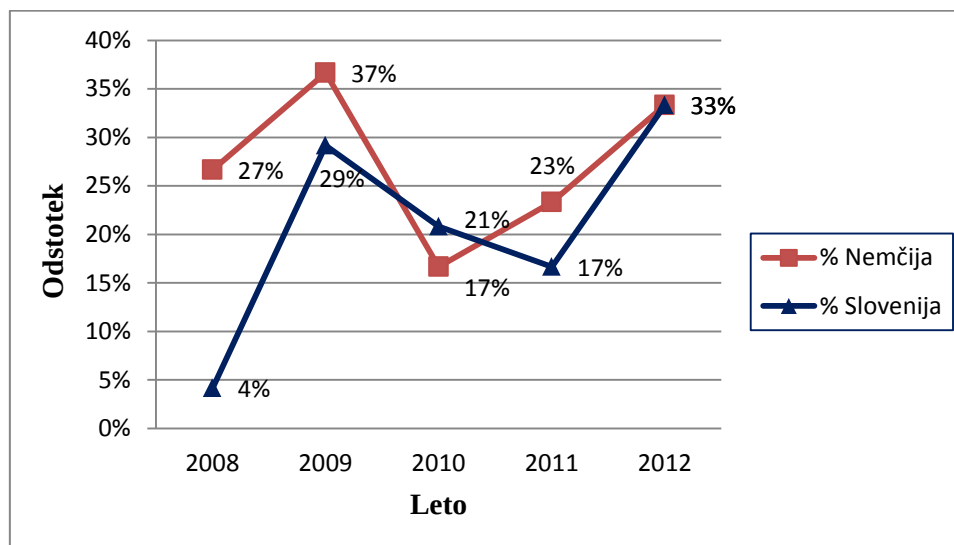
najvišje v letih 2009 in 2012, kjer je kar tretjina podjetij spremenila pretekle računovodske izkaze. Najmanj sprememb računovodskih izkazov je bilo v letu 2008, in sicer pri 17 odstotkih pregledanih letnih poročil.

Tabela 5: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih in državah

	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Nemčija						
Sprememba – DA	8	11	5	7	10	41
Sprememba – NE	22	19	25	23	20	109
Slovenija						
Sprememba – DA	1	7	5	4	8	25
Sprememba – NE	23	17	19	20	16	95
Skupaj						
Sprememba – DA	9	18	10	11	18	66
Sprememba – NE	45	36	44	43	36	204

Iz Tabele 5 je razvidno število sprememb računovodskih izkazov po posameznih letih za izbrana slovenska in nemška podjetja. Ker pa je bilo število podjetij v vzorcu različno, ni mogoče neposredno primerjati podatkov po državah. Primerjati je treba, kolikšen odstotek podjetij je spreminjalo računovodske izkaze v Sloveniji in v Nemčiji. V Sliki 2 je prikazano gibanje odstotka podjetij, ki so spreminjala računovodske izkaze za nazaj v posameznem letu. S slike je razvidno, da je odstotek spremenjenih računovodskih izkazov do leta 2009 naraščal in v tem letu dosegel vrh v obeh državah. Med izbranimi nemškimi podjetij je bilo ravno v tem letu največ sprememb računovodskih izkazov, saj je kar 37 odstotkov podjetij spremenilo računovodske izkaze za nazaj. V letih 2010 in 2011 je odstotek sprememb računovodskih izkazov v obeh državah nekoliko upadel in nato v letu 2012 ponovno porasel. V tem letu je v obeh državah kar 33 odstotkov podjetij spremenilo računovodske izkaze za nazaj. Za slovenska podjetja je v letu 2012 najvišji odstotek sprememb. S Slike 2 je torej razvidno, da je bilo med leti gibanje odstotka sprememb računovodskih izkazov za nazaj med obema državama podobno. Še največja razlika je vidna v letu 2008, ko so le 4 odstotki slovenskih podjetij spremenili računovodske izkaze za nazaj, kar je daleč najmanjši delež sprememb med vsemi leti.

Slika 2: Primerjava odstotka sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih in državah v odstotkih

3.3.1.2 Vrste sprememb računovodskih izkazov glede na vzrok spremembe (računovodska usmeritev, napaka, standard oziroma pojasnilo)

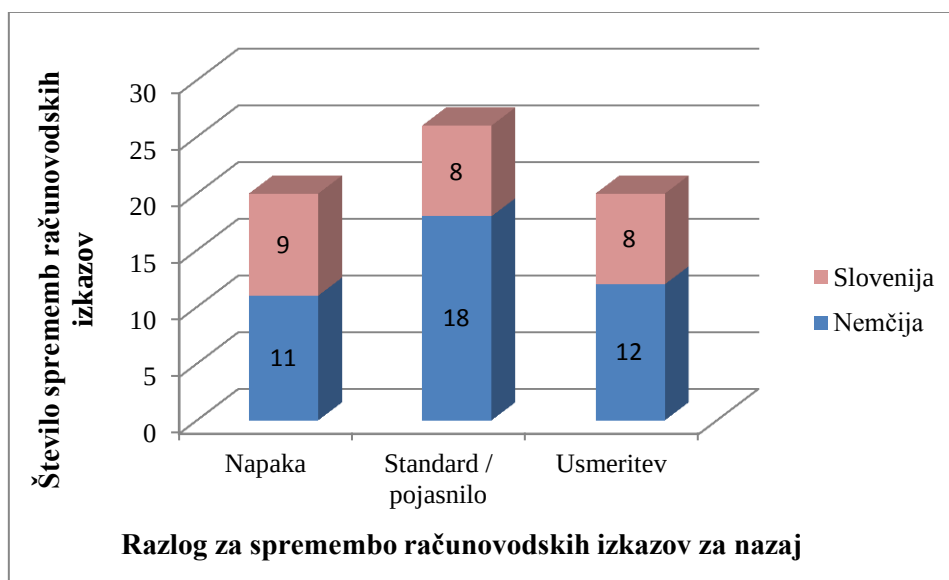
Skladno z določili MRS 8 se pretekli računovodski izkazi spremenijo, če tako zahteva standard ali pojasnilo, če podjetje spremeni računovodske usmeritve ali če podjetje odpravlja napako iz preteklih let. Na Sliki 3 je prikazano število sprememb računovodskih izkazov glede na razlog za spremembo. V izbranem vzorcu je bilo največ sprememb zaradi zahtev standardov ali pojasnil. Enako število sprememb pa je bilo zaradi napak in zaradi spremenjenih računovodskih usmeritev. Od vseh treh razlogov za spremembe so verjetno najbolj izpostavljene spremembe zaradi napak v preteklih računovodskih izkazih. Tovrstne spremembe računovodskih izkazov za nazaj so tudi upoštevane v različnih raziskavah v ZDA, kar smo predstavili v poglavju 2.1. Takšnih sprememb je bilo 20 v vzorcu 270 letnih poročil, kar predstavlja kar 7,4 odstotka vseh pregledanih računovodskih izkazov. Vseeno je ta odstotek nekoliko manjši kot v ZDA, kar smo predstavili v poglavju 2.1. Odstotek je kljub temu velik, saj uporabniki računovodskih izkazov pričakujejo, da so vsi objavljeni podatki pravilni.

Vrste napak v pregledanih podatkih so različne, lahko so posledica prehodnega goljufivega poročanja, kazni in odločb različnih državnih agencij ali primerov, ko podjetje popravi napake brez dodatnih pojasnil. Podjetje Adidas je primer popravka napake zaradi prehodnega goljufivega poročanja. V letu 2012 je spremenilo računovodske izkaze za pretekla leta zaradi velikega števila nepravilnosti v indijski podružnici, ki je več let namerno izkazovala predober poslovni rezultat. Napake so bile pri izkazovanju prihodkov, terjatev, zalog, obveznosti itd. (Letno poročilo Adidas, 2012, str. 203–207). Podjetji Henkel in Infineon Technologies sta primera popravkov napak zaradi kazni ali odločb različnih državnih agencij. Podjetje Henkel

je moralo v Franciji plačati kazen v višini 92 mio EUR zaradi omejevanja konkurence s kartelnim dogovarjanjem cen v obdobju 1997–2004. Ker so se nepravilnosti nanašale na pretekla leta, je podjetje spremenilo računovodske izkaze za nazaj (Letno poročilo Henkel, 2012, str. 116–117). Podjetje Infineon Technologies je v letu 2010 spremenilo računovodske izkaze za nazaj zaradi popravka napake glede prikazovanja terjatev za odložene davke. Napako je ugotovila nemška agencija, ki nadzira pravilnost objavljenih računovodskih izkazov podjetij, katerih delnice kotirajo na nemškem trgu vrednostnih papirjev. Podjetju je naložila, da napako popravi (Letno poročilo Infineon Technologies, 2010, str. 182–183).

Največ je primerov, ko podjetja sama popravijo računovodske izkaze, ne da bi pojasnjevala, zakaj je do napak prišlo ali kdo jih je odkril. Tudi v takšnem primeru se zgodi, da podjetja popravijo eno samo napako, lahko pa jih tudi več hkrati. Primer popravka ene vrste napak je podjetje Delo Prodaja, ki je v letu 2010 popravilo napako glede višine pripoznanja obveznosti do dobaviteljev iz naslova zalog (Letno poročilo Delo, 2010, str. 20). Podjetje Petrol pa je v letu 2009 popravil kar tri različne napake, ki med seboj niso bile povezane. Popravilo je višino rezervacij za odpravnine in jubilejne nagrade, slabitev naložbe v delnice NLB ter pripoznanje investicij v teku. Podjetje je tako zmanjšalo kapital za 8,6 mio EUR (Letno poročilo Petrol, 2009, str. 173–174).

Slika 3: Število sprememb računovodskih izkazov glede na razlog za spremembo v Sloveniji in Nemčiji

Poleg samega števila sprememb računovodskih izkazov za nazaj je v Tabeli 6 prikazano tudi število sprememb glede na vzrok za spremembo po posameznih letih in državah. Kot smo predhodno ugotovili, je bilo največ sprememb računovodskih izkazov za nazaj v letih 2009 in 2012, vendar pa v obeh letih niso bili enaki razlogi za spremembe. V obeh letih je bila tretjina sprememb opravljena zaradi napak v preteklih računovodskih izkazih. Razlika pa je bila med številom sprememb, ki so jih povzročile spremenjene računovodske usmeritve, in številom

sprememb zaradi zahtev standardov oziroma pojasnil. V letu 2012 je bilo tako največ sprememb ravno zaradi zahtev standardov oziroma pojasnil, medtem ko je bilo v letu 2009 največ sprememb zaradi spremenjenih računovodskih usmeritev. Najmanjše število napak je bilo v letu 2011, ko so bili računovodski izkazi zaradi tega vzroka spremenjeni za nazaj samo v enem primeru.

Tabela 6: Število sprememb računovodskih izkazov po letih glede na razlog za spremembo v Sloveniji in Nemčiji

Vrsta spremembe	Država	Leto					
		2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Napaka	Nemčija	1	4	2	0	4	11
	Slovenija	1	2	3	1	2	9
Napaka skupaj		2	6	5	1	6	20
Standard/pojasnilo	Nemčija	3	4	2	3	6	18
	Slovenija	0	1	1	2	4	8
Standard/pojasnilo skupaj		3	5	3	5	10	26
Usmeritev	Nemčija	4	3	1	4	0	12
	Slovenija	0	4	1	1	2	8
Usmeritev skupaj		4	7	2	5	2	20
Skupaj vse spremembe		9	18	10	11	18	66

3.3.1.3 Vrste sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na vpliv na kapital

Ko uporabniki računovodskih izkazov pregledujejo spremembe računovodskih izkazov za nazaj, je pomembno tudi, kakšen vpliv so imele spremembe – ali je sprememba izkazov pozitivna, negativna, ali mogoče nevtralna. Dosedanje raziskave (glej poglavje 2.1.4) so pokazale, da se trgi negativno odzovejo na kakršno koli spremembo. Kljub temu pa lahko trdimo, da ni nepomembno, kakšne vrste sprememba je bila opravljena. Pri tem je treba opredeliti, kako meriti spremembo računovodskih izkazov za nazaj. Kdaj je sprememba pozitivna in kdaj negativna? Navadno se ob spreminjanju računovodskih izkazov spremeni več ekonomskih kategorij sočasno. Glede na to, da kapital podjetja predstavlja obveznost do lastnikov, lahko predpostavimo, da je pozitivna sprememba računovodskih izkazov za nazaj v primeru povečanja kapitala, negativna sprememba, pa ko se kapital zmanjša. V večini primerov se spremenijo prav postavke kapitala. MRS 8.26 pravi, da se preračuni za obdobja pred tistimi, ki so predstavljena v računovodskih izkazih, nanašajo na začetni saldo vsake vpletene sestavine lastniškega kapitala v prvem predstavljenem preteklem obdobju. Ponavadi se preračuna zadržani čisti dobiček, lahko pa se preračuna tudi katera druga sestavina lastniškega kapitala (na primer zaradi zadostitve zahtevam standarda ali pojasnila). Vse druge informacije iz preteklih obdobj, kot so izvirni seštevki računovodskih podatkov, se prav tako preračunajo za nazaj, če je to izvedljivo.

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj lahko povečajo kapital podjetja ali ga zmanjšajo. Obstajajo tudi spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki sploh ne spremenijo kapitala podjetja. Primeri, ko vpliva na kapital podjetij ni, je lahko več. Večje število računovodskih izkazov za nazaj je posledica MSRP 5 – Nekratkoročna sredstva za prodajo in ustavljeno poslovanje. Ko je del podjetja odtujen ali razvrščen med sredstva za prodajo, se to obravnava kot ustavljeno poslovanje. V primeru ustavljenega poslovanja mora podjetje za predhodna obdobja, predstavljena v izkazu poslovnega izida, razkriti en sam znesek, ki je vsota poslovnega izida ustavljenega poslovanja po obdavčitvi (International Accounting Standards Board, 2008, str. 675–676). To pomeni, da mora podjetje po samem standardu spremeniti tudi pretekli izkaz poslovnega izida. Sočasno pa MSRP 5.40 prepoveduje prerazvrščanje za tista sredstva in obveznosti, razvrščena med sredstva za prodajo v izkazu finančnega položaja za predhodna obdobja, da bi prikazalo na enak način kot v tekočem obdobju. V takšnem primeru standard zahteva spremembo preteklih izkazov poslovnega izida, ni pa nobene spremembe v izkazu finančnega položaja, torej tudi ne na postavkah kapitala (International Accounting Standards Board, 2008, str. 677).

V nekaterih primerih je sprememba preteklih računovodskih izkazov posledica prevzemov podjetij, ki so bili realizirani blizu zaključka poslovnega leta. V letu prevzema so podjetja ugotovila pošteno vrednost sredstev in obveznosti ter dobrega imena, ki je nastalo ob prevzemu podjetja. V naslednjih računovodskih izkazih pa so spremenila preteklo vrednost dobrega imena, saj so še natančneje ocenila poštene vrednosti posameznih ekonomskih kategorij prevzetega podjetja. V takšnem primeru so pretekli računovodskih izkazi vsebovali napako. Popravek napake pa se ni odrazil v kapitalu, temveč v spremembi dobrega imena.

Nevtralna sprememba računovodskih izkazov za nazaj nastopi tudi, ko podjetja prerazvrstijo določene ekonomske kategorije. Podjetje Salus je na primer v letu 2012 popravilo napako in prerazvrstilo opredmetena osnovna sredstva med naložbene nepremičnine. Napaka je vplivala samo na prerazvrstitev znotraj dolgoročnih sredstev v izkazu finančnega položaja. Na podoben način se lahko spremenijo druge postavke v računovodskih izkazih in sploh ne vplivajo na kapital podjetja.

V Tabeli 7 je prikazano število spremenjenih računovodskih izkazov za nazaj na podlagi pregledanega vzorca slovenskih in nemških podjetij. V tabeli je za posamezno državo prikazano, koliko je bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj z negativnim, pozitivnim in nevtralnim vplivom na kapital podjetij. V pregledanih letnih poročilih je v 66 primerih razvidna sprememba preteklih računovodskih izkazov. Med spremenjenimi računovodskimi izkazi so bile največkrat (v skoraj 61 odstotkih) spremembe računovodskih izkazov, ki niso imele vpliva na kapital podjetij. Negativne spremembe kapitala so bile v 20 primerih, kar predstavlja 30 odstotkov vseh sprememb. Le v 6 primerih se je kapital podjetij povečal zaradi spreminjanja preteklih računovodskih izkazov.

Tabela 7: Število sprememb računovodskih izkazov za nazaj po državah glede na vrsto vpliva na spremembo kapitala

Država	Št. sprememb računov. izkazov za nazaj			Št. računov. izkazov brez sprememb	Skupaj
	Negativen vpliv	Nevtralen vpliv	Pozitiven vpliv		
Nemčija	13	24	4	109	150
Slovenija	7	16	2	95	120
Skupaj	20	40	6	204	270

Iz Tabele 7 je razvidno, da imajo nemška podjetja opazno več negativnih in pozitivnih sprememb računovodskih izkazov kot slovenska podjetja, saj je takšnih primerov skoraj dvakrat več kot pri slovenskih, medtem ko je razlika manjša pri številu nevtralnih sprememb.

3.3.1.4 Razlika v pogostosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj med Slovenijo in Nemčijo

Iz predstavljenih podatkov lahko ugotovimo, da obstaja nekaj razlik med spremembami računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in nemških podjetjih. Sprememb pri nemških podjetjih je več kot pri slovenskih. Ampak brez dodatnih preizkusov ne moremo trditi, da je na splošno več sprememb računovodskih izkazov za nazaj med nemškimi podjetji kot med slovenskimi. Zato smo podatke iz pregledanega vzorca podjetij statistično analizirali. S t-preizkusom smo preverili, ali je pogostost spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj med podjetjema državama različna.

Tabela 8: Deskriptivne statistike – število računovodskih izkazov s spremembami računovodskih izkazov za nazaj oziroma brez njih za slovenska in nemška podjetja

	Država	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Sprememba izkazov DA/NE med državama	Slovenija	120	1,79	0,408	0,037
	Nemčija	150	1,73	0,447	0,037

Pri analizi razlik v pogostosti spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je bilo v vzorcu 270 računovodskih izkazov, in sicer 120 slovenskih in 150 nemških. Za vsako letno poročilo, kjer so bili računovodski izkazi spremenjeni, je bila upoštevana vrednost 1 ter za vsako letno poročilo, kjer ni bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, vrednost 2.

Tabela 9: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu letnih objav spremembe računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji

		Levenov test enakosti varianc		t-test enakosti aritmetičnih sredin			
		F	Sig.	t	df	Stopnja znač. (dvostransko)	Razlika aritm. sredin
Sprememba izkazov	Predpostavljene enake variance	6,309	0,013	1,234	268,000	0,218	0,065
DA/NE med državama	Predpostavljene različne variance			1,247	263,394	0,214	0,065

Čeprav je bilo v pregledanih vzorcih število sprememb računovodskih izkazov za nazaj večje pri nemških podjetjih, pa statistično tega ne moremo potrditi. Na podlagi rezultatov opravljenega t-preizkusa ne moremo trditi, da se delež objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji razlikuje. Izračunana verjetnost je 0,218 in je bistveno višja od sprejemljive stopnje značilnosti 0,05. Pri preizkusu smo upoštevali dvostranski t-preizkus, saj bi lahko bila pogostost objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji večja ali manjša kot v Nemčiji.

3.3.2 Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj

V dosedanjem delu smo prikazali, koliko je bilo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kaj je bil razlog zanje in kako so vplivale na kapital podjetij. Nismo pa še nič omenili samih vrednosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Ali podjetja ob spremembah preteklih izkazov pomembno vplivajo na kapital, kakšne so bile spremembe po letih in kako so se razlikovale med državama? Višina sprememb kapitala ob spreminjanju računovodskih izkazov je bila različna. V 40 primerih sprememb računovodskih izkazov za nazaj ni bilo in smo jih tudi razvrstili med spremembe z nevtralnim vplivom. Med ostalimi ugotovljenimi spremembami pa so lahko pomembne razlike. Najmanjša sprememba je bila ugotovljena pri računovodskih izkazih podjetja Kompas MTS v letnem poročilu 2011 in je bila le slabih 14 tisoč EUR. Po drugi strani je bila največja ugotovljena sprememba računovodskih izkazov za nazaj pri podjetju BMW v letnem poročilu 2011, in sicer kar 830 mio EUR. Razlika je res očitna, kar pomeni, da ne moremo enako obravnavati vseh sprememb računovodskih izkazov za nazaj.

V Tabelah 10 in 11 so predstavljeni podatki o podjetjih, ki so imela spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Za vsako spremembo je prikazano, kolikšna je bila razlika v kapitalu podjetja pred spremembo in po njej. Ker so podjetja različno velika, je v tabelah

prikazan podatek o tem, koliko odstotkov pomeni sprememba kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev.

Tabela 10: Seznam slovenskih podjetij, ki so spremenila računovodske izkaze za nazaj, s podatki o spremembah

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe	Razlika v kapitalu v tisoč EUR	Odstotek spremembe kapitala v celotnih obvez. do virov sredstev
1	Abanka	2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
2	Delo Prodaja	2010	Negativen	Napaka	-1.197	-1,85 %
3	Gorenje	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
4	Intereuropa	2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2012	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
5	Istrabenz	2010	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
6	Kompas MTS	2010	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
		2011	Pozitiven	Napaka	14	0,03 %
7	Krka	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
8	Letrika	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
9	Mercator	2012	Negativen	Napaka	-32.512	-1,23 %
10	NKBM	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
11	Petrol	2009	Negativen	Napaka	-8.641	-0,71 %
		2011	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
12	Pivovarna Laško	2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
13	Pozavarovalnica Sava	2009	Nevtralen	standard/pojasnilo	0	0,00 %
14	Salus	2012	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
15	Telekom	2010	Negativen	Usmeritev	-46.459	-2,36 %
16	Terme Čatež	2008	Negativen	Napaka	-1.774	-1,12 %
		2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2010	Negativen	Napaka	-4.887	-2,37 %
17	Unior	2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
18	Zavarovalnica Triglav	2009	Negativen	Napaka	-10.031	-0,37 %
19	Žito	2012	Pozitiven	Usmeritev	536	0,44 %

Med slovenskimi podjetji se je kapital najbolj spremenil pri podjetju Telekom v letu 2010, ko se je zaradi spremembe usmeritev kapital zmanjšal za 46,5 mio EUR oziroma 2,36 odstotka obveznosti do virov sredstev. Največji odstotek spremembe obveznosti do virov sredstev je imelo podjetje Terme Čatež v letu 2010, ko se je zaradi napake zmanjšal kapital v višini 2,37 odstotka celotnih obveznosti do virov sredstev.

Tabela 11: Seznam nemških podjetij, ki so spremenila računovodske izkaze za nazaj, s podatki o spremembah

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe	Razlika v kapitalu v mio EUR	Odstotek spremembe kapitala v celotnih obvez. do virov sredstev
1	Adidas AG	2012	Negativen	Napaka	-203	-1,78 %
2	Allianz SE	2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
3	Beiersdorf AG	2008	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
		2009	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2012	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
4	BMW AG	2011	Pozitiven	Usmeritev	830	0,76 %
5	Commerzbank AG	2008	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2009	Negativen	Napaka	-62	-0,01 %
6	Deutsche Börse AG	2012	Negativen	Standard/pojasnilo	-34	-0,02 %
7	Deutsche Lufthansa AG	2009	Negativen	Standard/pojasnilo	-325	-1,45 %
		2010	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
8	Deutsche Post AG	2008	Negativen	Usmeritev	-46	-0,02 %
		2009	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
9	Deutsche Telekom AG	2008	Pozitiven	Usmeritev	10	0,01 %
		2009	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
10	E.ON AG	2009	Negativen	Standard/pojasnilo	17	0,01 %
		2010	Pozitiven	Standard/pojasnilo	31	0,02 %
11	Fresenius Medical Care AG	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
12	Fresenius SE	2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
13	Henkel AG	2009	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
		2012	Negativen	Napaka	-92	-0,50 %
14	Infineon Technologies AG	2009	Negativen	Napaka	-60	-0,85 %
		2010	Negativen	Napaka	-240	-5,21 %
15	K+S AG	2010	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
		2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
16	Linde AG	2008	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
17	Merck KGaA	2012	Pozitiven	Standard/pojasnilo	1	0,00 %
18	METRO AG	2008	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2009	Negativen	Standard/pojasnilo	-13	-0,04 %
		2010	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %
		2011	Nevtralen	Usmeritev	0	0,00 %

se nadaljuje

nadaljevanje

	Podjetje	Leto spremembe	Vpliv spremembe	Razlog spremembe	Razlika v kapitalu v mio EUR	Odstotek spremembe kapitala v celotnih obvez. do virov sredstev
19	Münchener Rück AG	2008	Negativen	Napaka	-42	-0,02 %
		2009	Negativen	Usmeritev	-149	-0,07 %
20	RWE AG	2008	Negativen	Standard/pojasnilo	-259	-0,31 %
21	ThyssenKrupp AG	2011	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
		2012	Nevtralen	Standard/pojasnilo	0	0,00 %
22	Volkswagen AG	2012	Nevtralen	Napaka	0	0,00 %

Med nemškimi podjetji je bila največja sprememba v kapitalu pri podjetju BMW v letu 2011. Podjetje je povečalo kapital kar za 830 mio EUR s spremembo usmeritve glede danih sredstev v poslovni najem. Sprememba je povečala kapital podjetja za 0,76 odstotka vrednosti celotnih obveznosti do virov sredstev. Sprememba podjetja Deutsche Lufthansa iz leta 2009 predstavlja največje zmanjšanje kapitala med vsemi pregledanimi vzorci. Podjetje je zmanjšalo kapital za 325 mio EUR zaradi začetka uporabe pojasnila OPMSRP 13 – Program nagrajevanja zvestobe strank. Skladno s pojasnilom mora podjetje pripoznati prihodke, ko stranka unovči nagrado. Zaradi tega določila mora podjetje predhodno zmanjšati prihodke za pošteno vrednost nagrad, ki jih bodo stranke unovčile. OPMSRP 13 določa, da se sprememba usmeritve ob začetku uporabe pojasnila obravnava v skladu z MRS 8.

Največji odstotek spremembe obveznosti do virov sredstev med nemškimi podjetji je imelo podjetje Infineon Technologies v letu 2010. Sprememba računovodskih izkazov za nazaj v višini 240 mio EUR je predstavljala kar 5,21 odstotka celotnih obveznosti do virov sredstev. Sprememba je bila potrebna zaradi odprave napake glede prikazovanja terjatev za odložene davke. Napako je ugotovila nemška agencija, ki nadzira pravilnost objavljenih računovodskih izkazov podjetij, katerih delnice kotirajo na nemškem trgu vrednostnih papirjev.

3.3.2.1 Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na vpliv na kapital

Kako so vplivale spremembe računovodskih izkazov za nazaj na kapital podjetij, je prikazano v Tabeli 12. Vse spremembe računovodskih izkazov za nazaj za nemška podjetja so zmanjšala kapital teh podjetij za 636 mio EUR, kar je v povprečju 15,5 mio EUR za vsako spremembo. Če bi učinek sprememb kapitala razdelili samo na 17 podjetij, katerim se je kapital spremenil, bi bila povprečna sprememba kapitala v višini -37,4 mio EUR.

Pri vzorcu slovenskih podjetij so vrednosti občutno nižje, saj smo že pri predstavitvi pregledanega vzorca pokazali, da so nemška podjetja bistveno večja kot slovenska. Vse spremembe izkazov za pregledana slovenska podjetja so zmanjšala kapital podjetij za 105 mio EUR. Za vsako spremembo računovodskih izkazov se je kapital v povprečju zmanjšal za 4,2 mio EUR. Če ne upoštevamo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, ki niso imela vpliva

na kapital podjetij, je bilo povprečno zmanjšanje kapitala ob vsaki takšni spremembi v višini 11,7 mio EUR.

Če izločimo vpliv velikosti podjetij, ugotovimo, da je ob spremembah računovodskih izkazov za nazaj pri nemških podjetjih povprečna sprememba kapitala v višini -0,23 odstotka obveznosti do virov sredstev. Povprečna sprememba za slovenska podjetja pa je višja, in sicer -0,38 odstotka obveznosti do virov sredstev. Če primerjamo samo spremembe računovodskih izkazov za nazaj, kjer je vpliv na kapital pozitiven, je razlika v spremembi kapitala med obema državama majhna, saj je bila za slovenska podjetja 0,23 odstotka, za nemška pa 0,20 odstotka obveznosti do virov sredstev. Večja razlika je pri spremembah računovodskih izkazov za nazaj, ki so negativno vplivale na kapital. Povprečno zmanjšanje kapitala pri nemških podjetjih je 0,79 odstotka celotnih obveznosti do virov sredstev, medtem ko je pri slovenskih kar 1,43 odstotka.

Tabela 12: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na vpliv na kapital v Sloveniji in Nemčiji

Vpliv na kapital po državi	Št. sprememb	Vsota sprememb kapitala v mio EUR	Povprečna vrednost spremembe kapitala v mio EUR	Povprečni odstotek spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev
Nemčija	41	-636	-15,5	-0,23 %
Negativen	13	-1.508	-116,0	-0,79 %
Nevtralen	24	0	0,0	0,00 %
Pozitiven	4	872	218,0	0,20 %
Slovenija	25	-105	-4,2	-0,38 %
Negativen	7	-106	-15,1	-1,43 %
Nevtralen	16	0	0,0	0,00 %
Pozitiven	2	1	0,3	0,23 %
Skupaj	66	-741	-11,2	-0,29 %

Glede na predstavljene podatke bi lahko trdili, da se velikost sprememb računovodskih izkazov slovenskih podjetij razlikuje z velikostjo sprememb pri nemških podjetjih. Zaradi tega smo tudi v nadaljevanju pripravili statistično analizo, ki bi preverila takšno hipotezo.

3.3.2.2 Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na vzrok

Spremembe računovodskih izkazov za nazaj so lahko posledica sprememb računovodskih usmeritev, popravljanja napak ali upoštevanja zahtev standardov oziroma pojasnil. Podatki o vplivu na kapital podjetij glede na vzrok, zaradi katerega so spreminjala računovodske izkaze za nazaj, so prikazni v Tabeli 13. Podatki so predstavljeni za posamezno državo. Ločeno so prikazani vsi podatki ter ločeno samo za letna poročila, kjer so bile spremembe kapitala

pozitivne ali negativne. Tako so izločeni primeri, ko se kapital podjetij ni spremenil, čeprav so podjetja spreminjala računovodske izkaze za nazaj.

Tabela 13: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj glede na posamezen vzrok za Slovenijo in Nemčijo

Vzrok za sprem. rač. izkazov za nazaj po državi	Vsota sprememb kapitala v mio EUR	Upoštevane vse spremembe izkazov			Brez upoštevanja nevtralnih sprememb		
		Št. sprem.	Povprečna vrednost spremembe kapitala v mio EUR	Povpr. odstotek sprem. kapitala v celotnih obvez. do virov sred.	Št. sprem.	Povprečna vrednost spremembe kapitala v mio EUR	Povpr. odstotek sprem. kapitala v celotnih obvez. do virov sred.
Nemčija	-636	41	-15,5	-0,23 %	17	-37,4	-0,56 %
Napaka	-699	11	-63,5	-0,76 %	6	-116,5	-1,39 %
Standard / pojasnilo	-582	18	-32,3	-0,10 %	7	-83,1	-0,25 %
Usmeritev	645	12	53,8	0,06 %	4	161,3	0,17 %
Slovenija	-105	25	-4,2	-0,38 %	9	-11,7	-1,06 %
Napaka	-59	9	-6,6	-0,85%	7	-8,4	-1,09 %
Standard / pojasnilo	0	8	0,0	0,00 %	0	0,0	0,00 %
Usmeritev	-46	8	-5,7	-0,24 %	2	-23,0	-0,96 %
Skupaj	-741	66	-11,2	-0,29 %	26	-28,5	-0,73 %

Med nemškimi podjetji se je zaradi preteklih napak kapital zmanjšal za 699 mio EUR oziroma v povprečju za 63,5 mio EUR za vsak primer popravljenih napak. Če upoštevamo samo napake, ki so imele vpliv na spremembe kapitala, je povprečno zmanjšanje kapitala kar 116,5 mio EUR. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so jih zahtevali računovodski standardi ali pojasnila, so zmanjšale kapital pregledanih nemških podjetij za 582 mio EUR oziroma v povprečju 32,3 mio EUR na vsako spremembo. Glede na to, da kar v enajstih primerih takšnih sprememb ni bilo vpliva na kapital podjetij, je povprečna sprememba v primeru vpliva na kapital kar -83,1 mio EUR. Pri pregledanem vzorcu nemških podjetij se je ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj zaradi spremembe usmeritev kapital podjetij celo povečal, in sicer za 645 mio EUR. Povprečna sprememba kapitala zaradi spremenjene usmeritve je bila 53,8 mio EUR, če ne upoštevamo sprememb, ki niso vplivale na kapital, pa 161,3 mio EUR.

Pri pregledanih slovenskih podjetjih so spremembe kapitala seveda manjše kot pri nemških, saj so podjetja manjša. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so jih slovenska podjetja naredila zaradi odprave napak, so zmanjšale kapital za 59 mio EUR. Povprečno

zmanjšanje kapitala pri devetih ugotovljenih spremembah računovodskih izkazov je bilo 6,6 mio EUR. Če ne upoštevamo dveh sprememb, ki nista vplivali na kapital, se je ob vsaki spremembi računovodskih izkazov zaradi popravka napak kapital v povprečju znižal za 8,4 mio EUR. Vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih podjetjih, ki so bile posledica zahtev računovodskih standardov oziroma pojasnil, so bile nevtralne in niso vplivale na kapital podjetij. Ob spremembah računovodskih izkazov zaradi spreminjanja računovodskih usmeritev se je pri slovenskih podjetjih kapital zmanjšal za 46 mio EUR oziroma v povprečju za 5,7 mio EUR. Ker je bilo razmeroma veliko teh sprememb nevtralnih, bi bila ob upoštevanju samo sprememb, ki so pozitivno ali negativno vplivale na kapital, povprečna sprememba -23 mio EUR.

Poleg absolutnih vrednosti spremembe kapitala pri slovenskih in nemških podjetjih je zanimivo primerjati tudi povprečno spremembo kapitala v celotnih obveznostih. Med vsemi tremi vzroki za spremembe računovodskih izkazov za nazaj še najbolj izstopajo spremembe zaradi standardov oziroma pojasnil. Ob takšnih spremembah so povprečni odstotki spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev najnižji. Pri nemških podjetjih so v povprečju -0,10 % za vse spremembe oziroma -0,25 % samo za spremembe, ki so dejansko vplivale na kapital podjetij. Pri slovenskih podjetjih je odstopanje še občutnejše, saj kljub osmim spremembam računovodskih izkazov za nazaj zaradi zahtev standardov ali pojasnil niti v enem primeru ni bilo vpliva na kapital teh podjetij. Takšna ugotovitev je nedvomno povezana s samim namenom računovodskih standardov, saj je primerljivost računovodskih izkazov eno od temeljnih načel. Tako standardi ne smejo preveč vplivati na primerljivost informacij v računovodskih izkazih.

Če primerjamo povprečni odstotek sprememb kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v primeru napak za vse podatke, opazimo večje spremembe kapitala pri slovenskih podjetjih v primerjavi z nemškimi. Če izločimo primere, ko spremembe ne vplivajo na kapital, so večje spremembe pri nemških podjetjih, saj se je kapital zmanjšal za 1,39 odstotka obveznosti do virov sredstev, pri pregledanih slovenskih podjetjih pa za 1,09 odstotka. Primerjava posledic sprememb računovodskih usmeritev pokaže, da se je kapital pri nemških podjetjih povečal, medtem ko je osem takšnih sprememb pri slovenskih podjetjih zmanjšalo kapital v povprečju za 0,24 odstotka obveznosti do virov sredstev, če pa upoštevamo samo dve spremembi, ki sta vplivali na kapital, pa 0,96 odstotka. V obeh državah so spremembe kapitala največje ravno ob popravku napak, kar verjetno ni presenetljivo.

Ob upoštevanju vseh vrst sprememb ugotovimo, da so v pregledanem vzorcu večje spremembe pri slovenskih podjetjih, posebej če ne upoštevamo primerov z nevtralnim vplivom na kapital. V teh primerih je bil povprečni odstotek znižanja kapitala pri nemških podjetjih 0,56 odstotka celotnih obveznosti do virov sredstev, pri slovenskih pa skoraj dvakrat večji in je znašal 1,06 odstotka.

3.3.2.3 Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih

Podatke o vplivu sprememb računovodskih izkazov za nazaj je zanimivo pogledati tudi po posameznih letih. Na takšen način lahko opazimo, ali so v posameznih letih odstopanja večja oziroma ali so učinki po letih podobni. Kot smo že predhodno predstavili v poglavju 3.3.1.1, je bilo v pregledanem vzorcu največ sprememb v letih 2009 in 2012. To pa še ne pomeni, da so bili v teh letih tudi učinki sprememb največji. V Tabeli 14 so prikazani podatki o vplivu sprememb računovodskih izkazov za nazaj na kapital podjetij. Podatki so prikazani po letih za Slovenijo in Nemčijo, pri čemer so ločeno prikazani vsi podatki ter ločeno samo za primere, ko se je spremenil kapital. Tako so izločeni vsi primeri, kjer je bila sprememba računovodskih izkazov za nazaj nevtralna.

Tabela 14: Učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj po letih za Slovenijo in Nemčijo

Država / leto	Vsota sprememb kapitala v mio EUR	Upoštevane vse spremembe izkazov			Brez upoštevanja nevtralnih sprememb		
		Št. sprem.	Povprečna vrednost spremembe kapitala v mio EUR	Povprečni odstotek sprememb kapitala v celotnih obvez. do virov sred.	Št. sprem.	Povprečna vrednost spremembe kapitala v mio EUR	Povprečni odstotek sprememb kapitala v celotnih obvez. do virov sred.
Nemčija	-636	41	-15,5	-0,23 %	17	-37,4	-0,56 %
2008	-337	8	-42,1	-0,04 %	4	-84,3	-0,09 %
2009	-592	11	-53,8	-0,22 %	6	-98,7	-0,40 %
2010	-209	5	-41,8	-1,04 %	2	-104,5	-2,60 %
2011	830	7	118,6	0,11 %	1	830,0	0,76 %
2012	-328	10	-32,8	-0,23 %	4	-82,0	-0,57 %
Slovenija	-105	25	-4,2	-0,38 %	9	-11,7	-1,06 %
2008	-2	1	-1,8	-1,12 %	1	-1,8	-1,12 %
2009	-19	7	-2,7	-0,16 %	2	-9,3	-0,54 %
2010	-53	5	-10,5	-1,32 %	3	-17,5	-2,19 %
2011	0	4	0,0	0,01 %	1	0,0	0,03 %
2012	-32	8	-4,0	-0,10 %	2	-16,0	-0,39 %
Skupaj	-741	66	-11,2	-0,29 %	26	-28,5	-0,73 %

Iz prikazanih podatkov lahko ugotovimo, da so bile pri slovenskih podjetjih spremembe računovodskih izkazov za nazaj negativne v vseh letih razen v letu 2011, ko so bili vplivi na kapital podjetij rahlo pozitivni. V ostalih letih se je povprečna sprememba kapitala gibala od -1,8 mio EUR v letu 2009 do -10,5 mio EUR v letu 2010, kar predstavlja skoraj 6-krat višjo vrednost. V letu 2010 je bil tudi največji skupni učinek sprememb računovodskih izkazov na kapital pri slovenskih podjetjih, izbranih v vzorec. Izstopal je učinek zmanjšanja kapitala za 46,5 mio EUR pri podjetju Telekom. Podjetje je spremenilo računovodsko usmeritev glede

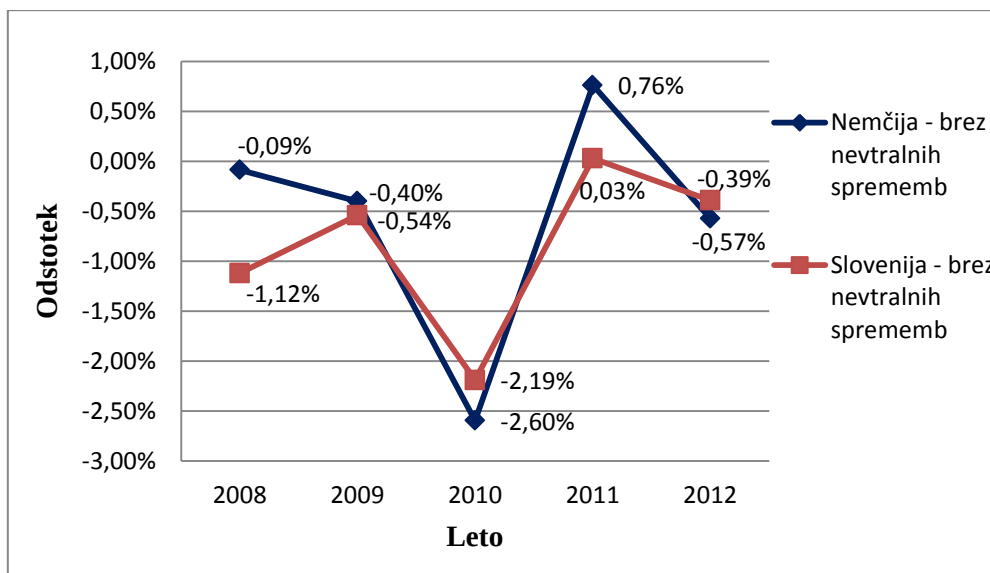
merjenja pri določeni skupini opredmetenih osnovnih sredstev, tako da je prešlo z modela prevrednotenja na model nabavne vrednosti. Če bi primerjali povprečni učinek spremembe računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih podjetjih, ne da bi upoštevali spremembe z nevtralnim vplivom na kapital, bi bila razlika po letih še večja. Najmanjša povprečna vrednost v enem letu bi bila še vedno -1,8 mio EUR, največja pa kar -17,5 mio. Razlika je tako skoraj 10-kratna.

Učinki sprememb računovodskih izkazov pri pregledanih nemških podjetjih se na podlagi podatkov iz Table 14 manj razlikujejo kot pri slovenskih. Najmanjši skupni učinek na kapital podjetij je bil v letu 2010, ko se je znižal za 209 mio EUR. Če primerjamo povprečni učinek ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj, pa je bil najmanjši v letu 2012. Za vsako spremembo računovodskih izkazov za nazaj v tem letu se je kapital podjetij v povprečju zmanjšal za 32,8 mio EUR. Največji učinek na kapital nemških podjetij so imele spremembe računovodskih izkazov v letu 2011. Kapital se je v povprečju povečal za 118,6 mio EUR. Če ne upoštevamo predznaka spremembe, ugotovimo, da je bila sprememba v letu 2011, ko je bila povprečno največja, za 3,6-krat večja kot v letu z najmanjšo. Razlike v učinku sprememb računovodskih izkazov za nemška podjetja po posameznih letih so še večje, če izločimo primere, ko spremembe računovodskih izkazov za nazaj niso vplivale na kapital podjetij. Tudi v tem primeru so bili povprečni učinki na kapital najmanjši v letu 2012 in so znašali -82,0 mio EUR, največji pa v letu 2011, ko so bili 830,0 mio EUR. Razlika v spremembi je 10-kratna. Pri pregledanih nemških podjetjih izstopa prav leto 2011, ko je podjetje BMW spremenilo računovodsko usmeritev z učinkom na kapital v višini 830 mio EUR. Zanimivo je tudi, da so povprečni učinki v ostalih štirih letih podobni, saj se gibljejo med 82,0 in 104,5 mio EUR, kar je le 27 odstotkov več.

Učinek spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj, izraženo v EUR, se lahko primerja samo za podatke po letih za eno državo. Če želimo vedeti, ali je bilo v določenem letu v Sloveniji več sprememb kot v Nemčiji, moramo izločiti vpliv velikosti podjetij. V Tabeli 14 so tako prikazani povprečni odstotki sprememb kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev za posamezno leto in državo za pregledani vzorec. Če upoštevamo vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj, se povprečni odstotki sprememb kapitala v obveznostih gibljejo v Nemčiji od -1,04 odstotka v letu 2010 do 0,11 odstotka v letu 2011. Pri slovenskih podjetjih se odstotki gibljejo od -1,32 odstotka v letu 2010 do 0,01 odstotka v letu 2011. Iz tega lahko sklepamo, da se učinki po posameznih letih sploh ne razlikujejo veliko po posameznih državah. Do podobnega spoznanja pridemo tudi, če pogledamo povprečni odstotek sprememb kapitala v celotnih obveznostih samo za primere pozitivnih in negativnih sprememb kapitala. Primerjava se lepo vidi na Sliki 4. Kakor smo predstavili v Sliki 2 v poglavju 3.3.1.1, da je število sprememb računovodskih izkazov po letih za obe državi podobno, je podobno tudi gibanje učinka po posameznih letih. Oba vzorca imata največji negativni učinek v letu 2010 in oba največji pozitiven učinek v letu 2011. Učinek v letih 2009 in 2012 je za obe državi zelo podoben. Še najbolj se razlikuje povprečni odstotek sprememb

kapitala v letu 2008, ko je bila v Nemčiji povprečna sprememba kapitala le -0,09 odstotka, v Sloveniji pa -1,12 odstotka.

Slika 4: Povprečni odstotek spremembe kapitala v obveznostih do virov sredstev po letih v Sloveniji in Nemčiji

3.3.2.4 Razlika v velikosti vpliva na kapital ob spremembah računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji

Iz do sedaj predstavljenih podatkov ne moremo trditi, ali so učinki sprememb računovodskih izkazov za nazaj različni pri slovenskih podjetjih kot pri nemških. Povprečni odstotek spremembe kapitala ob spreminjanju računovodskih izkazov za nazaj je nekoliko večji pri slovenskih podjetjih. Prav tako so določene razlike glede na razlog za spremembo računovodskih izkazov, glede vpliva, ki so ga imele spremembe računovodskih izkazov za nazaj, in glede učinka po posameznih letih. Vprašanje je, ali so razlike le posledica izbranega vzorca ali so odraz dejanskih razlik med državama. Odgovor lahko poiščemo le s statistično analizo, ki bo primerjala odstotek sprememb kapitala pri podjetjih v obeh državah. Statistično značilna razlika bi potrdila pomembne razlike med državama pri spremembah računovodskih izkazov za nazaj.

Ali se učinki sprememb računovodskih izkazov za nazaj razlikujejo pri slovenskih in nemških podjetjih, smo statistično preverili s t-preizkusom. Ker so podatki, zajeti v vzorec, iz dveh različnih držav, sta vzorca neodvisna in smo zato uporabili preizkus skupin. V Tabeli 15 so prikazane deskriptivne statistike pregledanih podatkov. V vzorec je zajetih 66 podatkov, in sicer 25 za slovenska podjetja in 41 za nemška. Pri slovenskih podjetjih je aritmetična sredina deleža sprememb kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev -0,0038 oziroma -0,38 odstotka in je višja kot pri nemških podjetjih. Po drugi strani pa je standardni odklon višji pri nemških podjetjih kot pri slovenskih.

Tabela 15: Deskriptivne statistike – delež spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj

	Država	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Delež spremembe kapitala v pasivi	Slovenija	25	-0,0038	0,0078	0,0016
	Nemčija	41	-0,0023	0,0089	0,0014

V Tabeli 16 so prikazani rezultati t-preizkusa za vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj. Ker so učinki sprememb računovodskih izkazov v Sloveniji lahko večji ali manjši kot v Nemčiji, moramo upoštevati dvostranski t-preizkus. Stopnja značilnosti je 0,487. Iz prikazanih rezultatov ne moremo trditi, da se delež spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev ob spremembi računovodskih izkazov za nazaj med državama razlikuje.

Tabela 16: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za vse ugotovljene spremembe računovodskih izkazov za nazaj

		Levenov test enakosti varianc		t-test enakosti aritmetičnih sredin			
		F	Sig.	t	df	Stopnja znač. (dvostransko)	Razlika aritm. sredin
Delež spremembe kapitala v pasivi	Predpostavljene enake variance	0,867	0,355	-0,698	64,000	0,487	-0,0015
	Predpostavljene različne variance			-0,722	56,212	0,473	-0,0015

Med ugotovljenimi spremembami računovodskih izkazov za nazaj je veliko takšnih, ki nimajo vpliva na kapital podjetij. Kljub temu, da so v objavljenih računovodskih izkazih določene ekonomske kategorije drugačne kot v predhodno objavljenih računovodskih izkazih, te spremembe niso imele vpliva na kapital v izkazu finančnega položaja. Ker je bilo takšnih sprememb kar pri 60 odstotkih primerov, je zanimivo pregledati, ali so razlike statistično značilne, če teh primerov ne upoštevamo. Spremembe računovodskih izkazov za nazaj, kjer je bil vpliv na kapital podjetij nevtralen, vsekakor vplivajo na izvedeno analizo. Ker je takšnih primerov veliko, se rezultati za obe državi zgostijo okoli ničle. Tako vplivajo na aritmetično sredino pri obeh pregledanih vzorcih. Ravno tako vplivajo tudi na zmanjšanje variabilnosti

rezultatov v posameznem vzorcu. Zato smo pripravili še statistično analizo učinka sprememb računovodskih izkazov na delež spremembe kapitala v obveznostih do virov sredstev, kjer smo zajeli samo podatke, različne od nič. Torej smo upoštevali samo primere pozitivnih in negativnih učinkov na kapital podjetij.

V Tabeli 17 so prikazane deskriptivne statistike statistične analize za učinke sprememb računovodskih izkazov za nazaj, kjer so upoštevani samo tisti primeri, ki so vplivali na kapital podjetij. Tako je v analizo zajetih 26 podatkov, kar je 40 manj, kot je bilo vseh sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Vzorec slovenskih podjetij vključuje devet podatkov, nemških pa 17. Po pričakovanjih je aritmetična sredina deleža sprememb kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v absolutnem znesku višja kot pri analizi vseh podatkov, ki so prikazani v Tabeli 15. Za slovenska podjetja znaša -0,0106 (pri upoštevanju vseh podatkov le -0,0038), za nemška podjetja pa znaša -0,0056 (pri upoštevanju vseh podatkov le -0,0023). Tako je tudi v primeru teh podatkov večja sprememba pri slovenskih podjetjih, saj je aritmetična sredina skoraj dvakrat večja kot pri nemških. Tudi variabilnost pregledanih podatkov je večja, če ne upoštevamo sprememb računovodskih izkazov za nazaj z nevtralnimi vplivom na kapital. Standardni odklon je v obeh primerih višji kot pri analiziranju vseh sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Tudi pri analizi tako zmanjšane nabora podatkov je večja variabilnost med podatki nemških podjetij kot med podatki slovenskih podjetij.

Tabela 17: Deskriptivne statistike – delež spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za spremembe računovodskih izkazov za nazaj s pozitivnim ali negativnim učinkom na kapital

	Država	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Delež spremembe kapitala v pasivi - brez nevtrálnih sprememb	Slovenija	9	-0,0106	0,0101	0,0034
	Nemčija	17	-0,0056	0,0134	0,0033

V Tabeli 18 so prikazani rezultati t-preizkusa za spremembe računovodskih izkazov za nazaj s pozitivnim ali negativnim učinkom na kapital. Tudi pri teh podatkih velja, da so lahko učinki sprememb računovodskih izkazov v Nemčiji večji ali manjši kot v Sloveniji. Zato moramo upoštevati dvostranski t-preizkus. Stopnja značilnosti je pri upoštevanju samo pozitivnih in negativnih učinkov na kapital 0,334 in je nižja od preizkusa z vsemi podatki, a še vedno presega stopnjo 0,05, ob kateri bi lahko trdili, da so razlike med deležem spremembe kapitala v obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji statistično značilne.

Tabela 18: Povzetek t-preizkusa razlik v deležu spremembe kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev v Sloveniji in Nemčiji za spremembe računovodskih izkazov za nazaj s pozitivnim ali negativnim učinkom na kapital

		Levenov test enakosti varianc		t-test enakosti aritmetičnih sredin			
		F	Sig.	t	df	Stopnja znač. (dvostransko)	Razlika aritm. sredin
Delež spremembe kapitala v pasivi - brez nevtralnih sprememb	Predpostavljene enake variance	0,005	0,944	-0,986	24,000	0,334	-0,0050
	Predpostavljene različne variance			-1,079	20,907	0,293	-0,0050

3.4 Preverjanje hipotez

V magistrskem delu smo zastavili dve hipotezi, s katerima smo želeli preveriti, ali obstajajo pomembne razlike med objavljenimi spremembami računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in nemških podjetjih.

H_1 = Delež letnih objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri nemških podjetjih.

H_2 = Delež sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih se razlikuje od deleža sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri nemških podjetjih.

Nobene izmed predstavljenih hipotez nismo mogli potrditi.

V hipotezi 1 smo poskusili dokazati, da se pogostost objavljenih sprememb za nazaj v Sloveniji razlikuje od pogostosti v Nemčiji. Iz pridobljenih podatkov iz vzorca podjetij so bile razvidne določene razlike med številom sprememb računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in pri nemških podjetjih, saj so imela nemška podjetja večje število sprememb računovodskih izkazov za nazaj kot pa slovenska. S statistično analizo, za katero smo uporabili t-preizkus, razlik ni bilo mogoče potrditi. Stopnja značilnosti je bila nad 20 odstotkov. Pri preizkusu smo upoštevali dvostranski t-preizkus, saj bi lahko bila pogostost objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji večja ali manjša kot v Nemčiji. Podatki so podrobno prikazani v poglavju 3.3.

S hipotezo 2 smo želeli preveriti, ali obstajajo razlike glede velikosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji. Ker se učinek spremembe računovodskih izkazov za nazaj odraža v spremembi določene postavke kapitala, smo preverjali, koliko se je kapital spremenil v izkazu finančnega položaja za predhodno leto. Da bi izločili vpliv različne velikosti podjetij v Sloveniji in Nemčiji, smo velikost spremembe obravnavali kot odstotek spremembe v celotnih obveznostih do virov sredstev. Podatki so podrobno prikazani v poglavju 3.3. Iz vzorca bi bilo mogoče sklepati, da se je kapital bolj spremenil pri slovenskih podjetjih kot pri nemških. Podatke smo statistično analizirali s preizkusom skupin, ki pa ni potrdil, da se delež spremembe postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih razlikuje od deleža sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri nemških podjetjih. Stopnja značilnosti je bila pri 48,7 odstotka. Tudi pri testiranju druge hipoteze nismo mogli opraviti enostranskega t-preizkusa, saj bi lahko bile spremembe kapitala v Sloveniji zaradi sprememb računovodskih izkazov za nazaj večje ali manjše kot v Nemčiji. Ker naj bi vsaka sprememba računovodskih izkazov za nazaj vplivala na kapital podjetij, smo preizkus naredili samo na podatkih podjetij, kjer se je kapital dejansko spremenil. Iz testiranja smo izločili spremembe računovodskih izkazov za nazaj z nevtralnimi vplivom na kapital. Takšnih primerov je bilo kar 60 odstotkov. Pogostost takšnih primerov vpliva na gostenje rezultatov okoli ničle. Pomemben vpliv imajo na aritmetično sredino in na variabilnost rezultatov v posameznem vzorcu. Preizkus skupin za tako opredeljene podatke tudi ni potrdil, da se delež spremembe postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih razlikuje od nemških. Stopnja značilnosti je bila pri 33,4 odstotka.

Na podlagi analize pridobljenih podatkov o spremembah računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji ne moremo trditi, da obstajajo razlike na tem področju med državama. Čeprav so nemška podjetja večja in imajo kompleksnejše poslovanje, to ne povzroči večjega števila napak kot na primer v Sloveniji. Prav tako enotna pravila računovodenja, ki jih zahtevajo MSRP v vseh državah Evropske unije, omogočajo enako obravnavo sprememb računovodskih usmeritev. Tako bi lahko trdili, da so uporabniki računovodskih izkazov slovenskih in nemških podjetij v podobnem položaju in ni občutnih razlik glede spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. To še ne pomeni, da takšne spremembe računovodskih izkazov za nazaj niso problematične. Posebej to velja, kadar so posledica odprave napak, saj so lahko uporabniki računovodskih izkazov imeli napačno podlago za sprejemanje odločitev. Ker se takšni primeri lahko vedno zgodijo, je pomembna ugotovitev, da ne v pogostosti ne v velikosti sprememb računovodskih izkazov za nazaj ni bistvenih razlik med Slovenijo in Nemčijo.

SKLEP

Računovodski izkazi so zelo pomembni. To potrjujejo veliko število različnih uporabnikov ter tudi stroga in obsežna pravila, ki določajo način priprave in vsebino računovodskih izkazov. Pomembna so tudi pravila o javni objavi, saj so pogosto ravno računovodski izkazi edini

dostopni vir informacij o poslovanju podjetij. Med najpomembnejšimi zunanjimi uporabniki računovodskih izkazov so vlagatelji, saj tudi na podlagi teh podatkov določajo vrednost podjetij. Da so računovodski izkazi res uporabni, morajo zadovoljiti določene zahteve. Vsekakor morajo prikazovati dejansko stanje in uspešnost podjetij. To pomeni, da ne smejo vsebovati pomembnih napak, zaradi katerih bi uporabniki sprejemali napačne odločitve. Prav tako mora biti jasno prikazano, kakšne predpostavke (računovodske ocene in usmeritve) so bile uporabljene pri njihovi pripravi. Če uporabniki poznajo uporabljene predpostavke, lahko pravilno presodijo predstavljene informacije. Ker uporabniki velikokrat primerjajo informacije iz računovodskih izkazov za daljše obdobje ali med podobnimi podjetji, je tudi pomembno, da so računovodski izkazi ustrezno primerljivi. To tudi pomeni, da podjetjem ni dovoljeno stalno spreminjati računovodskih usmeritev in ocen, saj bi s tem onemogočila primerljivost med računovodskimi izkazi. Seveda se računovodske usmeritve in ocene lahko v določenih primerih spremenijo. Pravila, kdaj je to dovoljeno in na kakšen način se sprememba predstavi, obravnavajo računovodski standardi. V prvem poglavju magistrske naloge so predstavljena določila MRS 8, ki urejajo spreminjanje računovodskih usmeritev, računovodskih ocen in tudi popravek napak. Standard določa, kdaj podjetje sme in kdaj ne sme učinka sprememb popraviti v računovodskih izkazih za tekoče poslovno leto ter kdaj mora spremeniti računovodske izkaze za nazaj. Ker so računovodske ocene razmeroma subjektivne narave, se ob njihovi spremembi učinek pripozna v tekočem poslovnem rezultatu ter pojasni, kolikšen je ta učinek. Ob spremembi računovodskih usmeritev ali popravku napake pa mora podjetje popraviti pretekle računovodske izkaze, kot da bi se nova računovodska usmeritev uporabljala že v preteklosti ali da napake v preteklosti ne bi bilo.

Spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj pomeni, da pretekli izkazi niso vsebovali ustreznih informacij. Tako so uporabniki računovodskih izkazov lahko sprejeli napačne odločitve. Ker ima spreminjanje računovodskih izkazov za nazaj pomembne posledice na uporabnike računovodskih izkazov, so v magistrskem delu predstavljene značilnosti tega področja. Podane so dosedanje ugotovitve v strokovni literaturi ter analiza sprememb računovodskih izkazov za nazaj v Sloveniji in Nemčiji.

Področje spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj je v tuji strokovni literaturi razmeroma pogosto obravnavano, a se velika večina raziskav in analiz nanaša na podjetja iz ZDA. Raziskav iz drugih držav je razmeroma malo, pri čemer je Evropa še posebej redko obravnavana. Zato je tudi večina ugotovitev o vzrokih, posledicah in drugih značilnostih sprememb računovodskih izkazov za nazaj povzeta iz ameriških analiz. Raziskave v ZDA so se v glavnem osredotočale na spremembe računovodskih izkazov za nazaj, ki so posledica popravka napak. Ameriške raziskave ugotavljajo negativne posledice sprememb računovodskih izkazov za nazaj, saj se trgi odzovejo z znižanjem vrednosti delnic teh podjetij, s povečanjem stroškov kapitala in stroškov zaradi izgube ugleda podjetij. Prav tako se tudi management v takšnih podjetjih sooča z večjo verjetnostjo izgube zaposlitve in ugleda. Negativni odzivi so posledica spoznanja trgov, da so bile predhodno predstavljene računovodske informacije neustrezne. Pri tem so pomembni tudi razlogi, ki so privedli do

napak v preteklih računovodskih izkazih. Le-te so posledica prirejenih podatkov, da bi se prikazalo boljše poslovanje podjetij, ali so nastale zaradi neustreznih internih kontrol in nadzora. Podjetja so prirejala računovodske izkaze, da bi povečala vrednost svojih delnic, kar je vplivalo tudi na višino nagrad managerjev ali na doseganje ugodnejših virov financiranja.

Podjetja spreminjajo računovodske izkaze za nazaj v vseh državah. V magistrski nalogi so predstavljeni podatki o objavljenih spremembah računovodskih izkazov za nazaj pri slovenskih in nemških podjetjih ter primerjava med državama, saj je to področje v Sloveniji in tudi v Evropi malo raziskano. V Sloveniji je bilo ugotovljenih skupaj 25 sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Najmanj sprememb računovodskih izkazov je bilo v letu 2008, največ pa v letu 2012, pri čemer je bilo veliko sprememb tudi v letu 2009, manj pa v letih 2010 in 2011. Pri tem je bilo skoraj enako število sprememb preteklih izkazov glede na vse tri vzroke, in sicer po 8-krat so bile spremembe zaradi zahtev računovodskih standardov oziroma pojasnil in zaradi spremembe usmeritev, 9-krat pa zaradi popravka napak v preteklih letih. Glede na učinek sprememb računovodskih izkazov za nazaj je bilo pri slovenskih podjetjih največ takšnih, ki niso vplivale na višino kapitala. Takšnih primerov je bilo 16 od 25. V sedmih primerih se je kapital podjetij zmanjšal, samo v dveh pa povečal.

V Nemčiji je bilo ugotovljenih skupaj 41 sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Gibanje števila sprememb računovodskih izkazov za nazaj po posameznih letih je bilo v Nemčiji podobno kot v Sloveniji. Kljub temu je bilo najmanj sprememb računovodskih izkazov v letu 2010, največ pa v letu 2009. Nemška podjetja so največkrat spreminjala računovodske izkaze, ker so tako zahtevali standardi oziroma pojasnila k računovodskim standardom. Takšen razlog je bil prisoten kar v 18 primerih. Bolj podobno je bilo število sprememb računovodskih izkazov zaradi spremembe računovodskih usmeritev in zaradi odprave napak. Zaradi prvega razloga je bilo osem sprememb, zaradi napak pa devet sprememb računovodskih izkazov za nazaj. Tudi pri nemških podjetjih je bilo največ takšnih sprememb preteklih računovodskih izkazov, kjer ni bilo učinka na kapital podjetij. Takšnih primerov je bilo kar 24 od 41. Podobno kot v Sloveniji je bilo najmanj primerov, ko se je kapital podjetij povečal, in sicer štirje. Nemška podjetja pa so zmanjšala kapital v 13 primerih. Primerjava pogostosti sprememb računovodskih izkazov pri slovenskih in nemških podjetjih ni statistično potrdila, da je med državama razlika glede deleža objav sprememb računovodskih izkazov za nazaj.

Poleg pogostosti pojava sprememb računovodskih izkazov za nazaj je pomemben tudi učinek teh sprememb, ki ga lahko merimo z velikostjo spremembe kapitala podjetja oziroma deleža sprememb v celotnih obveznostih do virov sredstev. V številnih primerih ni spremembe kapitala, saj se spremenijo samo ostale ekonomske kategorije v računovodskih izkazih. Ko pa se kapital spremeni, so lahko spremembe zelo različne. Najmanjša sprememba kapitala je bila ugotovljena pri spremembi računovodskih izkazov podjetja Kompas MTS v letnem poročilu 2011 in je bila le slabih 14 tisoč EUR. Po drugi strani je bila največja ugotovljena sprememba računovodskih izkazov za nazaj pri podjetju BMW v letnem poročilu 2011, in sicer kar 830

mio EUR. Razlika je res očitna, kar pomeni, da ne moremo enako obravnavati vseh sprememb računovodskih izkazov za nazaj.

Povprečna velikost deleža spremembe kapitala v obveznostih do virov sredstev je pri povečanju kapitala podobna v obeh državah. Razlika pa je pri zmanjšanju kapitala, saj so bile spremembe večje v Sloveniji. Povprečna sprememba kapitala v takšnih primerih je bila -1,43 odstotka za slovenska podjetja in le -0,79 odstotka za nemška. Primerjava velikosti sprememb kapitala glede celotnih obveznostih do virov sredstev pokaže tudi večje spremembe pri slovenskih podjetjih. To je še posebej vidno, ko se upoštevajo samo primeri sprememb računovodskih izkazov za nazaj, ki so dejansko vplivali na kapital podjetji. V obeh državah je mogoče opaziti, da so največje spremembe kapitala, ko se popravljajo pretekle napake. Primerjava učinka sprememb računovodskih izkazov po letih pa prikazuje precej podobnosti med državama. Tako interval višine sprememb kot tudi gibanje po posameznih letih je podoben v obeh državah. Čeprav so podatki iz izbranih vzorcev nakazovali, da se ob spreminjanju računovodskih izkazov za nazaj bolj spreminja kapital pri slovenskih podjetjih, pa statistična analiza tega ni potrdila. Tako ni bilo mogoče potrditi, da se delež spremembe postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri slovenskih podjetjih razlikuje od deleža sprememb postavk kapitala v celotnih obveznostih do virov sredstev pri nemških podjetjih.

Področje sprememb računovodskih izkazov za nazaj se med Slovenijo in Nemčijo ne razlikuje veliko. Čeprav so nemška podjetja večja in imajo kompleksnejše poslovanje, to ne povzroči pogostejšega spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj in tudi velikost sprememb ni različna kot v Sloveniji. To je tudi posledica enotnih pravil računovodenja, ki jih zahtevajo MSRP v vseh državah Evropske unije in omogočajo enako obravnavo sprememb računovodskih usmeritev, ocen in popravek napak. Uporabniki računovodskih izkazov slovenskih in nemških podjetij niso v zelo različnem položaju zaradi spreminjanja računovodskih izkazov za nazaj. Čeprav so spremembe preteklih računovodskih izkazov lahko problematične, kadar so posledica odprave napak, je tudi pomembna ugotovitev, da ni bistvenih razlik med Slovenijo in Nemčijo.

LITERATURA IN VIRI

1. Abanka d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Abanka d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.abanka.si/vlagatelji/letna-porocila>
2. Adidas AG. (2013). Letno poročilo podjetja Adidas AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.adidas-group.com/en/investorrelations/reports/annualreports.aspx>
3. Aerodrom Ljubljana d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Aerodrom Ljubljana d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.lju-airport.si/o-podjetju/informacije-za-vlagatelje/financna-porocila>
4. Ahmed, K., & Goodwin, J. (2007). An empirical investigation of earnings restatements by Australian firms. *Accounting and Finance*, 47(1), 1-22.
5. Allianz SE. (2013). Letno poročilo podjetja Allianz SE 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu https://www.allianz.com/en/investor_relations/results_reports/annual-reports.html#
6. Amoah, N. (2012). Option grants and investor reaction to restatement-induced litigation. *Review of Accounting and Finance*, 11(1), 40-52.
7. BASF SE. (2013). Letno poročilo podjetja Basf AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.basf.com/group/corporate/en/investor-relations/news-publications/reports/index>
8. Bayer AG. (2013). Letno poročilo podjetja Bayer AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.bayer.com/en/annual-reports.aspx>
9. Beiersdorf AG. (2013). Letno poročilo podjetja Beiersdorf AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.beiersdorf.com/investors/financial_reports/annual_reports.html
10. BMW AG. (2013). Letno poročilo podjetja BMW AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.bmwgroup.com/e/nav/index.html?http://www.bmwgroup.com/e/0_0_www_bmwgroup_com/investor_relations/finanzberichte/geschaeftsberichte/2010/geschaeftsbericht
11. Callen, J., Livnat, J., & Segal, D. (2006). Accounting restatements: Are they always bad news for investors? *Journal of Investing*, 15(3), 57-68.
12. Cheng, Q., & Farber, D. (2008). Earnings Restatements, Changes in CEO Compensation, and Firm Performance. *The Accounting Review*, 83(5), 1217-1250.
13. Coffee, J. (2005). A Theory of Corporate Scandals: Why the U.S. and Europe Differ. The Center for Law and Economic Studies. Najdeno 24. junija 2013 na spletnem naslovu Http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=694581.
14. Collins, D., Masli, A., Reitenga, A., & Sanchez, J. (2009). Earnings Restatements, the Sarbanes-Oxley Act, and the Disciplining of Chief Financial Officers. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 24(1), 1-34.
15. Commerzbank AG. (2013). Letno poročilo podjetja Commerzbank AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu

- https://www.commerzbank.com/en/hauptnavigation/aktionaere/publikationen_und_veranstaltungen/unternehmensberichterstattung_1/index.html
16. Cornil, A. (2009). Anneleen Cornil The Impact of Accounting Restatements on a Firm's Cost of Public Debt. *Review of Business and Economics*, 54(2), 147-178.
  17. Daimler AG. (2013). Letno poročilo podjetja Daimler AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.daimler.com/dccom/0-5-967577-1-967578-1-0-0-0-0-0-0-7164-0-0-0-0-0-0.html>
  18. Delo Prodaja d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Delo Prodaja d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.delo-prodaja.si/informacije_za_vlagatelje/letna_porocila
  19. Desai, H., Hogan, C., & Wilkins, M. (2006). The reputational penalty for aggressive accounting: earnings restatements and management turnover. *The Accounting Review*, 81(1), 83-112.
  20. Deutsche Bank. (2013). Letno poročilo podjetja Deutsche Bank AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu https://www.db.com/ir/en/content/reports_2012.htm
  21. Deutsche Börse AG. (2013). Letno poročilo podjetja Deutsche Börse AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://deutsche-boerse.com/dbg/dispatch/en/kir/dbg_nav/investor_relations/30_Reports_and_Figures/30_Annual_Reports/20_Archive
  22. Deutsche Lufthansa AG. (2013). Letno poročilo podjetja Deutsche Lufthansa AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://investor-relations.lufthansagroup.com/en/finanzberichte/annual-report.html>
  23. Deutsche Post AG. (2013). Letno poročilo podjetja Deutsche Post AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.dp-dhl.com/en/investors/financial_reports/annual_reports.html
  24. Deutsche Telekom AG. (2013). Letno poročilo podjetja Deutsche Telekom AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.telekom.com/investor-relations/publications/financial-reports/19304>
  25. Duhovnik, M. (2013). Finančna analiza računovodskih izkazov. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnih znanj za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja in strokovni naziv preizkušeni računovodja, preizkušeni notranji revizor, preizkušeni davčnik. Najdeno 1. julija 2013 na spletnem naslovu http://sir.gpa.si/studijska_gradiva/posebni_del/dokumenti-splosno/poslovne_finance/2013/gradiva/Duhovnik-2.pdf
  26. E.ON AG. (2013). Letno poročilo podjetja E.ON AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.eon.com/en/about-us/publications/annual-report.html>
  27. Epstein, B., & Jermakowicz, E. (2010) *Wiley 2010: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*. Hoboken: John Wiley & Sons.
  28. Fafatas, S. (2010). Auditor conservatism following audit failures. *Managerial Auditing Journal*, 25(7), 639-658.

29. Files, R., Swanson, E., P., & Tse, S. (2009). Stealth Disclosure of Accounting Restatements. *The Accounting Review*, 84(5), 1495-1520.
30. Flanagan, D., Muse, L., & O'Shaughnessy, K. (2008). An overview of accounting restatement activity in the United States. *International Journal of Commerce and Management*, 18(4), 363-381.
31. Fresenius Medical Care AG. (2013). Letno poročilo podjetja Fresenius Medical Care AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.fmc-ag.com/4178.htm>
32. Fresenius SE. (2013). Letno poročilo podjetja Fresenius SE 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.fresenius.com/191.htm>
33. Gorenje d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Gorenje d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.gorenjegroup.com/si/za_medije/sporocila_za_javnost?aid=4000
34. HeidelbergCement AG. (2013). Letno poročilo podjetja HeidelbergCement AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.heidelbergcement.com/global/en/company/investor_relations/financial_publications/financial_reports.htm
35. Henkel AG. (2013). Letno poročilo podjetja Henkel AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.henkel.com/investor-relations/annual-report-11957.htm>
36. Hennes, K., Leone, A., & Miller, B. (2008). The Importance of Distinguishing Errors from Irregularities in Restatement Research: The Case of Restatements and CEO/CFO Turnover. *The Accounting Review*, 83(6), 1487-1519.
37. Hennes, K., Leone, A., & Miller, B. (2010). Accounting Restatements and Auditor Accountability. Najdeno 2. decembra 2012 na spletnem naslovu http://www.bus.miami.edu/_assets/files/faculty-and-research/finance/HennesPaper.pdf
38. Hribar, P., & Jenkins, N. (2006). The effect of accounting restatements on earnings revisions and the estimated cost of capital. *Review of Accounting Studies*, 9(3), 337-356.
39. Infineon Technologies AG. (2013). Letno poročilo podjetja Infineon Technologies AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.infineon.com/cms/en/corporate/investor/reporting/reporting.html>
40. Intereuropa d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Intereuropa d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.intereuropa.si/index.php?item=53&page=media_center_intro
41. International Accounting Standards Board. (2008). *International Financial Reporting Standards (IFRSs) 2008: including International accounting standards (IASs) and interpretations as at 1 January 2008*. London: International Accounting Standards Board.
42. Istrabenz d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Istrabenz d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.istrabenz.si/slo/investitorji/letnainmedletnaporocila>

43. K+S AG. (2013). Letno poročilo podjetja K+S AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.k-plus-s.com/en/publikationen/finanzbericht.html>
44. Karpoff, J. Lee, D., & Martin, G. (2008). The cost to firms of cooking the books. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, forthcoming, 43(3), 581-611.
45. Kieso, D., Weygandt, J., & Warfield, T. (2003). *Intermediate Accounting* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
46. Kompas MTS d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Kompas MTS d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.kompas-shop.si/info/14/kompas-mts-dd-porocila>
47. KPMG International. (2010). *Insights into IFRS: KPMG's practical guide to International Financial Reporting Standards* (6th ed.). London: Sweet & Maxwell.
48. Krka d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Krka d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/>
49. Letrika d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Letrika d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.letrika.com/media/att/13/04/26/>
50. Linde AG. (2013). Letno poročilo podjetja Linde AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.the-linde-group.com/en/investor_relations/financial_publications/index.html
51. Ljubljanska borza d.d. (2013). Priporočila javnim družbam za obveščanje (4. verzija). Najdeno 15. junij na spletnem naslovu: <http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=%20990>
52. Luka Koper d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Luka Koper d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.luka-kp.si/slo/za-vlagatelje/poslovna-porocila>
53. MAN SE. (2013). Letno poročilo podjetja MAN SE 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://manag.man-mit.com/MAN/en/Investor_Relations/Finanzberichte_und_Praesentationen/Geschaeftsberichte/
54. Mercator d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Mercator d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.mercator.si/si/vlagatelji/informacije-poslovanje/porocila-o-poslovanju/>
55. Merck KGaA. (2013). Letno poročilo podjetja Merck KGaA 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.merckgroup.com/en/company/publications/financial_reports.html
56. METRO AG. (2013). Letno poročilo podjetja Metro AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.metrogroup.de/internet/site/metrogroup/node/29152/Len/index.html>
57. Mirza, A., & Holt, G. (2011) *Wiley IFRS: practical implementation guide and workbook*. Hoboken: John Wiley & Sons.
58. Mirza, A., Orrell, M., & Holt, G. (2008) *Wiley IFRS: practical implementation guide and workbook*. Hoboken: John Wiley & Sons.
59. Mlinotest d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Mlinotest d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.mlinotest.si/o-podjetju/za-delnicarje>

60. Münchener Rück AG. (2013). Letno poročilo podjetja Munich Rück AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.munichre.com/en/ir/publications/reports/default.aspx>
61. Nika d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Nika d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.nikadd.si/poslovna-poroila.html>
62. NKBM d.d. (2013). Letno poročilo podjetja NKBM d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.nkbm.si/porocila>
63. Novak, A. (2012). Problemi porasta obsega razkritij pri zunanjem računovodskem poročanju. *Revizor*, 23(6), 44-63.
64. *Obrazec 8-K*. Najdeno 24. junija 2013 na spletnem naslovu <http://www.sec.gov/investor/pubs/readan8k.pdf>
65. Odar, M., Hieng, R., Koželj, S., Prusnik, M., & Zupančič, V. (2011). *Finančno računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
66. *OPMSRP 13 – Program nagrajevanja zvestobe strank*. Najdeno 1. junija 2013 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:338:0021:0024:SL:PDF>
67. Palmrose, Z-V., Richardson, V., & Scholz, S. (2004). Determinants of market reactions to restatement announcements. *Journal of Accounting and Economics*., 37(1), 59-89.
68. Petrol d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Petrol d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.petrol.si/o-podjetju/za-vlagatelje/letna-porocila-dokumenti-druzbe>
69. Pivovarna Laško d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Pivovarna Laško d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.pivo-lasko.si/za-investitorje/letna-porocila/>
70. Pojasnilo 4 k v Uvodu SRS 2006. *Uradni list RS* št. 75/2006.
71. Pozavarovalnica Sava d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Pozavarovalnica Sava d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.sava.si/odnosi-z-delnikarji/letno-porocilo.html>
72. Rezaee, Z. (2002). The three C's of fraudulent financial reporting. *The Internal Auditor*, 59(5), 56-61.
73. Robbani, M., & Bhuyan, R. (2010). Re-stating financial statements and its reaction in financial market: Evidence from Canadian stock market. *International Journal of Accounting and Information Management*, 18(3), 188-197.
74. RWE AG. (2013). Letno poročilo podjetja RWE AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.rwe.com/web/cms/en/110822/rwe/investor-relations/reports/>
75. Salus d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Salus d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.salus.si/sl/vlagatelji/javne-objave>
76. SAP AG. (2013). Letno poročilo podjetja SAP AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.sap.com/corporate-en/investors/newsandreports/reports/index.epx>

77. Sava d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Sava d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.sava.si/odnosi-z-delnici/letno-porocilo.html>
78. Scholz, S. (2008). The Changing Nature and Consequences of Public Company Financial Restatements 1997-2006. Najdeno 1. julija 2013 na spletnem naslovu: http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/documents/financialrestatements_1997_2006.pdf
79. Sharp N. (2007). *SEC Regulation and the Strategic Disclosure of Accounting Restatements* (doktorska disertacija). Austin: Faculty of the Graduate School.
80. Siemens AG. (2013). Letno poročilo podjetja Siemens AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.siemens.com/investor/en/financials.php>
81. Slovenski inštitut za revizijo. (2011). *Slovenski računovodski standardi 2006*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
82. SOP-18 – Doslednost – druge metode. Uredba Komisije (ES) št. 1725/2003 z dne 29. septembra 2003 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta. *Uradni list Evropske Unije* št. 261/2003.
83. SOP-2 – Doslednost – kapitalizacija stroškov izposojanja. Uredba Komisije (ES) št. 1725/2003 z dne 29. septembra 2003 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta. *Uradni list Evropske Unije* št. 261/2003.
84. Telekom d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Telekom d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.telekom.si/o-podjetju/sredisce-zavlagatelje/poslovna-porocila-in-drugi-financni-podatki>
85. Terme Čatež d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Terme Čatež d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.termecatez.si/medijsko-sredisce-533/sporocila-za-javnost-598/aktualno/letni-dokument-druzbe-termecatez/>
86. ThyssenKrupp AG. (2013). Letno poročilo podjetja ThyssenKrupp AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.thyssenkrupp.com/en/investor/geschaeftsberichte.html>
87. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., Koželj, S., & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo: splošni del*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
88. Turner, L., & Weirich, T. (2006). A Closer Look at Financial Statement Restatements Analyzing the Reasons Behind the Trend. *The CPA Journal*, 76(12), 13-23.
89. Unior d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Unior d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.unior.si/cgi-bin/cms.cgi?doc=27695&sid=>
90. Uredba (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov. *Uradni list Evropske Unije*, št. 243/2002.
91. Uredba Komisije (ES) št. 1126/2008 z dne 3. novembra 2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta. *Uradni list Evropske Unije*, št. 320/2008.

92. Uredba Komisije (EU) št. 301/2013 z dne 27. marca 2013 o spremembi Uredbe (ES) št. 1126/2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta glede letnih izboljšav mednarodnih standardov računovodskega poročanja, cikel 2009–2011. *Uradni list Evropske Unije* št. 90/2013.
93. Volkswagen AG. (2013). Letno poročilo podjetja Volkswagen AG 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.volkswagenag.com/content/vwcorp/info_center/en/publications/publications.acq.html/archive-on/icr-financial_publications!annual_reports/index.html
94. Wang, X., & Wu, M. (2011). The quality of financial reporting in China: An examination from an accounting restatement perspective. *China Journal of Accounting Research*, 4(4), 167-196.
95. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS*, št. 65/2009-UPB3, 83/2009 Odl.US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, 33/2011, 91/2011, 100/2011 Skl.US: U-I-311/11-5, 32/2012, 57/2012, 44/2013 Odl.US: U-I-311/11-16.
96. Zakon o trgu finančnih instrumentov. *Uradni list RS*, št. 67/2007 (100/2007 popr.), 69/2008, 40/2009, 17/2010 Odl.US: U-I-196/09-15, Up-947/09-9 (21/2010 popr.), 88/2010, 108/2010-UPB3, 78/2011, 55/2012, 105/2012-ZBan-1J, 63/2013-ZS-K.
97. Zavarovalnica Triglav d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Zavarovalnica Triglav d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu http://www.triglav.eu/sl/odnosi_z_vlagatelji/porocila_in_objave/financna_porocila/
98. Žito d.d. (2013). Letno poročilo podjetja Žito d.d. 2008-2012. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.zito.si/index.php?id=29>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Slovenska podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012.....	1
Priloga 2: Nemška podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012.....	2

Priloga 1: Slovenska podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012

Tabela 1: Slovenska podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012

	Podjetje	Prihodki od prodaje - poslovno leto 2012 (v tisoč EUR)	Sredstva konec poslovnega leta 2012 (v tisoč EUR)	Število zaposlenih konec poslovnega leta 2012
1	Abanka	177.961	3.614.012	880
2	Aerodrom Ljubljana	30.846	130.284	400
3	Delo Prodaja	42.946	65.001	99
4	Gorenje	1.263.082	1.197.324	10.744
5	Intereuropa	188.409	322.969	1.702
6	Istrabenz	145.924	314.866	1.047
7	Kompas MTS	107.517	61.711	161
8	Krka	1.143.301	1.626.748	9.461
9	Letrika	241.166	160.858	2.350
10	Luka Koper	144.360	463.397	999
11	Mercator	2.873.186	2.522.820	23.920
12	Mlinotest	59.186	67.139	795
13	Nika	184	3.483	3
14	NKBM	227.856	5.321.810	2.027
15	Petrol	3.753.993	1.571.528	3.818
16	Pivovarna Laško	271.387	510.415	1.592
17	Pozavarovalnica Sava	246.224	640.592	1.490
18	Salus	174.231	83.636	141
19	Sava	192.188	480.930	2.107
20	Telekom	650.913	1.518.745	2.751
21	Terme Čatež	30.986	161.349	523
22	Unior	155.874	306.105	2.137
23	Zavarovalnica Triglav	884.368	3.123.808	5.379
24	Žito	111.173	120.486	1.163
	Skupaj	13.117.261	24.390.014	75.689
	Povprečna vrednost	546.553	1.016.251	3.154

Vir: Abanka d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Abanka d.d. 2012, Aerodrom Ljubljana d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Aerodrom Ljubljana d.d. 2012, Delo Prodaja d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Delo Prodaja d.d. 2012, Gorenje d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Gorenje d.d. 2012, Intereuropa d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Intereuropa d.d. 2012, Letrika d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Letrika d.d. 2012, Istrabenz d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Istrabenz d.d. 2012, Kompas MTS d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Kompas MTS d.d. 2012, Krka d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Krka d.d. 2012, Luka Koper d.d., 2013, Letno poročilo

podjetja Luka Koper d.d. 2012, Mercator d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Mercator d.d. 2012, Mlinotest d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Mlinotest d.d. 2012, Nika d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Nika d.d. 2012, NKBM d.d., 2013, Letno poročilo podjetja NKBM d.d. 2012, Petrol d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Petrol d.d. 2012, Pivovarna Laško d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Pivovarna Laško d.d. 2012, Pozavarovalnica Sava d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Pozavarovalnica Sava d.d. 2012, Salus d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Salus d.d. 2012, Sava d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Sava d.d. 2012, Telekom d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Telekom d.d. 2012, Terme Čatež d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Terme Čatež d.d. 2012, Unior d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Unior d.d. 2012, Zavarovalnica Triglav d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Zavarovalnica Triglav d.d. 2012, Žito d.d., 2013, Letno poročilo podjetja Žito d.d. 2012.

Priloga 2: Nemška podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012

Tabela 2: Nemška podjetja, vključena v analizo sprememb računovodskih izkazov za nazaj, s podatki o prihodkih iz poslovanja, vrednosti sredstev in številu zaposlenih ob zaključku poslovnega leta 2012

	Podjetje	Prihodki od prodaje - poslovno leto 2012 (v mio EUR)	Sredstva konec poslovnega leta 2012 (v mio EUR)	Število zaposlenih konec poslovnega leta 2012
1	Adidas AG	14.883	11.651	46.306
2	Allianz SE	106.383	694.621	144.094
3	BASF SE	78.729	64.327	113.262
4	BAYER AG	39.760	52.765	110.500
5	Beiersdorf AG	6.040	5.575	16.605
6	BMW AG	76.848	131.850	105.876
7	Commerzbank AG	14.559	635.878	53.601
8	Daimler AG	114.297	162.978	275.087
9	Deutsche Bank	33.741	2.012.329	98.219
10	Deutsche Börse AG	2.145	5.114	3.704
11	Deutsche Lufthansa AG	30.135	28.419	116.957
12	Deutsche Post AG	55.512	34.121	473.626
13	Deutsche Telekom AG	58.169	107.942	232.342
14	E.ON AG	132.093	140.426	72.083
15	Fresenius Medical Care AG	13.800	22.326	86.153
16	Fresenius SE & Co.	19.290	30.664	169.324
17	HeidelbergCement AG	14.020	28.005	51.966
18	Henkel AG	16.510	19.525	46.786
19	Infineon Technologies AG	3.904	5.898	26.658
20	K+S AG	3.935	6.639	14.362
21	Linde AG	15.280	33.477	61.965
22	MAN SE	15.772	19.918	54.283

se nadaljuje

nadaljevanje

	Podjetje	Prihodki od prodaje - poslovno leto 2012 (v mio EUR)	Sredstva konec poslovnega leta 2012 (v mio EUR)	Število zaposlenih konec poslovnega leta 2012
23	Merck KGaA	11.173	21.643	38.847
24	METRO AG	66.739	34.766	278.811
25	Münchener Rück AG	51.969	258.360	45.437
26	RWE AG	53.227	88.202	70.208
27	SAP AG	16.223	26.835	64.422
28	Siemens AG	78.296	108.282	370.000
29	ThyssenKrupp AG	40.124	4.291	152.123
30	Volkswagen AG	192.676	309.644	525.245
	Skupaj	1.376.232	5.106.471	3.918.852
	Povprečna vrednost	45.874	170.216	130.628

Vir: Adidas AG, 2013, Letno poročilo podjetja Adidas AG 2012, Allianz SE, 2013, Letno poročilo podjetja Allianz SE 2012, BASF SE, 2013, Letno poročilo podjetja Basf AG 2012, Bayer AG, 2013, Letno poročilo podjetja Bayer AG 2012, Beiersdorf AG, 2013, Letno poročilo podjetja Beiersdorf AG 2012, BMW AG, 2013, Letno poročilo podjetja BMW AG 2012, Commerzbank AG, 2013, Letno poročilo podjetja Commerzbank AG 2012, Daimler AG, 2013, Letno poročilo podjetja Daimler AG 2012, Deutsche Bank, 2013, Letno poročilo podjetja Deutsche Bank AG 2012, Deutsche Börse AG, 2013, Letno poročilo podjetja Deutsche Börse AG 2012, Deutsche Lufthansa AG, 2013, Letno poročilo podjetja Deutsche Lufthansa AG 2012, Deutsche Post AG, 2013, Letno poročilo podjetja Deutsche Post AG 2012, Deutsche Telekom AG, 2013, Letno poročilo podjetja Deutsche Telekom AG 2012, E.ON AG, 2013, Letno poročilo podjetja E.ON AG 2012, Fresenius Medical Care AG, 2013, Letno poročilo podjetja Fresenius Medical Care AG 2012, Fresenius SE, 2013, Letno poročilo podjetja Fresenius SE 2012, HeidelbergCement AG, 2013, Letno poročilo podjetja HeidelbergCement AG 2012, Henkel AG, 2013, Letno poročilo podjetja Henkel AG 2012, Infineon Technologies AG, 2013, Letno poročilo podjetja Infineon Technologies AG 2012, K+S AG, 2013, Letno poročilo podjetja K+S AG 2012, Linde AG, 2013, Letno poročilo podjetja Linde AG 2012, MAN SE, 2013, Letno poročilo podjetja MAN SE 2012, Merck KGaA, 2013, Letno poročilo podjetja Merck KGaA 2012, METRO AG, 2013, Letno poročilo podjetja Metro AG 2012, Münchener Rück AG, 2013, Letno poročilo podjetja Munich Rück AG 2012, RWE AG, 2013, Letno poročilo podjetja RWE AG 2012, SAP AG, 2013, Letno poročilo podjetja SAP AG 2012, Siemens AG, 2013, Letno poročilo podjetja Siemens AG 2012, ThyssenKrupp AG, 2013, Letno poročilo podjetja ThyssenKrupp AG 2012, Volkswagen AG, 2013, Letno poročilo podjetja Volkswagen AG 2012.